

E timpul
REFORMEI

E timpul REFORMEI

UNIUNEA DE CONFERINȚE

© 2017 – Editura Viață și Sănătate

Toate drepturile rezervate.

Coordonator proiect: Lorand Balla

Lectura manuscrisului: Alina Badea

Autori: Daniel Ciriț (pp. 29–42), Ioan Câmpian-Tătar (pp. 120–124), Lucian Cristescu (pp. 109–119), Adrian Neagu (pp. 9–28)

Conținutul paginilor 43–108 și 127–143 reprezintă traducerea parțială și adaptată a cății *The Seven Prayers of Jesus*, de Laszlo Gallusz. Folosite cu permisiunea autorului și traduse de Loredana Lupu.

Redactare: Gianina Floricel

Corectură: Livia Ciobanu-Mihai

Tehnoredactare: Irina Toncu

Cărțile Editurii Viață și Sănătate pot fi achiziționate prin rețeaua sa națională de librării
www.viatasisanatate.ro/librarii

Pentru comenzi prin poștă sau agenți de vânzare:

Editura Viață și Sănătate

Telefon: 021 323 00 20, 0740 10 10 34

Fax: 021 323 00 40

E-mail: comenzi@viatasisanatate.ro

Site: www.viatasisanatate.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

E timpul reformei / Uniunea de Conferințe. -

Pantelimon : Viață și Sănătate, 2017

ISBN 978-606-911-322-6

I. Uniunea de Conferințe

CUPRINS

Introducere	7
Devoționale	9
Ghiduri de studiu în grup	
Rugăciune pentru criză.....	31
Rugăciune pentru biruință.....	35
Rugăciune pentru seceriș	39
Prezentări pentru Sabat	
<i>Sabatul 1</i>	
Rugăciunea în viața lui Isus	43
AVA: experiența unei relații autentice cu Dumnezeu	53
<i>Sabatul 2</i>	
Rugăciunea domnească.....	58
Rugăciunea de rămas-bun.....	77
<i>Sabatul 3</i>	
Rugăciunea din Ghetsimani.....	88
Rugăciunea de pe cruce	98
500 de ani de la Marea Reformă a lui Martin Luther	109
Luther – părintele Reformei	120
Material suplimentar	
Rugăciunea de la învierea lui Lazăr.....	127
Rugăciunea de laudă	138

INTRODUCERE

Trăim o viață agitată, iar cele mai importante lucruri rămân neexplo-
rate de către cei mai mulți dintre noi. Cel mai adesea uităm să dăm va-
loare timpului și uităm că timpul nu așteaptă pe nimeni.

„Valoarea timpului este mai presus de orice evaluare. Domnul Hristos
a considerat orice moment foarte prețios și așa ar trebui să-l socotim
și noi. Viața este prea scurtă spre a fi risipită fără rost. Nu avem decât
câteva zile de har în care să ne pregătim pentru veșnicie.” (*Parabolele
Domnului Hristos*, p. 342)

Timpul nu poate fi văzut, nu poate fi oprit, nu avem control asupra
lui; putem, în schimb, să controlăm ce facem cu timpul pe care-l avem
la dispoziție, putem să identificăm și să redăm valoarea timpului nostru!

Deși împărțim anul în 365 de zile, săptămâna în 7 zile, ziua în 24 de
ore etc., totuși timpul nu este doar un calcul matematic. Timpul este
viață. Atâta vreme cât sunt în viață, am timp să fac lucrurile care sunt
importante pentru sufletul meu. Din această perspectivă, cred că este
timpul pentru o altă viață!

Să las să treacă chiar și o secundă fără să dau viață obiectivelor mele
poate fi considerat un păcat – păcatul de a risipi, de a pierde timpul. Nu
păcătu! Folosește și înțelege timpul tău – viața ta! Caută să afli care sunt
lucrurile importante pentru tine și dă-le timp, dă-le viață!

Pe drumul vieții de credință este bine să ne oprim uneori să ne gân-
dim cine suntem, încotro ne îndreptăm. Te invit la un asemenea popas,
și Dumnezeu va oferi răspunsuri la întrebările tale existențiale. Acest ma-
terial devoțional te va ajuta să ai o altă abordare a timpului, te va ajuta
să spui cu toată convingerea: Este timpul meu cu Dumnezeu, timpul de
părtașie cu frații mei, este timpul pentru misiune și este timpul reformei!

În perioada 7–28 octombrie 2018, te provocăm să experimentezi cli-
pe de neuitat prin meditație și rugăciune aproape de Dumnezeuul tău.

Pentru fiecare zi, Adrian Neagu, redactor-șef al Editurii Viață și
Sănătate, a pregătit un devoțional care te va îndepărta de agitația
acestei lumi și te va apropia de cer. Studiază Cuvântul lui Dumnezeu și
roagă-te pentru o altă viață.

Cea de-a doua secțiune a materialului cuprinde trei ghiduri de studiu pentru grupe, având următorul obiectiv: „Credincioșii să se adune în mici grupe seara, la prânz sau dimineața devreme, pentru a studia Biblia. Să aibă un timp de rugăciune, ca să poată fi întăriți, luminați și sfințiți de Duhul Sfânt.” (*Mărturii pentru biserică*, vol. 7, p. 195)

Ghidurile de studiu au fost pregătite de pastorul Daniel Ciriș și se încadrează în proiectul „E timpul să fii unul din cei 7 000”, al cărui obiectiv este ca, în anul misionar 2017–2018, 7 000 de persoane să susțină un seminar de cămin. Încurajăm și provocăm fiecare cititor să organizeze asemenea grupe de studiu, folosindu-se pentru început de aceste ghiduri.

Ultima secțiune a materialului cuprinde opt predici pentru cele patru Sabate din luna octombrie. Primele șase predici abordează rugăciunile rostite de Domnul Hristos și au fost scrise de dr. Gallusz Laszló, membru al Biblical Research Institut, iar ultimele două predici sunt scrise de pastorii Lucian Cristescu și Ioan Câmpian-Tătar și abordează tematica Reformei Protestante, cu scopul de a marca, pe data de 28 octombrie, trecerea a 500 de ani de la Reforma Protestantă.

Prin această ultimă secțiune ne propunem nu doar să comemorăm un eveniment din trecut, ci, la finalul zilelor de consacrare, să experimentăm adevărata reformă, care este, de fapt, reforma inimii. „Împrejurările nu pot realiza reforme. Creștinismul propune o reformă în inimă. Ceea ce Hristos lucrează înăuntru va fi înfăptuit în exterior sub comanda unui intelect convertit. Planul de a începe schimbarea dinspre exterior spre interior a eșuat întotdeauna și va eșua mereu. Planul lui Dumnezeu cu tine este să începi chiar din locul tuturor dificultăților, inima, și apoi din inimă vor izvorî principiile neprihănirii; schimbarea va fi atât exterioară, cât și interioară.” (*Special Testimonies*, series A, nr. 9, p. 54)

Vasile Ghica spunea că timpul poate fi mlaștină, dar și curcubeu. Trăiesc cu nădejdea că timpul petrecut în lectura acestui material va fi curcubeul vieții tale spirituale și te va ajuta să descoperi ce spune un proverb chinezesc: „Este un timp pentru a merge la pescuit și un timp pentru a usca năvodul.” Până acum, năvodul s-a uscat. E timpul pentru pescuit!

Balla Loránd

Director Publicații, Grupuri etnice, Spiritul Profetic
Uniunea Română

Ziua 1

Nu vezi tu că bunătatea lui Dumnezeu te îndeamnă la pocăință?

– Romani 2:4

Imaginea pe care o avem despre Dumnezeu determină felul în care percepem toate celelalte realități ale vieții. Dacă pentru noi El este un Dumnezeu aspru, atunci vom fi intransigenți cu ceilalți sau ne vom comporta ca și când am crede că mântuirea nu este posibilă. Modul în care ne raportăm la ceilalți arată, mult mai mult decât credem, imaginea pe care o avem despre Dumnezeu. De asemenea, modul în care ne comportăm atunci când avem neazuri sau reușite arată dacă Dumnezeul căruia Îi slujim este atotputernic sau, dimpotrivă, limitat; plin de dragoste sau, dimpotrivă, răzbunător.

Noi suntem în fiecare zi beneficiarii binecuvântărilor Cerului și ar trebui ca din inimile noastre să izvorască o recunoștință plină de iubire față de Dumnezeu, care să ne determine să simțim împreună cu semenii noștri și să facem din interesele lor preocuparea noastră. Atunci când ne gândim și medităm la bunătatea lui Dumnezeu față de noi, ne închidem căile sufletului pentru sugestiile lui Satana.

Dumnezeu Își dovedește zilnic dragostea față de noi; cu toate acestea, noi suntem nepăsători față de favorurile Sale și indiferenți la rugămințile Sale. El caută să ne sensibilizeze prin Duhul Său plin de gingășie, prin dragostea și prin răbdarea Sa, dar noi recunoaștem rareori semnele bunătății Sale și nu înțelegem lecția dragostei pe care El dorește să o învățăm. – *Mărturii*, vol. 4, p. 223

Pentru astăzi: Ia-ți timp să Îl lauzi pe Dumnezeu! Bucură-te de dragostea Sa, cântă îndurarea și bunătatea Sa! Ce-ar fi ca de azi să începi un jurnal de rugăciune în care să aduni toate minunile pe care El le face în viața ta? Fă din ziua de azi o clipă de veșnicie, un timp în care să te uimești de Dumnezeul tău minunat.

Imnul zilei: *Laudă, suflete pe Domnul! (Imnuri creștine, nr. 19)*

Ziua 2

Domnul mi Se arată de departe: „Te iubesc cu o iubire veșnică, de aceea îți păstrez bunătatea Mea.” – Ieremia 31:3

Atunci când privim dragostea lui Dumnezeu arătată la Golgota, înțelegem că dimensiunea ei depășește orice orizont omenesc. Am primit-o fără a avea vreun merit, am primit-o fără măsură, fără a o cere și fără a o înțelege. Isus a murit pentru noi, în locul nostru, pe când noi încă eram vrăjmași cu El. Ce păcat că, de multe ori, ochii noștri sunt obișnuiți să distingă la noi doar calitățile, iar la ceilalți, doar defectele. Ce fericiți am fi dacă, în loc să ne lăudăm cu noi și în loc să îi criticăm pe alții, am vorbi despre El și despre dragostea Lui, dacă am povesti minunile Lui, dacă L-am înălța pe El, dacă am face din El Eroul nostru...

Dragostea pentru laude a corupt multe inimi. [...] Este o mândrie nelegiuită cea care se bucură în îngâmfarea propriilor fapte, care se laudă cu calități excelente, căutând să-i facă pe alții să pară inferiori ca să se înalțe pe sine, pretinzând mai multă slavă decât este dispusă inima lor rece să-I acorde lui Dumnezeu. Ucenicii lui Hristos vor asculta sfatul Învățătorului lor. El ne-a poruncit să ne iubim unii pe alții așa cum ne-a iubit El. Religia se bazează pe dragostea față de Dumnezeu, care ne conduce, totodată, să ne iubim unii pe alții. Ea este plină de recunoștință, de smerenie, de îndelungă răbdare. Este gata de sacrificiu de sine, răbdătoare, îndurătoare și iertătoare. Ea sfințește întreaga viață și își extinde influența și asupra altora. – *Mărturii*, vol. 4, p. 223

Pentru astăzi: Ia-ți timp să împărtășești cu cineva dovezile iubirii Tatălui tău ceresc.

Imnul zilei: *Mare ești Tu, Doamne! (Imnuri creștine, nr. 9)*

Ziua 3

Simone, fiul lui Iona, Mă iubești tu mai mult decât aceștia? – Ioan 21:15

A-L iubi pe Dumnezeu mai mult nu înseamnă a face mai mult decât alții, a cânta în cor mai frumos decât frații tăi sau a predica impecabil. A-L iubi pe Dumnezeu mai mult nu se vede atunci când poți muta munți pe care alții nici nu speră să îi clintească și nu stă nici măcar în a fi gata să mori ca martir. A-L iubi pe Dumnezeu mai mult înseamnă a fi convins că, dintre toți, ție ți s-a iertat cel mai mult. Este liniștitor pentru firea noastră să știm că în orice greșeală există cineva mai căzut decât noi. Dar la cruce nu este loc decât pentru doi – Isus și eu. Tocmai de aceea, dragostea este cea mai mare poruncă. Și cea mai mare minune.

Cel care este una cu Hristos, trăgându-și seva și hrana din Viță, va face lucrările lui Hristos. Dragostea pentru Hristos trebuie să fie în el, altfel nu poate să fie în Viță. Dragostea supremă pentru Dumnezeu și dragostea pentru aproapele tău, egală cu cea pe care o ai pentru tine însuși – aceasta este temelia adevăratei religii.

Hristos îl întreabă pe fiecare dintre cei care mărturisesc Numele Său: „Mă iubești?” Dacă Îl iubești pe Isus, atunci vei iubi și suferențele pentru care a murit El. Un om poate să nu aibă cel mai plăcut aspect exterior, poate că este deficitar în multe privințe, dar, dacă are reputația unei onestități indiscutabile, va câștiga încrederea celorlalți. Dragostea pentru adevăr, încrederea și siguranța pe care oamenii o pot avea în el vor îndepărta sau vor compensa trăsăturile neplăcute din caracterul său. Faptul că ești demn de încredere în locul pe care-l ocupi și în chemarea ta și dispoziția de a-ți tăgădui eul pentru binele altora îți vor aduce pacea sufletească și favoarea lui Dumnezeu. – *Mărturii*, vol. 4, p. 353

Pentru astăzi: Cât de mare este dragostea Lui pentru noi! Mulțumește-I astăzi lui Dumnezeu pentru dragostea Sa. Care este cel mai mare păcat pe care ți l-a iertat Dumnezeu? Bucură-te de harul Său și crede că în Isus ești iertat pe deplin.

Imnul zilei: *Am fost iertat de Dumnezeu (Imnuri creștine, nr. 201)*

Ziua 4

Du-te ... și povestește-le tot ce ți-a făcut Domnul. – Marcu 5:19

Atunci când în conversațiile sau în gândurile noastre prezentăm lumii un EU mare și un Dumnezeu mic, suntem slabi, fricoși și fără putere. În tot ce face și spune, creștinul ar trebui să înalțe puterea și bunătatea lui Dumnezeu, astfel încât cei din jurul său să-l dea slavă Creatorului. Dacă lucrul acesta nu se întâmplă, este doar pentru că, de cele mai multe ori, în conversațiile și în acțiunile noastre, noi suntem „eroul principal”. Dar când, în ciuda tendinței noastre de a ieși în față, îl înălțăm pe Dumnezeu mai presus de tot ce suntem și facem noi, avem pace și siguranță. Atunci suntem fericiți și liberi, ca un copil care ține strâns mâna părintelui său.

Când Domnul Hristos locuiește în inimă, întreaga ființă va fi plină de iubirea Sa, de bucuria comuniunii cu El, astfel încât se va alipi cu totul de El; privindu-L, eul va fi uitat. Atunci iubirea față de Domnul Hristos va fi izvorul acțiunilor noastre. Aceia care au ajuns să simtă iubirea constrângătoare a lui Dumnezeu nu se vor întreba cât sau ce anume trebuie să dea pentru a împlini cerințele lui Dumnezeu; ei nu vor avea în vedere un standard scăzut de viațuire, ci vor tinde către o desăvârșită conformare față de voința Răscumpărătorului lor. Cu o dorință puternică, ei jertfesc totul și dau pe față un interes pe măsura valorii țintei pe care o urmăresc. O simplă mărturisire a credinței noastre în Hristos, fără a avea o profundă iubire pentru El, nu este decât vorbărie, un formalism rece și goană după vânt. – *Calea către Hristos*, pp. 44–45

Pentru astăzi: Încearcă astăzi ca, ori de câte ori ai ocazia să spui ceva bun despre tine, să-l aduci mai întâi o laudă lui Dumnezeu. Înalță-L pe El în tot ce faci și spui în această zi!

Imnul zilei: *Cât va trăi Hristos (Imnuri creștine, nr. 97)*

Ziua 5

Rugați-vă neîncetat! – 1 Tesaloniceni 5:17

Rugăciunea este, fără îndoială, cea mai frumoasă expresie a dependenței noastre de Dumnezeu. Ea ne oferă privilegiul de a intra direct în prezența lui Dumnezeu și de a lăsa povara noastră acolo. În rugăciune găsim pace, bucurie și binecuvântare. Însă rugăciunea nu implică doar cuvintele noastre. Noi ne rugăm cu ochii, cu mâinile, cu gândurile noastre. De fapt, tot ce spunem și facem trebuie să fie în acord cu rugăciunea pe care o înălțăm. Este de la sine înțeles că nu îi putem cere lui Dumnezeu să asculte rugăciuni pe care noi nu le luăm în serios. Cei dintâi care trebuie să „asculte” rugăciunea suntem chiar noi. Aceasta nu înseamnă să nu avem răbdare și nici că trebuie să încercăm să „Îl ajutăm” cumva pe Dumnezeu cu mijloacele noastre, ci implică o deplină consecvență între cuvintele și faptele noastre, între ceea ce Îi cerem lui Dumnezeu și ceea ce ne preocupă în realitate.

Dar rugăciunea în Numele lui Hristos înseamnă mai mult. Înseamnă a primi caracterul Său, a da pe față spiritul Său și a săvârși lucrările Sale.

Orice ascultare adevărată vine din inimă. Hristos a lucrat în felul acesta. Și, dacă noi consimțim, El Se va identifica în așa măsură cu gândurile și cu țințele noastre, încât va lega inima și mintea noastră cu voința Sa, astfel că, atunci când ascultăm de El, vom împlini propriile îndemnuri. Voința înnobilită și sfințită își va găsi cea mai mare plăcere în slujirea Lui. Când Îl vom cunoaște pe Dumnezeu așa cum avem privilegiul să-L cunoaștem, viața noastră va fi o viață de continuă ascultare. Prin aprecierea caracterului lui Hristos, prin comuniunea cu Dumnezeu, păcatul va ajunge pentru noi ceva odios.

– *Viața lui Iisus*, p. 668

Pentru astăzi: Care sunt persoanele de pe lista ta de rugăciune? Gândește-te ce lucru frumos ai putea face astăzi pentru ele.

Imnul zilei: *Urcă sus pe munte! (Imnuri creștine, nr. 193)*

Ziua 6

Tu ești cel mai frumos dintre oameni. – Psalmii 45:2

Una dintre calitățile care lipsesc din viața multor creștini este încântarea. Este curios cum unii pot vorbi cu pasiune despre mașini, haine, actori sau sportivi, în vreme ce creștinii găsesc atât de puține cuvinte ca să vorbească despre Cel care a murit pentru ei. Când umbli cu Dumnezeu, Îl cunoști și ești cucerit de El, de farmecul Său, de bunătatea Sa, de credincioșia Sa. Cât de frumos ar fi ca, ori de câte ori povestim despre Dumnezeul nostru, ochii noștri să aibă acea licărire de încântare, acel entuziasm despre care spuneau apostolii că nu îi lasă să tacă! Cu cât vom privi mai mult la frumusețea Lui, cu atât o vom reflecta mai mult pe chipul și în viața noastră. Atunci când vom fi încântați de El, lumea va înțelege că am fost cu El, că L-am văzut față în față și că Îl așteptăm.

Dacă Îl urmărim pe Domnul Hristos, meritele Sale, care ne sunt acordate, ajung înaintea Tatălui ca o mireasmă plăcută. Iar farmecul caracterului Mântuitorului nostru, implantat în inimile noastre, va răspândi în jurul nostru un parfum plăcut. Spiritul iubirii, al blândeții, al îngăduinței, predominând în viața noastră, va avea puterea să înmoaie și să supună inimile împietrite și să-i câștige pentru Hristos pe cei mai înverșunați împotrivoritori ai adevărului. – *Mărturii*, vol. 5, p. 174

Pentru astăzi: Dacă ar fi să Îl descrii pe Isus, ce cuvinte ai folosi? Ți-ar ajunge un minut să spui tot ce este El pentru tine? Caută astăzi un prieten căruia să îi împărtășești dragostea ta pentru Isus sau, dacă nu ai ocazia, scrie pe o foaie cât mai multe dintre calitățile Sale pe care le-ai descoperit în relația ta cu El.

Imnul zilei: *Mai sus de cerul înstelat (Imnuri creștine, nr. 88)*

Ziua 7

Sunt eu păzitorul fratelui meu? – Geneza 4:9

Întrebarea lui Cain este surprinzătoare. Să stai de vorbă cu Dumnezeu, să știi ce ai făcut, să fii apăsător de povara propriei fapte și totuși să te porțezi de parcă nu s-a întâmplat nimic! Uimitoare asemănare cu Adam, tatăl său, care, după ce a mâncat din pomul oprit, în loc să se acuze a început să se scuze. Din felul în care este pusă întrebarea, Cain se aștepta ca răspunsul să fie, evident: „Nu!” El nu era păzitorul fratelui său. Și este adevărat, frații nu au păzitori, au... frați. Cain nu a eșuat în a fi păzitorul fratelui său, ci în a fi fratele fratelui său. De multe ori, ne pricepem mai bine să fim păzitorii fraților noștri decât frații lor. Dar ei nu au nevoie de păzitori, ci au nevoie de frați. Tocmai de aceea întrebarea lui Dumnezeu este atât de actuală: Unde este fratele tău?

L-am întrebat pe înger de ce modestia fusese îndepărtată din biserică și mândria și înălțarea de sine îi luaseră locul. Am văzut că acesta era motivul pentru care am fost lăsați aproape cu totul în mâna vrăjmașului. Îngerul mi-a spus: „Privește, și vei vedea că această atitudine domină: Sunt eu păzitorul fratelui meu?” Apoi, îngerul a spus: „Tu ești păzitorul fratelui tău. Menirea ta, credința ta îți cer să renunți la tine și să te sacrifici pentru Dumnezeu; altfel, nu vei fi vrednică să primești viața veșnică; pentru că ea a fost cumpărată pentru tine cu un preț scump: cu agonia, cu suferințele și cu sângele preaiubitului Fiu al lui Dumnezeu.” – *Mărturii*, vol. 1, p. 114

Pentru astăzi: Roagă-L pe Dumnezeu să îți descopere pe cineva căruia să îi arăți astăzi dragostea de frate.

Imnul zilei: *Ce bine e când frații (Imnuri creștine, nr. 597)*

Ziua 8

Dacă nu poartă cineva grijă de ai lui, și mai ales de cei din casa lui, s-a lepădat de credință și este mai rău decât un necredincios. – 1 Timotei 5:8

În general, „lepădarea de credință” este numită apostazie și este privită ca renunțarea voluntară la principiile biblice cu care am fost de acord la botez. Textul de astăzi ne arată însă o altă formă de apostazie – lipsa de dragoste pentru cei din familie. Oricât de valoroasă ar fi slujirea noastră și oricât de importantă, ea nu este completă dacă nu începe în casa noastră. Înainte de a fi prieteni cu colegii de muncă, sau chiar cu dușmanii, Dumnezeu ne cere să fim prieteni cu copiii noștri și cu partenerul nostru de viață. O prietenie în care suntem nu doar un furnizor de bunuri și de servicii, ci o inimă care simte, o ureche care ascultă, o minte care înțelege... Dacă primul pas în avea relații bune cu ceilalți este prietenia cu Dumnezeu, cu siguranță că al doilea este prietenia cu cei din casa ta.

Religia în familie constă în creșterea copiilor în sfatul și învățătura Domnului. Când părinții sunt serioși și consecvenți în educația pe care o dau, când își cresc copiii doar pentru slava lui Dumnezeu, ei cooperează cu Dumnezeu și Dumnezeu cooperează cu ei pentru salvarea sufletelor copiilor pentru care a murit Hristos.

Educația religioasă înseamnă mult mai mult decât educația care se face în mod obișnuit. Înseamnă să vă rugați împreună cu copiii voștri, învățându-i cum să se apropie de Domnul Isus și să-I spună toate dorințele lor. Înseamnă să arătați în viața voastră că Domnul Isus este totul pentru voi și că iubirea Lui este cea care vă face să fiți răbdători, buni, iertători și totuși hotărâți în a porunci copiilor, așa cum a făcut Avraam. – *Căminul adventist*, p. 317

Pentru astăzi: Ce dar minunat este familia noastră! Ia-ți timp astăzi să îți mulțumești lui Dumnezeu pentru fiecare membru al familiei tale. La ce crezi că ar trebui să renunți pentru a petrece mai mult timp cu familia ta? Astăzi este cel mai bun timp pentru a începe să faci acest lucru.

Imnul zilei: *Revarsă, Doamne, pace și iubire! (Imnuri creștine, nr. 669)*

Ziua 9

Cine disprețuiește pe aproapele său face un păcat, dar fericite de cine are milă de cei nenorociți! – Proverbele 14:21

Una dintre caracteristicile oamenilor apreciați în lumea noastră este aceea de a răspândi bună dispoziție în jurul lor sau de a avea o replică potrivită oricărei situații, de multe ori desconsiderându-i pe ceilalți, glumind pe seama lor sau jignindu-i subtil. Dacă persoana rănită astfel se simte lezată, i se răspunde scurt: „Era doar o glumă.” Atunci când privești cu atenție viața Domnului Isus, nu poți să nu observi că, deși degaja atâta bucurie și bună dispoziție în jurul Său, deși reușea să aibă de fiecare dată un răspuns potrivit oricărei situații, El niciodată nu a glumit cu sentimentele altora, nu a fost sarcastic și nici nu i-a desconsiderat sau ironizat pe ceilalți. Cel care a vorbit cum nu mai vorbise nimeni niciodată a rostit mustările cu lacrimi, încurajările cu putere și laudele cu tact, oferind cea mai prețioasă lecție despre valoarea ființei umane chiar prin felul în care li Se adresa celor de lângă El.

Îngerii ne veghează și ne păzesc; noi le provocăm adesea suferință acestor îngeri îngăduindu-ne o conversație frivolă, spunând glume și, de asemenea, afundându-ne într-o stare de nepăsare și de toropeală. Deși s-ar putea ca acum să depunem când și când câte un efort și chiar să obținem biruința, dacă nu o păstrăm, ci ne afundăm în aceeași stare de nepăsare și de indiferență, incapabili de a suporta ispitele și de a ne împotrivi vrăjmașului, noi nu trecem testul încercării credinței noastre, care este mai prețioasă decât aurul. Nu suferim pentru Hristos și nu ne bucurăm în necazurile noastre. – *Scrieri timpurii*, p. 111

Pentru astăzi: Alege astăzi să fii vesel fără să glumești pe seama altora. Alege să iei apărarea celui care este bârfit sau luat în râs. Sigur te-ai simți bine să știi că și alții ar face-o în dreptul tău.

Imnul zilei: *Isus, prieten minunat (Imnuri creștine, nr. 90)*

Ziua 10

Nu gândi rău împotriva aproapelui tău când locuiește liniștit lângă tine.
– Proverbele 3:29

Se spune adesea că ceea ce vedem și înțelegem din tot ce se întâmplă în jurul nostru nu este decât perspectiva noastră asupra realității, nu realitatea însăși. Felul în care ne raportăm la cei de lângă noi vine și din ceea ce credem că gândesc ei despre noi. Nu uita că doar Dumnezeu cunoaște inima și cântărește intențiile celorlalți. Oamenilor nu le-a fost îngăduit să treacă această graniță. Tocmai de aceea, și noi, când îi judecăm pe ceilalți, când gândim rău despre ei, când le analizăm motivele și pretendem că știm ce gândesc ei despre noi sau despre alții, mâncăm dintr-un fruct interzis. Ne izgonim singuri din Edenul păcii, al bucuriei și al părtașiei cerești.

Noi nu putem citi inima. Fiind noi înșine plini de greșeli, nu suntem în măsură să-i judecăm pe alții. Omul mărginit poate judeca numai după cele de afară. Numai Acela care cunoaște motivele ascunse ale faptelor și Se poartă cu duioșie și compătimire poate să decidă asupra cazului fiecărui suflet. «Așadar, omule, oricine ai fi tu care judeci pe altul, nu te poți dezvinovăți, căci, prin faptul că judeci pe altul, te osândești singur, fiindcă tu, care judeci pe altul, faci aceleași lucruri» (Romani 2:1). Astfel, aceia care îi osândesc sau îi critică pe alții se declară ei înșiși vinovați, pentru că săvârșesc aceleași lucruri. Osândindu-i pe alții, ei își rostesc propria sentință și Dumnezeu declară că această sentință este dreaptă. El primește propriul verdict împotriva lor înșiși. – *Cugetări de pe Muntele Fericirilor*, p. 124

Pentru astăzi: Pentru că simți atât de bine dragostea lui Dumnezeu în viața ta, încearcă astăzi să le oferi tot mai mult din ea și celorlalți. Spune-le un cuvânt de apreciere tuturor celor cu care te întâlnești, sincer și cu inima plină de mulțumire.

Imnul zilei: *lubirea ce ne face așa de fericiți (Imnuri creștine, nr. 410)*

Ziua 11

Isus tăcea. – Matei 26:63

Acesta este unul dintre cele mai scurte versete ale Scripturii, dar și unul plin de o bogăție de sensuri care ne copleșește. Ne plac oamenii care știu să vorbească, oamenii care au întotdeauna o replică pe buze, care pot spune ceva despre orice sau poate chiar despre oricine... Dar unde se învață tăcerea? Biblia este Cuvântul, dar oare este ea și o carte a tăcerii? De ce, în paginile ei, Dumnezeu a ales să nu vorbească despre atâtea lucruri pe care noi le considerăm importante? Dumnezeu știe când să vorbească și când să tacă, știe ce să scrie pe piatră și ce să scrie pe nisip... Câte conflicte din familie, din biserică sau de la locul nostru de muncă n-ar fi fost evitate dacă am fi tăcut la timp! Dacă vom da socoteală „de orice cuvânt nefolositor” pe care l-am rostit, atunci ar trebui să cântărim bine ce, când și cum spunem. Nu degeaba se consideră că „tăcerea este de aur”. La fel și cuvintele spuse la vreme potrivită (Proverbele 25:11).

Chiar și cei mai umili și mai sărmani ucenici ai lui Isus pot fi o binecuvântare pentru alții. Poate ei nu își vor da seama că fac vreun bine deosebit, dar, prin influența lor inconștientă, pot stârni valuri de binecuvântări care se vor lărgi și se vor adânci tot mai mult, iar rezultatul fericit al cuvintelor și al purtării lor consecvente poate că nu îl vor cunoaște niciodată, până la răsplătirea finală. Ei nu simt și nu știu că fac ceva măreț, extraordinar. Nu este lăsat în seama lor să se îngrijeze dacă vor avea succes sau nu. Ei nu trebuie decât să meargă înainte, nu cu prea multe vorbe, nici asumându-și o slavă deșartă sau laudându-se, ci îndeplinind, în tăcere și cu credincioșie, lucrarea pe care le-a desemnat-o providența lui Dumnezeu, și nu-și vor pierde răsplata. – *Mărturii*, vol. 3, p. 247

Pentru astăzi: Roagă-L pe Dumnezeu să îți dea putere să taci, atunci când vine vorba de laudă de sine, de bârfe, de cuvinte spuse la mânie sau fără a cunoaște cu exactitate faptele.

Imnul zilei: *Spune-mi povestea iubirii (Imnuri creștine, nr. 120)*

Ziua 12

Dacă vorbește cineva, să vorbească cuvintele lui Dumnezeu. – 1 Petru 4:11

Textul de astăzi pare foarte potrivit dacă ne referim la o predică, la un serviciu divin. Dar aplicabilitatea acestui verset nu se limitează la vorbirea din Sabat. Tot ce spune creștinul trebuie să izvorască din Cuvântul lui Dumnezeu. Aceasta nu înseamnă să ne dăm replici cu versete biblice, ci să avem aceeași grijă și aceeași acuratețe pe care le are Scriptura în ce privește adevărul. Înseamnă să spunem adevărul „din inimă”, dar nu „fără să ne pese de ceilalți”, ci tocmai pentru că ne pasă de ei. Chiar dacă unora li se pare util să se întrebe: „Ce ar fi făcut Isus în locul meu?”, poate că ar fi mai de folos să căutăm în Scripturi ce a făcut Isus, în mod concret, când a fost într-o situație asemănătoare. În felul acesta, ne raportăm la o realitate, nu la ceva imaginar. Noi trăim cea mai mare minune atunci când privim cu inima deschisă în Cuvântul lui Dumnezeu și acesta ne schimbă felul în care îi privim pe ceilalți, ne ajută să păstrăm dragostea și respectul pentru ei. Noi ne cunoaștem bine doar prin perspectiva Cuvântului.

O conversație frivolă, caracterizată de o căutare acerbă a simpatiei și aprecierii omenești, izvorăște dintr-un sentimentalism bolnav. Nici tinerii și nici cei cu părul cărunt nu sunt în siguranță în fața unui asemenea pericol. Dar, dacă adevărul lui Dumnezeu constituie un principiu statornic al inimii, conversația va fi asemenea unui izvor. Oricâte încercări s-ar face pentru a stăvili acest izvor, el va țâșni într-un alt loc, pentru că este un izvor ce nu poate fi stăvilit. Adevărul aflat în inimă este un izvor de viață. El îl înviorează pe cel obosit și îndepărtează gândurile și cuvintele rele. – *Mărturii*, vol. 5, pp. 600–601

Pentru astăzi: Alege astăzi să împărtășești cu cineva una dintre făgăduințele biblice preferate. Poți spune, la sfârșitul zilei, câte făgăduințe a împlinit astăzi Dumnezeu pentru tine?

Imnul zilei: *Dați-ne-n mână Biblia cea sfântă (Imnuri creștine, nr. 151)*

Ziua 13

Neprihăniților, bucurați-vă în Domnul și veseliți-vă! Scoateți strigăte de bucurie, toți cei cu inima fără prihană! – Psalmii 32:11

Unul dintre cele mai evidente indicatoare ale vieții noastre de rugăciune este dialogul cu ceilalți. Dacă tot timpul ne plângem, dacă suntem triști și nemulțumiți, înseamnă că nu ne-am rugat suficient. Chiar dacă a fost un „om al durerii și obișnuit cu suferința”, Domnul Isus a luat suferința noastră, nu ne-a dat-o nouă pe a Sa. Cum era oare felul Său de a fi, dacă Îl îndrăgeau copiii atât de mult? Credeți că ei ar alerga la o persoană tristă sau îngândurată? Cerul nu va fi un loc al jelierii și al mâhnirii, nici patria celor posaci și supărăcioși. Când ești vesel și mulțumit, poți lumina și viețile altora cu lumina din sufletul tău, le poți face drumul spre cer mai frumos. Iar dacă această atitudine este importantă în relația cu colegii de muncă, ea este și mai importantă acasă. Aici ar trebui să fim cel mai mult veseli și fericiți, pentru că aici vedem cel mai bine dragostea Tatălui nostru ceresc.

Ideile și simțămintele noastre sunt încurajate și intensificate pe măsură ce le exprimăm. Este o lege naturală. Cuvintele transmit idei, dar la fel de adevărat este și faptul că ideile se nasc din cuvinte. Cu cât ne mărturisim mai mult credința, cu cât ne bucurăm mai mult de binecuvântările pe care știm că le avem – marea iubire și harul din partea lui Dumnezeu –, cu atât vom avea mai multă credință și o bucurie mai mare. Nicio limbă nu poate exprima și nicio minte limitată nu poate concepe binecuvântarea care rezultă din aprecierea bunătății și a iubirii lui Dumnezeu. Chiar și aici, pe pământ, bucuria noastră poate ajunge asemenea unei fântâni care nu seacă niciodată, deoarece este alimentată de izvorul ce se revarsă de la tronul lui Dumnezeu. – *Divina vindecare*, p. 251

Pentru astăzi: Deoarece ai primit atât de multă dragoste și atâtea binecuvântări, alege astăzi să le oferi și altora din bucuriile tale. Caută cât mai multe persoane cărora să le faci ziua mai frumoasă.

Imnul zilei: *O, ce nespusă fericire (Imnuri creștine, nr. 398)*

Ziua 14

Știi bine lucrul acesta, preaiubiții mei frați! Orice om să fie grabnic la ascultare, încet la vorbire, zăbavnic la mânie. – Iacov 1:19

Te-ai întrebat vreodată cum funcționează mânia? Dacă mânia face parte dintre sentimentele lui Dumnezeu, cu siguranță că ea nu poate fi scoasă nici dintre trăirile omenești. Biblia nu ne spune să nu ne mâniem, ci ne învață cum să ne mâniem fără să păcătuiem, fără să spunem cuvinte pripite, păstrând întotdeauna dragostea și respectul pentru ceilalți, rezolvând conflictele înainte de apusul soarelui etc. De multe ori, mânia nu vine din faptele celorlalți, ci din percepția noastră. Alteori, ea este un strigăt de ajutor pentru o problemă nerezolvată din viața noastră sau un mod de comportament învățat de la alții. Nu degeaba se spune, în același capitol din Iacov, că „mânia omului nu lucrează neprihănirea lui Dumnezeu”. Noi suntem responsabili pentru tot ce facem sau spunem la mânie, așa că mai bine am alege să amânăm să ne supărăm. Ce zici?

Efortul de a ajunge într-o situație mai favorabilă, în care eul să nu fie tulburat, poate avea succes pentru un timp, dar Satana știe unde să găsească aceste suflete sărmane și le va ataca din nou și din nou în punctele lor sensibile. Atâta timp cât se concentrează numai asupra propriei persoane, ei vor fi tulburați neîncetat. [...] Dar există speranță. Viața aceasta atât de furtunoasă și frământată de conflicte și îngrijorări trebuie să fie adusă în legătură cu Hristos, și atunci eul va înceta să pretindă supremația. [...] Aceasta este singura cale care ne poate conduce în mod sigur la biruință. Mulți [...] cultivă ura și sunt plini de spiritul răzbunării. [...] Opuneți-vă unor asemenea simțăminte și veți experimenta o mare schimbare în relațiile voastre cu semenii. – *The Youth Instructor*, 10 noiembrie 1886

Pentru astăzi: Roagă-L pe Dumnezeu să îți dea putere să ai astăzi o zi fără mânie. Cum ar fi relațiile tale cu ceilalți dacă ai decide, măcar pentru o zi, să nu te superi orice s-ar întâmpla?

Imnul zilei: *Voia ta, Doamne, doar voia Ta (Imnuri creștine, nr. 361)*

Ziua 15

El a mărturisit și n-a tăgăduit: a mărturisit că nu este el Hristosul.

– Ioan 1:20

Experiența lui Ioan Botezătorul este unică în Scriptură. El a trebuit să dea mărturie nu doar despre ce era, ci și despre ce nu era. În general, noi suntem tentați să refuzăm criticile, chiar dacă sunt adevărate, și să acceptăm laudele, chiar dacă nu le merităm. Dar relațiile bune cu ceilalți nu se pot construi decât pe baza onestității. A nu tăgădui adevărul înseamnă a refuza minciunile care par a ne aduce beneficii. Adică a nu ne asuma responsabilități pe care nu le putem îndeplini sau a nu da vina pe alții ori pe împrejurări pentru nereușitele noastre. Poate că la prima vedere pare greu, dar, cu siguranță, ne va ajuta să ne face prieteni mai buni și mai mulți.

În relațiile pe care le stabilim în societate, în familie și în orice contacte pe care ajungem să le avem, fie ele limitate sau extinse, sunt multe căi de a-L recunoaște pe Domnul nostru și multe căi de a-L tăgădui. Îl putem tăgădui prin cuvintele noastre, vorbindu-i pe alții de rău, printr-o vorbire nesăbuită, prin glume și batjocuri, prin cuvinte ușuratece și lipsite de amabilitate sau ocolind adevărul, mințind. [...] Prin caracterul nostru, Îl putem tăgădui căutându-ne propria comoditate, evitând responsabilitățile și greutățile vieții pe care, dacă nu le purtăm noi, cineva trebuie să le poarte, și prin iubirea pentru plăcerile păcătoase. De asemenea, Îl putem tăgădui pe Hristos prin mândrie și ostentație în îmbrăcăminte și prin conformare cu lumea sau printr-o purtare lipsită de amabilitate. Îl putem tăgădui ținând la propriile păreri și căutând să ne susținem și să ne îndreptățim pe noi înșine. Îl putem tăgădui, de asemenea, îngăduind minții să colinde pe calea sentimentalismului bolnăvicios și meditând asupra unor încercări și nedreptăți închipuite. – *Mărturii*, vol. 3, p. 332

Pentru astăzi: Care sunt laudele pe care nu ar trebui să le primești astăzi? Roagă-L pe Dumnezeu să te ajute să fii onest și prietenos. Însă, dacă ai un motiv să apreciezi pe cineva, nu amâna.

Imnul zilei: *Zi de zi și-n fiecare clipă (Imnuri creștine, nr. 230)*

Ziua 16

Și El mi-a zis: „Harul Meu îți este de ajuns, căci puterea Mea în slăbiciune este făcută desăvârșită.” – 2 Corinteni 12:9

Dumnezeu alege să pună limite în relația cu noi, alege să ne spună că unele lucruri ni le dă, iar altele nu, că pentru unele este bine să stăruim și pentru altele, nu. Aceasta nu ne face să îl iubim mai puțin sau să ne îndepărtăm de El, ci, dimpotrivă, ne descoperă și mai mult dragostea Sa. Cum ar fi dacă am aplica acest principiu și în relația noastră cu ceilalți? Îi iubim la fel și atunci când ne refuză? Suntem la fel de buni prieteni și cu cei care ne spun NU din când în când? Nu uita că dragostea adevărată este cea care îi permite celui alt să spună nu doar DA, ci și NU. Așa a procedat Dumnezeu cu noi, deși a știut ce consecințe imense implică această iubire atât pentru El, cât și pentru ființele create de El.

În materie de conștiință, sufletul trebuie să fie lăsat liber. Nimeni nu trebuie să stăpânească asupra minții altuia, să judece în locul altuia sau să-i prescrie ce e dator să facă. Dumnezeu îi dă fiecărui suflet libertatea de a gândi și de a urma propriile convingeri. „Fiecare dintre noi are să dea socoteală despre sine însuși lui Dumnezeu.” Nimeni nu are dreptul să-și impună individualitatea sa ca model pentru a altuia. În toate lucrările unde este vorba de principiu, „fiecare să fie pe deplin încredințat în mintea lui” (Romani 14:12,5). În Împărăția lui Hristos nu există apăsare de domni, nici o impunere de maniere. Îngerii cerului nu vin pe pământ să domnească și să impună să fie adorați, ci ei sunt trimiși să colaboreze cu oamenii pentru înălțarea omenirii. – *Hristos, Lumina lumii*, pp. 550–551

Pentru astăzi: Mulțumește-I lui Dumnezeu pentru persoanele care astăzi îți vor spune NU. Spune-le că apreciezi hotărârea și independența lor.

Imnul zilei: *Venim din Cuvântul de Domnul rostit (Imnuri creștine, nr. 442)*

Ziua 17

Împăratul a zis: „Nu mai este nimeni din casa lui Saul ca să mă port cu el cu o bunătate ca bunătatea lui Dumnezeu?” – 2 Samuel 9:3 (vezi și 2 Samuel 16:1-4; 19:24-30)

istoria relației dintre David și Mefiboșet este cea mai bună ilustrație a felului în care noi, oamenii, știm să fim buni. Chiar dacă, la prima vedere, David a făcut totul pentru ca fiul olog al celui mai bun prieten al său să ducă o viață fericită și fără griji, desfășurarea evenimentelor arată că, uneori, bunătatea lui Mefiboșet a fost mai mare decât cea a lui David. Fugind de Absalom, David hotărăște să îi ia pământurile lui Mefiboșet fără să cerceteze dacă acuzația de complot era adevărată, pentru ca, la întoarcere, să revină și să decidă ca ele să fie împărțite în mod egal între Mefiboșet și slujitorul său, fără ca măcar să îl mustre pe acesta din urmă pentru minciuna lui îngrozitoare. Era oare o bunătate „ca bunătatea lui Dumnezeu”? Exemplul lui ar trebui să ne facă smeriți când tindem să ne lăudăm cu bunătatea sau cu faptele noastre caritabile. Să nu uităm că, oricât am fi noi de buni, singurul care este bun rămâne Dumnezeu.

Ce anume ar putea face ca mintea omenească să-și poată forma o corectă imagine de sine? Doar crucea de pe Calvar. Când privim la Isus, Autorul și Desăvârșitorul credinței noastre, orice tendință de înălțare de sine se va prăbuși în țărână. În timp ce privirile noastre se îndreaptă în sus, inima se umple cu un spirit de nevrednicie care o conduce la umilință. Când contemplăm crucea, suntem înzestrați cu puterea de a înțelege darurile minunate pe care aceasta le-a pus la dispoziția tuturor credincioșilor. Dumnezeu în Hristos, dacă este privit ținută, va risipi mândria omenească, iar în locul înălțării de sine, se va instaura o umilință adevărată. – *Minte, caracter și personalitate*, vol. 1, pp. 29–30

Pentru astăzi: Ce minunat este Dumnezeuul nostru! Încearcă astăzi ca, în loc să vorbești despre realizările tale, să lauzi cu entuziasm ce a făcut Dumnezeu pentru tine.

Imnul zilei: *Ce bun e Dumnezeu! (Imnuri creștine, nr. 166)*

Ziua 18

Cine are o inimă înțeleaptă este numit priceput, dar dulceața buzelor mărește știința. – Proverbele 16:21

De multe ori suntem atât absorbiți de exactitatea adevărilor pe care le spunem, încât pierdem din vedere forma în care le exprimăm. Unicitatea predicării Domnului Isus a constat tocmai în îmbinarea adevărului cu dragostea. A avea o vorbă „dulce” nu înseamnă a flata sau a împărți speranțe iluzorii, după cum vor să audă urechile din jur, ci înseamnă împreună-simțire, înțelepciune și bunătate. Înseamnă să taci dacă nu poți să spui ceva care să îi fie de folos celuilalt, înseamnă să îl încurajezi, să îl porți prin cuvintele tale, dincolo de gunoaiele din jur, spre strălucirea cerului senin de deasupra, înseamnă să îl împrietenești cu îngerii și cu Dumnezeuul tău. Tocmai de aceea Biblia seamănă o astfel de vorbire cu „dulceața” – îți place atât de mult, încât vrei să o guste toți prietenii tăi. Cum ar fi viața noastră dacă ne-am comporta în fiecare zi ca un cofetar priceput, care le împarte celor din jur cele mai fine prăjituri? Oare nu s-ar putea ca, de câte ori ne întâlnim cu cineva, să îi dăm ca amintire și un borcan de dulceață de... cuvinte?

Niciodată să nu permițeți să iasă de pe buzele voastre vreun cuvânt aspru, amenințător și pătimăș. Harul lui Hristos este la dispoziția voastră, dacă îl cereți. Duhul Său vă va lua în stăpânire inima și conștiința, controlând cuvintele și faptele voastre. Niciodată să nu vă pierdeți respectul de sine prin cuvinte nesăbuite și aspre. Asigurați-vă că exprimarea voastră este curată și conversația voastră, sfântă. Oferiți-le copiilor voștri exemplul a ceea ce doriți ca ei să devină. [...] Păstrați-vă o înfățișare voioasă și roștiți cuvinte plăcute și calme. – *Îndrumarea copilului*, p. 219

Pentru astăzi: Propune-ți astăzi să le spui cât mai multe cuvinte frumoase celor din jurul tău. Nu îl uita nici pe Dumnezeu și nici pe membrii familiei – și ei au nevoie de cuvintele tale alese.

Imnul zilei: *De iubești pe Domnul (Imnuri creștine, nr. 238)*

Ziua 19

Dar cetățenia noastră este în ceruri, de unde și așteptăm ca Mântuitor pe Domnul Isus Hristos. – Filipeni 3:20

Oricât de bine ne-am simți în lumea acesta, noi nu suntem de aici. Viitorul nostru nu este legat de lumea acesta, ci de lumea lui Dumnezeu. Într-una dintre cele mai enigmatice parabole pe care le-a spus, Domnul Isus ne îndemna să ne facem „prieteni” cu gândul la „corturile veșnice”. Mesajul acestei pilde este extrem de direct și de simplu: tot ce avem ni s-a dat ca să ne facem prieteni cu care să ne petrecem veșnicia. Aceste prietenii nu au un interes egoist, ca acelea ale ispravnicului necredincios, și nu sunt construite cu mijloace necinstite, ci pe principii veșnice. Cum ar fi dacă i-am vedea astăzi pe cei din jur ca pe prietenii noștri pentru veșnicie? Cum ar trebui să folosim talentele, cuvintele și mijloacele de care dispunem, pentru a avea cât mai mulți prieteni de felul acesta? Nu uita că, pentru a reuși, Stăpânul ne lasă să cheltuim tot ce are El.

Pentru fiecare dintre noi, este de o importanță vitală să cultivăm în suflet o atmosferă a credinței. Prin atitudinea pe care o cultivăm în sufletul nostru, noi ne decidem, zi de zi, propriul destin veșnic. Fiecare este răspunzător în mod personal pentru influența pe care o răspândește în jur. Consecințele cuvintelor și faptelor pe care le săvârșim depășesc limitele înțelegerii noastre.

Dumnezeu ar fi salvat cetatea Sodomei dacă ar fi existat în ea zece oameni neprihăniți. Dar cât de mare ar fi influența spre bine care ar putea fi exercitată prin credințioșia unui întreg popor al lui Dumnezeu, dacă fiecare dintre cei care poartă Numele lui Hristos ar fi îmbrăcat în neprihănire? – *Minte, caracter și personalitate*, pp. 433–434

Pentru astăzi: Care sunt prietenii pe care nu i-ai mai contactat de mult? Roagă-te astăzi pentru ei și încearcă să reînnozi legăturile. Sigur le vei face ziua mai frumoasă!

Imnul zilei: *Bucuros mă gândesc la căminul ceresc (Imnuri creștine, nr. 424)*

Ziua 20

Prin aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei: dacă veți avea dragoste unii pentru alții. – Ioan 13:35

Cele mai frumoase mărturisiri de credință, cele mai mărețe daruri sau înzestrări, faptele de milă sau chiar sacrificiul de martir nu pot ține locul iubirii față de Dumnezeu și față de semenii. Dragostea rămâne cea mai mare poruncă și cea mai grea. Chiar dacă este evident că la judecată nu vom fi întrebați cât de mult am făcut, ci câtă dragoste am pus în ceea ce am făcut, ne este mai ușor să slujim fără dragoste, să îi respectăm pe ceilalți fără dragoste și chiar să jertfim fără dragoste. Isus ne-a spus însă că singura dovadă că suntem ai Lui este dragostea pentru El și pentru semenii noștri. Aceasta este cea mai mare minune. O minune pe care scepticii nu o pot contesta, necazurile nu o pot doborî și belșugul nu o poate stinge, pentru că ea se adapă din izvorul care nu seacă niciodată. Cei ce beau din izvorul iubirii Sale devin ei înșiși izvoare. Ei trăiesc pe pământ, dar sunt deja acasă. Aceasta este cea mai mare reformă pe care o așteaptă lumea de astăzi și singura care va trezi inimile amorțite și reci. Dumnezeu abia așteaptă să o îplinească în viața ta. Tu vrei?

Armonia și unitatea existente în relațiile dintre oamenii cu diferite înclinații constituie cea mai puternică mărturie posibilă cu privire la faptul că Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său în lume pentru mântuirea celor păcătoși. Este privilegiul nostru să fim purtătorii unei asemenea mărturii. Dar, pentru a realiza lucrul acesta, trebuie să ne așezăm pe noi înșine sub conducerea lui Hristos. Caracterele noastre trebuie modelate în armonie cu caracterul Lui, voința noastră trebuie subordonată voinței Lui. Apoi, vom lucra împreună, fără a fi în pericolul de a intra în conflict. – *Minte, caracter și personalitate*, pp. 619–620

Pentru astăzi: Ce-ar fi ca de astăzi să trăiești ca și cum, pentru tine, veșnicia ar fi început deja? Fii tu cel care inițiază reforma și începe chiar din viața ta!

Imnul zilei: *Cetate tare-i Dumnezeu (Imnuri creștine, nr. 268)*

Introducere

Ghid de studiu pentru grup

Materialul care urmează a fost conceput pentru a fi folosit în trei ocazii ca ghid de discuții, studiu și rugăciune în grupul tău de prieteni din biserică. Poate fi folosit și în familie, însă necesită adaptare pentru copii mai mici de 15 ani.

Programează împreună cu prietenii tăi o întâlnire pe săptămână, timp de trei săptămâni. Această întâlnire ar trebui să dureze aproximativ o oră și jumătate. Pentru a-și atinge scopul, fiecare ocazie trebuie condusă și organizată cu grijă în ce privește timpul. Întâlnirea ar trebui să aibă cinci părți:

Conectează-te (5 min.)

Este prima ocazie de rugăciune, care va fi folosită ca moment de laudă și de *conectare* la Sursa înțelepciunii și a spiritualității noastre.

Împărtășește (15 min.)

Această secțiune are rolul de a asigura o atmosferă de comunicare, de a iniția discuția și de a-i ajuta pe cei din grup să se deschidă unii față de alții, să *împărtășească* gânduri și emoții. Cu siguranță va încălzi atmosfera, dar va fi limitată la 15 minute, pentru a rămâne timp să se ajungă la miezul învățaturii. Dacă nu reușesc să vorbească toți în prima întâlnire, în celelalte întâlniri li se va da ocazia celorlalți.

Cercetează (30 min.)

Este partea de *cercetare*, de *căutare* în Biblie, în Spiritul Profetic și în diferite alte lucrări. Aceasta începe cu un text care motivează discuția. Deși este partea cea mai lungă, nu este punctul culminant, ci doar pregătește mintea și inima pentru următoarea secțiune.

Aplicația (20 min.)

Aici este punctul culminant al întâlnirii, „*instalarea*” aplicației în viața reală. În fiecare dintre cele trei ocazii, această secțiune va conține două întrebări esențiale: *Pentru ce ne îndeamnă Isus să ne rugăm?* și *Pentru cine să ne rugăm?* În evangheliile, Domnul Isus ne oferă de câteva ori subiecte concrete de rugăciune, care ne-ar putea schimba viața de rugăciune, dacă le-am lua în serios.

Roagă-te (10 min.)

Așa cum este normal, întâlnirea se încheie cu o rugăciune în care vom *ridica* pe brațele rugăciunii, înaintea lui Dumnezeu, în Numele Domnului Hristos, ceea ce Domnul ne-a pus în inimă, inclusiv persoanele pe care le purtăm în inima noastră. Aici veți întâlni sugestii de rugăciune, ca o listă deschisă.

Ghidul este conceput în așa fel încât nu necesită un studiu anterior întâlnirii, însă cel care va conduce discuția are datoria sfântă de a nu veni nepregătit în fața grupei.

Tematica celor trei întâlniri se concentrează pe porunca Domnului Hristos de a ne ruga pentru ceva anume. Care sunt aceste subiecte de rugăciune, vă lăsăm să descoperiți într-un cadru familiar și de comuniune în Domnul Hristos.

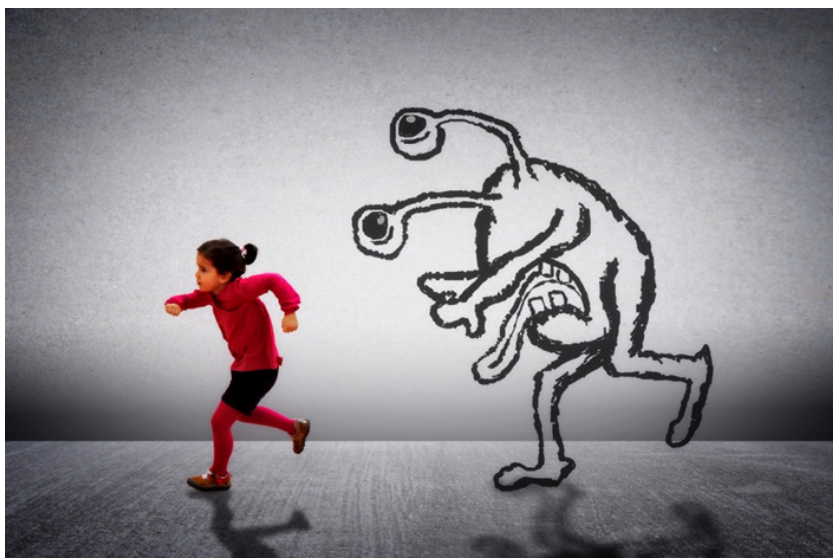
Rugăciune pentru criză

Cum lucrează Dumnezeu în jurul meu?

Conectează-te (5 min.)

Citești Psalmul 111, apoi rugați-vă, aducându-I laudă lui Dumnezeu.

Împărtășește (15 min.)

Privește la imaginea de mai sus. Ce îți transmite?

Împărtășește cu ceilalți care erau fricile tale când erai copil. Acum, care sunt fricile tale?

Cum te simți și cum reacționezi atunci când cineva îți bate joc de credința ta?

Cercetează (30 min.)

În *Declarația Universală a Drepturilor Omului* (1948), articolul 14 afirmă: „În caz de persecuție, orice persoană are dreptul de a căuta azil și de a beneficia de azil în alte țări.” În baza acestui articol, în 1951, 19 țări au semnat un document numit *Convenția privind statutul refugiaților*, la care România a aderat abia în anul 1991. Această convenție își propune să apere drepturile refugiaților, numind *refugiat* orice persoană care, în urma unor „temeri justificate de a fi persecutată din cauza rasei, religiei, naționalității, apartenenței la un anumit grup social sau opiniilor sale politice, se află în afara țării a cărei cetățenie o are și care nu poate avea sau, din cauza acestei temeri, nu dorește protecția acestei țări; sau care, neavând nicio cetățenie și găsindu-se în afara țării în care avea reședința obișnuită ca urmare a unor astfel de evenimente, nu poate sau, din cauza respectivei temeri, nu dorește să se reîntoarcă.”

Cu ajutorul acestor documente, înainte de decembrie 1989, mulți români au căutat azil și protecție în alte țări, unii chiar din teama justificată că vor fi persecutați din cauza religiei. În prezent, aceste documente sunt foarte mult disputate la nivel înalt, din cauza situației refugiaților din zonele afectate de război din Orientul Mijlociu sau din nordul Africii. Având în vedere fluxul extrem de mare de refugiați, există o posibilitate foarte mare ca, în viitor, nuanțele acestor documente și amendamentele fiecărei țări la aceste documente să se schimbe.

- Care este perspectiva Domnului Isus cu privire la relația dintre mărturia creștină și persecuție? Care este cauza primară – care vine mai întâi – mărturia creștină sau persecuția? Matei 24:9-14.
- Urmărește câteva situații biblice în care oamenii se temeau de persecuție: Ioan 7:13; 9:22; 12:42-43; 20:19.
- În ce fel teama de persecuție sau teama de cum vor fi priviți sau tratați a paralizat mărturia lor despre Hristos?

- Cum ne îndeamnă Biblia să ne raportăm la persecuție, vorbire de rău, calomnie din motive de credință? Matei 5:10-12; 1 Petru 3:14-17; 4:14; Apocalipsa 2:10.
- Cum au reacționat primii creștini la persecuție? Faptele 4:23-31

Aplicația (20 min.)

- **Pentru ce ne îndeamnă Domnul Isus să ne rugăm?**

Matei 24:20-22.

Cum te întărește acest pasaj?

Ce exemple ai în care Dumnezeu a intervenit în favoarea copiilor Săi persecutați?

- **Pentru cine ne îndeamnă Domnul să ne rugăm?**

Matei 5:44; Luca 6:28.

Ce crezi, Dumnezeu vrea să-i schimbe pe persecutorii noștri sau pe noi, rugându-ne pentru ei?

Scrie aici ce îți va da pace, siguranță și încredere în Dumnezeu în caz de persecuție. Împărtășește cu ceilalți din grup.

Îi mulțumim lui Dumnezeu că, în prezent, în țara noastră nu putem vorbi de persecuție religioasă. Sunt regiuni în care credința duce la martiraj. Dar chiar și în țara noastră mulți am simțit din partea unor persoane ridiculare sau discriminare pe baze religioase.

Scrie aici o listă de persoane care ți-au batjocorit credința sau te-au persecutat într-un fel sau în altul, cu scopul de a te ruga pentru ele. Discută acest lucru și cu ceilalți din grupul tău.

Faceți în grupul vostru un plan de a vă ruga și în celelalte zile pentru cei pe care i-ați scris fiecare pe lista de mai sus.

Roagă-te (10 min.)

Pe lângă lista de rugăciune pentru persoane, care sunt lucrurile pe care I le veți cere lui Dumnezeu?

- Rugați-vă pentru creștinii persecutați și martirizați.
- Rugați-vă pentru refugiați.
- Rugați-vă pentru libertate religioasă.
- Rugați-vă pentru oamenii polițiști care au autoritatea și responsabilitatea de a susține libertatea religioasă.
- Rugați-vă pentru un mediu favorabil răspândirii Evangheliei.
- Rugați-vă pentru credincioșii care întâmpină ostilitate în familiile lor mixte din punct de vedere religios.
- Rugați-vă pentru Duhul Sfânt.
- Rugați-vă pentru...

Nu vă îngrijorați de nimic, ci, în orice lucru, aduceți cererile voastre la cunoștința lui Dumnezeu, prin rugăciuni și cereri, cu mulțumiri.

(Filipeni 4:6)

Rugăciune pentru biruință

Cum lucrează Dumnezeu în mine?

Conectează-te (5 min.)

Citiți Psalmul 95:1-7, cântați un cântec și apoi aduceți-l laudă lui Dumnezeu în rugăciune.

Împărtășește (15 min.)

Privește la imaginea de mai sus. Ce îți inspiră?

Vorbiți despre țințele voastre personale, atinse și neatinse încă.

Cum reacționezi de obicei la eșecuri, atunci când nu reușești ce ți-ai propus?

Cercetează (30 min.)

„Dumnezeu îi ajută pe cei ce se ajută singuri.” Pare o maximă creștină sau un proverb din Sfânta Scriptură. În realitate, zicerea aceasta a fost popularizată de Benjamin Franklin în 1733. Chiar dacă, aparent, ideea sugerează implicarea lui Dumnezeu în viața noastră, Franklin, fiind deist, pune accentul pe ce putem face noi fără Dumnezeu. Mai târziu, maxima a fost preluată și adaptată („*Cerul îi ajută pe cei ce se ajută singuri*”) de Samuel Smiles, care poate fi considerat autorul (1859) primei cărți de dezvoltare personală, intitulată *Self-Help* (Ajută-te singur). Genul de cărți self-help au început să fie foarte citite odată cu *Secretele succesului*, de Andrew Carnegie (1936), și *De la idee la bani*, de Napoleon Hill (1937).

Deși pornesc de la o perspectivă pragmatică și materialistă, scriitorii de cărți motivaționale și de dezvoltare personală pun un foarte mare accent pe dezvoltarea caracterului, pe puterea voinței și pe autodisciplină. Aceste cărți nu numai că descriu valori morale creștine, dar și oferă pași concreți pentru a deveni oameni mai buni.

În cartea sa de dezvoltare personală, *Puterea voinței*, Kelly McGonigal, profesor de psihologie la Universitatea Stanford, a scris că, atunci când ne punem o țintă bună și facem progrese, „de fiecare dată când avem dorințe conflictuale, faptul că am fost buni ne dă permisiunea de a fi puțin răi. [...] Când vine vorba de bine și rău, cei mai mulți nu se străduiesc să atingă perfecțiunea morală. Vrem doar să ne simțim suficient de buni – ceea ce ne dă apoi permisiunea să facem orice dorim” (pp. 108–109).

Soluția ei la această problemă este să ne păcălim mintea să nu mai gândească în termeni morali, ci să ne folosim de simțul practic al atingerii obiectivelor, identificându-ne cu acestea.

Aceste idei ar putea să funcționeze foarte bine când este vorba de o dietă, însă atunci când ne confruntăm cu dileme morale, redefinirea problemei în termeni pragmatici, în loc să rezolve problema, ar desființa-o.

➡ Cum definește Isus succesul vieții de credință? Matei 5:46-48

- Cum se armonizează următoarele texte?
 - 1 Petru 1:15-16
 - „Numai un simț înalt al cerințelor lui Dumnezeu față de noi poate da stabilitatea de caracter potrivită, capacitate de discernământ minții și profunzime înțelegerii lucrurilor esențiale pentru succes, atât în această lume, cât și în lumea viitoare.” (Ellen White)
 - „Perfecțiunea nu poate fi atinsă, dar, dacă urmărim perfecțiunea, putem atinge excelența.” (Vince Lombardi)
- Care dintre următoarele afirmații explică importanța biruinței lui Hristos asupra lui Satana, pentru noi? De ce?
Ioan 16:33; 1 Corinteni 15:57; Romani 8:37; Apocalipsa 3:21.
 - a) Biruința Lui este considerată a noastră.
 - b) Biruința Lui ne dă curaj și ne oferă posibilitatea să biruim și noi.
 - c) Ambele.
- Ce spun următoarele texte despre exercitarea voinței?
Matei 11:12; Luca 13:24; 1 Corinteni 9:24-27; 2 Petru 3:14.
- De ce avem nevoie, pe lângă puterea voinței?
„Necesitatea ca oamenii acestei generații să cheme în ajutorul lor puterea voinței, întărită de harul lui Dumnezeu, pentru a învinge ispitele lui Satana și a se împotrivi și celei mai mici îngăduințe a apetitului pervertit, este cu mult mai mare decât a fost cu mai multe generații în urmă.” (Ellen White, *Dietă și hrană*, p. 167).
- Ellen White, într-un scurt comentariu la mesajul către Laodiceea (Apocalipsa 3:15-17), spune: „Cei nepăsători și indiferenți, care nu s-au alăturat acelor care *prețuiau biruința și mântuirea* suficient pentru a se ruga cu *stăruință și în agonie pentru ea*, au fost lăsați în întuneric.” (Sublinierea ne aparține)

Aplicația (20 min.)

- **Pentru ce ne îndeamnă Domnul Isus să ne rugăm?** Matei 26:41. Având în vedere felul în care S-a rugat Domnul Isus în Ghetsimani, cum ar trebui să ne rugăm noi azi pentru biruință?

Citește două dintre promisiunile Bibliei la care putem face apel când ne rugăm pentru biruință: Psalmii 50:15; Evrei 4:15-16.

Rugăciunea accesează harul care întărește puterea voinței, de care avem nevoie pentru biruință.

Scrie aici în ce domeniu ai nevoie de biruință. Care este cea mai mare ispită/slăbiciune a ta? Dar a grupului vostru?

➡ **Pentru cine ne rugăm?** Efeseni 6:11,13,18.

Dumnezeu nu vrea să luptăm singuri. El ne-a oferit privilegiul de a-i susține pe frații noștri în luptele lor și de a fi susținuți, la rândul nostru. Scrie mai jos cine are nevoie de rugăciunile tale (voastre).

Faceți un plan al grupului vostru, ca să vă rugați și în celelalte zile pentru cei pe care i-ați scris fiecare pe lista de mai sus.

Roagă-te (10 min.)

Pe lângă lista de rugăciune pentru persoane, ce îți veți mai cere lui Dumnezeu?

- Rugați-vă unii pentru alții (puteți să vă rugați doi câte doi).
- Rugați-vă pentru cei descurajați, pentru cei încercați.
- Rugați-vă pentru depășirea obstacolelor grupului vostru.
- Rugați-vă pentru har suficient în slăbiciune.
- Rugați-vă pentru...

Rugăciune pentru seceriș

Cum lucrează Dumnezeu prin mine?

Conectează-te (5 min.)

Citiți Psalmul 105:1-4, cântați un cântec și apoi aduceți-l laudă lui Dumnezeu în rugăciune.

Împărtășește (15 min.)

Privește imaginea alăturată. Ce îți transmite? Ce crezi că simte mama din imagine? Dar copiii?

Fotografia este făcută în perioada prăbușirii economice din anii 1930 din SUA. Mama fotografiată avea 32 de ani și îngrijea 7 copii. Povestește dacă ai văzut și tu ceva asemănător în realitate.

Cercetează (30 min.)

Cum ne raportăm la oamenii din afara bisericii noastre? Cum îi privim pe cei care nu cred ca noi?

Joseph Kidder, profesor la Andrews University, a făcut un studiu cu privire la bisericile adventiste din America de Nord care cresc ca număr de membri.¹

¹ S. Joseph Kidder, *Cele 4 mari secrete ale unei biserici înfloritoare*, Editura Viață și Sănătate, București, 2013, pp. 33–38.

Care sunt diferențele între aceste biserici și cele care stagnează sau al căror număr de membri este în scădere?

Orașul Vancouver este una dintre cele mai secularizate zone din America de Nord. Aici, 41,5% dintre locuitori s-au declarat ca neaparținând niciunei religii, doar 41,7% s-au declarat creștini, iar restul sunt budiști, musulmani, evrei, hinduși etc. Cu siguranță este greu să crezi că, într-un astfel de mediu, există oameni care îl caută pe Dumnezeu sau care sunt interesați de adevărul pe care noi îl proclamăm.

Într-o suburbie a acestei metropole, se află o biserică adventistă care an de an este în creștere. În anul 2012, la serviciile divine participau undeva în jur la 450–500 de persoane, iar acum audiența se ridică la aproximativ 1 000 de persoane.

În aceeași zonă a orașului Vancouver sunt și alte biserici adventiste, dar acestea stagnează sau sunt în continuă descreștere. Întrebați despre situația din bisericile lor, trei pastori au spus: „Noi locuim într-una dintre cele mai secularizate zone din lume, ceea ce face ca orice fel de lucrare de evanghelizare să devină foarte dificilă. Oamenii de pe aici nu se gândesc la Dumnezeu și nu au nevoie de El și, cu siguranță, nu au nevoie nici de biserică.”

Însă pastorul bisericii în creștere are o altă viziune: „Cel mai minunat lucru care mi se putea întâmpla a fost să fiu trimis aici. Oamenii din această zonă nu prea au legătură cu vreo biserică. Ne rugăm pentru ei, le împlinim nevoile și ei ne caută și vin la biserică.”

Bisericile adventiste înfloritoare au un mod special de a privi lumea din jur.

- În ce fel impresia lui Ilie seamănă cu impresia pastorilor din bisericile al căror număr de membri este în scădere, din zona Vancouver? (1 Împărați 19:14,18)
- Citește Ioan 4:35-39. La ce se referea Isus când le-a spus ucenicilor că holdele sunt coapte, gata pentru seceriș? Prin ce se deosebea optica lui Isus de felul în care îi priveau ucenicii pe oameni?
- Ce a trezit mila lui Isus și spiritul de acțiune pentru vestirea Evangheliei? Matei 9:35-36

„Mântuitorul a văzut boala, întristarea, nevoile și degradarea mulțimilor care se îngrămădeau în jurul Său. Lui I-au fost prezentate nevoile și suferințele oamenilor din întreaga lume. Printre cei de sus și de jos, cei prea onorați sau prea disprețuiți, El vedea suflete care tânjeau după binecuvântările pe care El venise să le aducă, suflete care, pentru a deveni supuși ai Împărăției Sale, nu aveau nevoie de altceva decât de cunoștința harului Său.” (Ellen White, *Mărturii*, vol. 6, p. 254)

- ➔ Cum diferă viziunea Domnului Isus cu privire la culegerea roadelor Evangheliei (secerișul) de viziunea noastră? Matei 9:37

Aplicația (20 min.)

- ➔ **Pentru ce ne îndeamnă Domnul Isus să ne rugăm?** Matei 9:38.

Crezi că te poți ruga pentru acest lucru dacă nu vezi ceea ce vedea pastorul bisericii înfloritoare din zona Vancouver, ceea ce vedea și Isus, adică nevoile oamenilor? Dacă nu vezi nevoile oamenilor, pentru ce ar trebui să te rogi?

Scrie în continuare ce nevoi observi în localitatea în care trăiești:

- ➔ **Pentru cine ne rugăm (să fie scoși ca lucrători)?** (vezi Matei 9:37-10:1). Având în vedere că le spune ucenicilor să se roage și apoi îi trimite în lucrare, tu pentru cine trebuie să te rogi ca Domnul să-l „scoată” în întâmpinarea nevoilor oamenilor?

„Scoaterea” lucrătorilor implică o acțiune prin care Dumnezeu îi convinge cu autoritate să iasă la lucru. Ce te-ar convinge să lucrezi voluntar

pentru Domnul? Ce te-ar convinge să slujești nevoilor oamenilor? Fii sincer.

Dacă ai scris ceva aici, înseamnă că știi pentru ce să te rogi, pentru că asta ți-a pus Domnul pe inimă.

Faceți un plan al grupului vostru pentru împlinirea unor nevoi concrete ale oamenilor din zona voastră.

Roagă-te (10 min.)

Pe lângă lista de rugăciune pentru persoane, care sunt lucrurile pe care I le veți cere lui Dumnezeu?

- Rugați-vă unii pentru alții, pentru ca Domnul să vă „scoată” în lucrare.
- Rugați-vă pentru cei lipsiți de curaj.
- Rugați-vă pentru cei care deja sunt implicați în lucrarea Evangheliei.
- Rugați-vă pentru lucrarea pe care Domnul v-a pus-o pe inimă.
- Rugați-vă pentru împlinirea nevoilor oamenilor din localitatea voastră.
- Rugați-vă pentru proiectul „7 000”.
- Rugați-vă ca Domnul să vă scoată înainte cel puțin o persoană cu care să țineți un studiu biblic.
- Rugați-vă pentru...

RUGĂCIUNEA ÎN VIAȚA LUI ISUS

A doua zi dimineața, pe când era încă întuneric de tot, Isus S-a sculat, a ieșit și S-a dus într-un loc pustiu. Și Se ruga acolo. (Marcu 1:35)

Iar El Se ducea în locuri pustii și Se ruga. (Luca 5:16)

Fenomenul rugăciunii trebuie înțeles în contextul istoriei omenirii, care este istoria raportării noastre la Dumnezeu. Există o tensiune între eșecul nostru de a-L recunoaște pe Dumnezeu, ca Dumnezeu și răscumpărarea noastră, prin care suntem eliberați pentru a trăi după voia Lui. Cel care se îndreaptă spre rugăciune caută să răspundă la întrebarea lui Dumnezeu: „Unde ești?” (Geneza 3:9) exprimându-și dorința: „Învațămă să fac voia Ta, căci Tu ești Dumnezeul meu” (Psalmii 143:10). De aceea, rugăciunea trebuie percepută ca un dar prin care devenim „cerșetorii lui Dumnezeu”, după cum spune Augustin.¹ Fiind „Cuvântul” divin întrupat (Ioan 1:1-18), Isus nu avea nevoie de pocăință; cu toate acestea, El a acordat rugăciunii mai multă atenție decât a făcut-o oricare ființă omească. În analiza semnificației rugăciunii în viața lui Isus, ne vom uita la atitudinea Sa, la practica și la îndrumările Sale cu privire la rugăciune, precum și la modul în care El a tratat rugăciunile care l-au fost adresate în timpul vieții Sale pământești.

Atitudinea lui Isus față de rugăciune

Rugăciunea era adânc întrețesută în viața lui Isus. Tot ce făcea își avea rădăcina în rugăciune. Analizarea obiceiurilor de rugăciune ale lui Isus și conținutul rugăciunilor Sale descoperă „profunzimea credinței Sale în rugăciune”². Sigur de bunătatea și de bunăvoința lui Dumnezeu, El S-a

rugat cu convingerea puternică a faptului că rugăciunile Îi erau ascultate.

Pentru Isus, rugăciunea nu era ocazia unui ritual bine învățat, nici un moment de împărtășire a vreunei informații noi cu Dumnezeu. Era un timp de întâlnire cu Tatăl ceresc, când știa că Se putea baza pe prezența Tatălui. Jeremias observă că „Isus vorbește cu Tatăl Său la fel de natural, la fel de intim și cu același sentiment al siguranței cu care un copil vorbește cu tatăl său.”³ Lucrul acesta se vede cel mai clar în modul informal în care I Se adresează lui Dumnezeu prin termenul *ava* („tată”).

Deși rugăciunea era pentru Isus un timp de alimentare cu putere pentru lucrarea Lui mântuitoare, ea nu era în niciun caz un exercițiu spiritual egoist sau o ședință egocentristă, cu scopul de a-Și asigura binecuvântările lui Dumnezeu. Pericolul de a cădea în această capcană este bine subliniat de către Bock, care își mărturisește propria experiență: „Viața mea de rugăciune a devenit o ședință strategică în timpul căreia Îl informam pe Dumnezeu cu privire la ce intenționez să realizez și apoi Îi ceream binecuvântarea, adăugând recomandări despre cum ar fi putut Dumnezeu să îmi împlinească cel mai bine nevoile.”⁴ Fără îndoială, Isus vedea rugăciunea ca pe o armă puternică (Marcu 9:23). Totuși, pentru El, rugăciunea era, în primul rând și cel mai important, timpul de comunicare unu-la-unu cu Dumnezeu. Era mijlocul prin care Își unea voința cu ordinea de zi a lui Dumnezeu și Se supunea planului divin, cerând puterea și înțelepciunea de a-l duce la îndeplinire.

Comuniunea informală a lui Isus cu Tatăl sugerează că rugăciunea trebuie să fie simplă și sinceră. Faptul că Dumnezeu, care nu are nevoie de rugăciunile noastre, vrea ca oamenii să comunice cu El descoperă dorința Lui de a păstra o relație. Rădăcina acestei legături se găsește în imaginea biblică a lui Dumnezeu ca Tată și Creator, sfânt și iubitor în același timp. Cele două calități nu se exclud reciproc – ele izvorăsc una din cealaltă.⁵ Prin urmare, suntem liberi să ne exprimăm încrederea în El prin rugăciune, în timp ce rămânem conștienți de limitele noastre ca fapuri dependente de Creator. Așadar, dacă rugăciunea ajunge să se reducă la un exercițiu anemic făcut „pe pilot automat”⁶, în curând se va pierde în ceață, devenind un mijloc de autoamăgire.

Isus nu numai că a încurajat tipul corect de rugăciune, dar a și criticat aspru tipul greșit de rugăciune. Cel mai bine cunoscut exemplu al

criticii sale în această privință este parabola fariseului și a vameșului (Luca 18:9-14). Fariseul pretinde că aduce mulțumiri, dar el nu vorbește cu Dumnezeu, ci își venerază propria religiozitate. În rugăciunea lui este loc numai pentru el și pentru alte ființe umane, dar nu este niciun loc pentru Dumnezeu. În contrast cu el, vameșul își mărturisește nevrednicia și caută cu smerenie contactul cu Dumnezeu. Lecția parabolei este că ipocriții nu se pot aștepta la nimic din partea lui Dumnezeu, în vreme ce chiar și cei mai răi dintre păcătoși, dacă își mărturisesc în mod sincer starea decăzută și caută împăcarea cu Dumnezeu, se pot baza pe harul Lui. Peterson ne avertizează că „putem pretinde că ne rugăm, putem folosi cuvinte de rugăciune, putem practica formele rugăciunii, putem lua poziția de rugăciune, putem dobândi o reputație de oameni ai rugăciunii și totuși să nu ne rugăm cu adevărat niciodată.”⁷ Imediat ce rugăciunea este denaturată și abătută de la scopul ei original, acela de conectare cu Dumnezeu, ea devine ipocrizie – în unele cazuri, aproape de blasfemie.

Cum a practicat Isus rugăciunea

De vreme ce rugăciunea juca un rol fundamental în viața de zi cu zi a familiei evreiești din Palestina primului secol, este firesc să presupunem că Isus a învățat să Se roage în cămin, de la mama Sa și de tatăl Său adoptiv, Iosif. Devotamentul Mariei față de Dumnezeu este exprimat în câteva texte biblice. În răspunsul ei la alegerea divină de a deveni mama Mântuitorului lumii, ea spune: „Pentru că Cel Atotputernic a făcut lucruri mari pentru mine. Numele Lui este sfânt” (Luca 1:49; cf. 2:51). În copilărie, Isus avusese ocazia de a învăța rugăciunile evreiești la sinagogă și la Templu. Totuși concepția Sa cu privire la rugăciune era fundamental diferită, avându-și originea într-o altă sursă. Lucrul acesta este deja evident în cuvintele lui Isus la vârsta de doisprezece ani, când, după incidentul de la Templu, le-a amintit Mariei și lui Iosif că rolul Său era acela de a Se concentra pe lucrarea Tatălui Său: „De ce M-ați căutat? Oare nu știți că trebuie să fiu în casa Tatălui Meu?” (Luca 2:49). Noutatea modului în care abordează Isus credința și rugăciunea apare deja în această scenă.

La începutul lucrării Sale, Isus a dedicat timp în mod regulat rugăciunii personale. El căuta singurătatea în locuri liniștite, pentru a evita orice ar fi putut să-l distragă atenția și să-l împiedice legătura cu Dumnezeu.

Se retrăgea dimineața devreme (Marcu 1:35; Luca 4:42) și petrecea timp în locuri singuratic, în pustie (Matei 14:13; Luca 5:16) sau pe un munte (Matei 14:23; Marcu 3:13; 6:46; Luca 6:12). În unele texte nu este specificat locul unde Se ruga Isus; se spune doar că Se ruga singur (Luca 9:18). Locul Său de rugăciune preferat era pe Muntele Măslinilor, unde a mers să Se roage și în ultima Lui seară înainte de răstignire, „ca de obicei” (Luca 22:39). Frecvența referirilor la ocaziile când Isus Se retrăgea pentru a fi în singurătate descoperă preocuparea scriitorilor Evangheliei de a sublinia că rugăciunea a fost piatra de temelie a lucrării Sale. Deși rugăciunea era parte a rutinei zilnice a lui Isus, ni se relatează, de asemenea, că Mântuitorul S-a dedicat rugăciunii în mod special înainte de momentele cruciale ale lucrării Sale: botezul Său (Luca 3:21), schimbarea la față (Luca 9:28), alegerea ucenicilor (Luca 6:12), prima serie de învățături cu privire la moartea Sa (Luca 9:18-20) și îndrumări cu privire la încercările credinței ucenicilor (Luca 22:32). Cea mai dramatică rugăciune a Lui a fost înălțată înainte de arestarea Lui în Ghetsimani, începutul evenimentelor care au condus la cruce (Luca 22:41-44).

Pentru Isus, timpul de rugăciune implica mai mult decât vorbire. Contemplarea era, cu siguranță, o parte vitală a momentelor petrecute în singurătate. Prin ea, El căuta prezența Tatălui ceresc, acordându-și suflul după vocea vie a lui Dumnezeu. Această atingere cerească poate fi percepută de toți cei care, în societatea grăbită de astăzi, își iau timp să încetinească, să se liniștească și să îi permită lui Dumnezeu să vorbească inimii lor și să îi înconjoare cu prezența Sa. Søren Kirkegaard notează: „Un om se ruga și la început credea că rugăciunea înseamnă să vorbești. Apoi a devenit din ce în ce mai tăcut și, la sfârșit, a realizat că rugăciunea înseamnă să ascuți.”⁸ În agitația vieții noastre, un asemenea timp de rugăciune devine o oază de pace, de liniște și de odihnă în Dumnezeu.

Ucenicii nu înțelegeau nevoia de rugăciune a lui Isus. La începutul lucrării Sale, într-o perioadă foarte ocupată, când Se afla în Capernaum, Isus a luat decizia de a petrece timp în rugăciune privată dimineața devreme (Marcu 1:35).⁹ Totuși „Simon și ceilalți care erau cu El s-au dus să-L caute și, când L-au găsit, l-au zis: «Toți Te caută»” (Marcu 1:36-37). Faptul că L-au căutat (*katadiōko*)¹⁰ pe Isus și l-au întrerupt timpul de rugăciune, grăbindu-L să termine ceea ce începuse în mod impresionant în

ziua precedentă, ne arată că ucenicii nu înțeleseseră natura lucrării Sale. Acesta era și un act de lipsă de respect față de convingerea Lui că rugăciunea clarifică prioritățile și face diferența. Nu este de mirare că ucenicii au cunoscut eșecul atunci când au fost confrunțați cu testul serios de a scoate un demon în absența lui Isus (Marcu 9:14-29). Isus le-a spus clar că rădăcina eșecului lor se găsea în zona rugăciunii (9:29). În loc să se uite la Dumnezeu și la puterea Lui, ei „fuseseră ispitiți să creadă că darul pe care îl primiseră de la Isus (Marcu 6:7) era sub controlul lor și putea fi exercitat după bunul lor plac”¹¹.

Dacă spunem că Isus Se ruga mult, se ridică întrebarea: „Cât de mult este suficient?”¹² Pare mai potrivit să spunem că Se ruga neîncetat, oricând avea ocazia să o facă. Viața zilnică a lui Isus era extrem de ocupată. El petrecea timp cu oamenii care aveau nevoie de vindecare și de sfătuire, învăța mulțimile și își instruia ucenicii. Totuși, chiar și în timp ce se concentra asupra altora și lucra pentru binele lor, El păstra legătura cu Tatăl. Impresia pe care ne-o lasă raportul biblic este că Isus trăia și acționa în mod continuu în prezența Tatălui. Rugăciunile Lui erau adeseori simple și directe, fără elemente de implorare. Ele izvorau în mod natural din sufletul Lui, pentru că era permanent în legătură cu Dumnezeu. La mormântul lui Lazăr, înainte să facă cea mai impresionantă minune a Sa, și-a exprimat în mod spontan recunoștința față de Tatăl pentru faptul că Îl asculta întotdeauna și S-a rugat având convingerea că Dumnezeu va interveni din nou ca răspuns la rugăciunea Lui (Ioan 11:41-42). Într-o altă ocazie, când era înconjurat de oameni care îi puneau întrebări dificile pentru a-L prinde în capcană, S-a întors imediat spre Tatăl pentru un moment, prin cuvintele: „Te laud, Tată, Doamne al cerului și al pământului, pentru că ai ascuns aceste lucruri de cei înțelepți și pricepuți și le-ai descoperit pruncilor. Da, Tată, Te laud, pentru că așa ai găsit Tu cu cale!” (Matei 11:25-26). După această scurtă rugăciune, și-a continuat învățăturile. Aceste exemple descoperă că lucrarea și rugăciunea nu au fost zone separate ale vieții lui Isus. El Se ruga în timp ce lucra; comunicarea cu Dumnezeu pătrundea în toate domeniile vieții Sale. Urmașii lui Isus sunt sfătuiți să adopte modelul Său în viețile lor: „Rugați-vă neîncetat! Mulțumiți lui Dumnezeu pentru toate lucrurile!” (1 Tesaloniceni 5:17-18).¹³

Învățăturile lui Isus cu privire la rugăciune

Este clar că atitudinea noastră față de rugăciune este strâns legată de imaginea noastră personală despre Dumnezeu: modul în care vorbim cu El depinde de felul în care Îl percepem. Noțiunea fundamentală pe care s-a construit învățătura lui Isus cu privire la rugăciune și în care ar trebui să se înrădăcească modul în care abordăm noi rugăciunea este bunătatea lui Dumnezeu. Aceasta este temelia îndreptării noastre spre El cu încredere și cu respect ca spre un tată care caută binele copiilor Săi:

Cine este omul acela dintre voi care, dacă-i cere fiul său o pâine, să-i dea o piatră? Sau, dacă-i cere un pește, să-i dea un șarpe? Deci, dacă voi, cari sunteți răi, știți să dați daruri bune copiilor voștri, cu cât mai mult Tatăl vostru care este în ceruri va da lucruri bune celor ce I le cer! (Matei 7:9-11)

Deși cea mai clară învățătură a lui Isus cu privire la conținutul rugăciunilor urmașilor Săi se găsește în Rugăciunea domnească, aici ne îndreptăm atenția spre cinci principii de bază care reies din îndrumările lui Isus cu privire la rugăciune. După cum se va vedea, aceste principii au o importanță fundamentală pentru abordarea subiectului propus.

În primul rând, este nevoie de curaj pentru a te ruga. Curajul în rugăciune presupune convingerea că Dumnezeu este gata să introducă o dorință omenească în planul Lui deja perfect. De vreme ce toate lucrurile „sunt cu putință” lui Dumnezeu (Marcu 14:36), nu există nicio piedică pentru ca El să nu poată combina detaliile planului Său de mântuire cu libertatea pe care o are de a aproba rugăciunile omenești. Cullmann notează: „Dumnezeu a prevăzut ca ascultarea rugăciunilor oamenilor, în contextul libertății garantate, să găsească un loc în planul Său de mântuire fără a-și abandona planul din cauza lor, ci încorporându-le în desfășurarea acestuia.”¹⁴ Aceasta lasă destul spațiu nu numai pentru mulțumire și laudă, ci și pentru rugăciuni de cerere și de mijlocire. Unul dintre cele mai importante sfaturi ale lui Isus cu privire la rugăciune ne încurajează să ne apropiem de El plini de curaj, pentru a-I spune nevoile și problemele noastre: „Cereți, și vi se va da; căutați și veți găsi; bateți, și vi se va deschide” (Matei 7:7). Deși lucrurile materiale nu sunt o prioritate în Împărăția lui Dumnezeu¹⁵, totuși Îl putem aborda oricând plini de curaj pentru tot ce avem nevoie, nu

numai în situațiile-limită, când urgența este cea care ne împinge să ne rugăm.¹⁶

În al doilea rând, adevărata rugăciune este cea privată, în care ne întâlnim cu Dumnezeu într-un mod special. Isus ne învață: „Ci tu, când te rogi, intră în odăița ta, încuie-ți ușa și roagă-te Tatălui tău, care este în ascuns; și Tatăl tău, care vede în ascuns, îți va răsplăti” (Matei 6:6). Rugăciunea nu este o întâlnire de afaceri concentrată pe prezentarea unei „liste de cumpărături”, pline cu dorințe. Dumnezeu este mai important decât orice cerem noi și incomensurabil mai mare decât totalitatea darurilor Sale.¹⁷ Rugăciunea este o ocazie de căutare sinceră a Tatălui. Deși ne încurajează să cerem, să căutăm și să batem, El știe de ce avem nevoie înainte să Îi spunem noi (Matei 6:8). Din acest motiv, nu este nevoie să încercăm să impresionăm pe nimeni (6:1) – nici pe oameni, nici pe Dumnezeu; totodată, nu este nevoie de „aceleași vorbe” mereu și nici de „o mulțime de vorbe” (6:7).

În al treilea rând, rugăciunea este eficientă numai dacă este făcută cu credință. Nevoia de credință este unul dintre subiectele centrale în conversațiile și în predicarea lui Isus. Tatăl unui băiat epileptic l-a cerut: „Dacă poți face ceva, fie-Ți milă de noi și ajută-ne” (Marcu 9:22). Isus i-a răspuns: „«Dacă poți!»... Toate lucrurile sunt cu puțință celui ce crede!” (9:23). Lipsa credinței a fost aspru muștrată de Isus de câteva ori (Matei 8:26; 16:8). El chiar a răspuns la cererea ucenicilor Săi de a le mări credința (Luca 17:5) cu un comentariu care a arătat spre slăbiciunea lor în această privință: „Dacă ați avea credință cât un grăunte de muștar, ați zice dudului acestuia: «Dezrădăcinează-te și sădește-te în mare», și v-ar asculta” (17:6). Potrivit acestei declarații, a ne ruga cu o inimă plină de credință înseamnă a ne muta cu încredere atenția de la obstacole la Dumnezeu, care este capabil și dispus să Își manifeste puterea în viața oamenilor care iau rugăciunea în serios.

În al patrulea rând, trebuie să arătăm stăruință în rugăciune. Această idee ocupă un loc central în două dintre parabolele lui Isus. Vecinul stăruitor îndrăznește să ceară pâine chiar și la miezul nopții, în ciuda faptului că este refuzat cu încăpățănare de către prietenul său care deja se culcase și se afla cu întreaga familie în același pat, așa cum se obișnuia în Israelul din vechime (Luca 11:5-8). În mod asemănător, văduva stăruitoare nu

obosește să ceară dreptate de la un judecător nedrept, care decide să îi asculte cererea pentru că îl necăjea tot venind cu cererea ei (Luca 18:1-8). Motivul stăruinței în rugăciune nu este acela de a pune mereu presiune pe Dumnezeu ca să acționeze, ci, mai degrabă, stăruința exprimă o dorință hotărâtă de a-L căuta pe Dumnezeu și semnalează faptul că suntem gata pentru o schimbare interioară, condiția esențială pentru creștere spirituală. De vreme ce dorința de a ne simți confortabil ține de însăși natura noastră, stăruința exprimă o dorință puternică după ceva ce considerăm a fi de valoare. Stăruind în cererile noastre, Îl invităm pe Dumnezeu să ne transforme printr-o întâlnire cu El și să deschidă pentru noi canalele binecuvântărilor Sale. Harul lui Dumnezeu depășește imaginația omenească; El primește cu o inimă de tată cererile copiilor Săi care apelează la harul Său.

În al cincilea rând, rugăciunea implică o dispoziție necondiționată de a ne supune vocii lui Dumnezeu. După cum se va demonstra în capitolul 8 despre rugăciunea lui Isus din Ghetsimani, nu toate rugăciunile, nici chiar cele făcute cu credință, nu primesc răspuns conform dorințelor omenești. Aparent, aceasta contrazice făgăduința lui Isus că rugăciunile făcute cu credință vor fi ascultate (Matei 21:21; Marcu 11:24). Totuși, problema nu este ascultarea sau refuzarea unei cereri, ci izbăvirea dintr-o situație care nu este spre binele nostru sau salvarea dintr-un necaz. Cullmann conchide: „În orice rugăciune, întâlnirea făpturii cu Creatorul este deja, dincolo de împlinirea oricăror dorințe, o realizare a scopului de bază și toate rugăciunile trebuie să își găsească un loc în cadrul acestei întâlniri.”¹⁸

Isus ne ascultă rugăciunile

Isus nu numai că S-a rugat și i-a învățat pe oameni despre necesitatea și practica rugăciunii, dar a și demonstrat cum funcționează rugăciunile: a ascultat fără ezitare cererile care I-au fost adresate în timpul lucrării Sale pământești. Unele dintre aceste „rugăciuni” erau exprimate într-un limbaj omenesc ce putea fi înțeles, în vreme ce altele nu puteau fi auzite (rugăciuni exprimate fără cuvinte). Oameni precum leprosul (Marcu 1:40-41), Iair (Marcu 5:23), femeia siro-feniciană (Marcu 7:29) și tâlharul răstignit (Luca 23:39-43) au fost capabili să își formuleze cererile,

rostindu-le. Alte personaje au înălțat rugăciuni în tăcere. Așa au fost auzite rugăciunile oamenilor care au adus un om paralizat la Isus; omul a fost vindecat pentru că Isus „le-a văzut... credința” (Marcu 2:5). În mod asemănător, femeia care suferea de hemoragie a fost vindecată fără a fi rostite cuvinte; ea pur și simplu a atins hainele lui Isus cu credința că ar putea fi vindecată (Marcu 5:28). Acțiunile femeii care a spălat picioarele lui Isus cu lacrimile ei și parfum înainte de a le șterge cu părul ei au fost văzute ca o expresie a rugăciunii și femeia a fost trimisă acasă cu asigurarea că păcatele i-au fost iertate (Luca 7:37-48). Cel care a vindecat oameni, le-a iertat păcatele și le-a refăcut viețile distruse a răspuns fără excepție rugăciunilor îndreptate spre El cu credință: „Du-te în pace; credința ta te-a tămăduit!” Isus credea în puterea rugăciunii; El însuși Se ruga în mod regulat și primea cu bunăvoință rugăciunile celor care se apropiau de El pentru a cere prin credință puterea Lui în viața lor. În ciuda distanței temporale de aproape două mii de ani, mâna Lui nu este mai departe de noi astăzi!

Întrebări aplicative

- Care sunt cele mai importante lecții din viața de rugăciune a Domnului Isus?
- Cum crezi că se va schimba viața ta dacă te vei ruga așa cum S-a rugat Isus?
- Care au fost anul acesta ocaziile în care ai văzut că Domnul Isus ți-a ascultat rugăciunea?

Studiu suplimentar: Ellen G. White, *Rugăciunea*, cap. 15 – „Exemplul lui Isus”.

¹ După cum observă Daniel Duda (*Biblijska drama: kako razumeti dogadaje iz Biblije*, p. 41), păcatul a distrus relația de încredere dintre Dumnezeu și om, dar nu a schimbat sentimentele lui Dumnezeu față de noi. Mai degrabă a denaturat atitudinea noastră față de El.

² Augustin, *Serm.* 56.6.9.

³ Oscar Cullmann, *Prayer in the New Testament: Answers from the New Testament in Today's Questions?* (trad. John Bowden), p. 16.

⁴ Joachim Jeremias, *The Prayers of Jesus*, p. 78.

⁵ Citat în David Garland, „Watch and Pray: Jesus’s Model Prayer Life (Marcu 1:32-39; 9:9-29; 14:32-42), în Matt Williams (ed.), *The Prayers of Jesus – Participant’s Guide: Six In-depth Studies Connecting the Bible to Life*, pp. 11–28 (24).

⁶ Cullmann, *Prayer*, pp. 20–21.

⁷ Bill Hybels, *Too Busy Not to Pray: Slowing Down to Be with God*, p. 54.

⁸ Eugene H. Peterson, *Tell It Slant: A Conversation on the Language of Jesus in His Stories and Prayers*, p. 161.

⁹ Søren Kierkegaard, *Christian Discourses*, p. 324.

¹⁰ Colecția de scene din Capernaum și din împrejurimile lui, din Marcu 1:21-39, acoperă o singură zi de douăzeci și patru de ore. După cum notează R.T. France (*The Gospel of Mark: A Commentary on the Greek Text*, p. 99): „Această «zi în Capernaum» combină în ea toate trăsăturile definitorii ale lucrării lui Isus Galileeanul: învățarea (vv. 21-22, 27), exorcismul (vv. 23-26, 32, 34, 39), vindecarea (vv. 30-31, 32-34) și proclamarea (vv. 38-39). Avem astfel o perspectivă grafică asupra caracterului general al lucrării Sale de acolo.”

¹¹ Semnificația cuvântului *katadiōko* este „a încerca să localizezi un obiect urmărindu-l cu asiduitate sau căutând să-i dai de urmă” (Johannes P. Louw și Eugene A. Nida, *Greek-English Lexicon of the New Testament Based on Semantic Domains*, 27.43). În concordanță cu acest text, NRSV traduce Marcu 1:36: „Și Simon și cei care erau cu ei au plecat să-l dea de urmă.”

¹² William L. Lane, *The Gospel according to Mark: The English Text with Introduction, Exposition, and Notes*, p. 335.

¹³ Ká Imá n Cseri, *Miatyá nk*, p. 14.

¹⁴ Expresiile „întotdeauna” și „neîncetat” sunt folosite constant de Pavel atunci când se referă la rugăciune (vezi Romani 1:9; 1 Tesaloniceni 1:2; 2 Tesaloniceni 1:11; 2:13; Filipeni 1:3; Coloseni 1:3; 2 Timotei 1:3). În învățăturile lui pe tema rugăciunii și în viața lui personală de rugăciune nu era loc pentru neglijența și pentru uitarea care îi fac pe oameni să nu se mai roage. Despre rugăciune în scrierile lui Pavel, vezi Cullmann, *Prayer*, pp. 69–88.

¹⁵ Cullmann, *Prayer*, p. 35. Pentru întrebări legate de ascultarea rugăciunilor de către Dumnezeu în lumina libertății Sale și a planului Său care nu se schimbă, vezi pp. 35–36.

¹⁶ Cea mai clară exprimare a acestui principiu se găsește în Rugăciunea domnească. Vezi capitolul 3.

¹⁷ Dietrich Bonhoeffer (*Letters and Papers from Prison*, p. 19) notează: „Este adevărat că este nevoie de nezac ca să ne zguduie și să ne conducă la rugăciune” și el vede lucrul acesta ca pe „ceva de care să ne fie rușine”.

¹⁸ Cseri, *Miatyá nk*, p. 20.

¹⁹ Cullmann, *Prayer*, p. 33.

AVA: EXPERIENȚA UNEI RELAȚII AUTENTICE CU DUMNEZEU, TATĂL NOSTRU

„Ava [în orig. *abba*] – adică «Tată»”. (Marcu 14:36)

O analiză a terminologiei folosite de Isus descoperă că *ava* („tată” – în original *abba*; gr. *patēr*) era, de departe, cel mai frecvent apelativ cu care I Se adresa lui Dumnezeu. Folosirea acestui termen de adresare este, în mod clar, cea mai semnificativă contribuție a Sa la conceptul rugăciunii, descoperindu-ne cum Se raporta Isus la Dumnezeu. Ca o inovație radicală, aceasta evocă o întreagă lume de semnificații și deschide o nouă perspectivă pentru înțelegerea nu doar a naturii rugăciunii, ci și a lui Dumnezeu Însuși. În mod grăitor, Isus Și-a încurajat urmașii să îndrăznească să adopte același limbaj, în relația lor personală cu Dumnezeu.

Pus în contrast cu caracterul rar și oarecum formal al referirii la Dumnezeu ca „tată” în Vechiul Testament, felul în care Isus ni L-a descoperit pe Dumnezeu ca tată este un concept diferit și fundamental nou. Isus aplică termenul de „tată” la Dumnezeu de 170 de ori în evanghelii (Matei: 42x; Marcu 4x; Luca 15x; Ioan 109x), ceea ce indică faptul că, pe buzele lui Isus, *Ava* era denumirea pentru Dumnezeu.¹ Lucrul acesta era caracteristic nu numai învățăturii și conversațiilor lui Isus, ci și limbajului Său în contexte de invocare. De fapt, Isus I Se adresează lui Dumnezeu cu formula „Tată” în toate rugăciunile Sale, cu o singură excepție: în strigătul de pe cruce spune: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (Matei 27:46; Marcu 15:34). De vreme ce limbajul lui Isus în rugăciune reflectă Psalmul 22:1, putem stabili aici un caracter deliberat în alegerea cuvintelor, menținând cuvintele din textul original.²

În vreme ce în evangheliile se face referire la Dumnezeu ca „tată” prin termenul grecesc *patēr*, termenul în sine ne duce înapoi la aramaicul *abba*, care subliniază conceptul ca pe o expresie extrasă din limba maternă a lui Isus. Jeremias arată că „nu exista niciun alt echivalent pentru a face referire la „tatăl meu” care să poată fi folosit, nici în aramaică și nici în greacă; legătura este, așadar, naturală”³. În textul grecesc al evangheliilor, *abba* apare direct numai o dată, în rugăciunea lui Isus din Ghetsimani: „«Ava» – adică «Tată» –, Ție toate lucrurile Îți sunt cu puțință; depărtează de la Mine paharul acesta! Totuși, făcă-se nu ce voiesc Eu, ci ce voiești Tu” (Marcu 14:36). Traducerea acestei rugăciuni în Matei (26:39) și Luca (22:42) păstrează numai *patēr*, dar conceptul de *abba* are ecou și în aceste texte. De vreme ce termenul *abba* nu este folosit ca o expresie de invocare a lui Dumnezeu în literatura de rugăciune a iudaismului târziu, poate fi considerată o inovație a lui Isus în domeniul rugăciunii, în această privință.

Niciun evreu evlavios nu ar fi îndrăznit să Îl abordeze pe Dumnezeu cu această expresie familiară. Folosirea unui astfel de limbaj ar fi sunat a lipsă de respect, în lumina deosebirii esențiale dintre Dumnezeu și ființele omenești (Eclesiastul 5:1-2). Cu toate acestea, pe buzele lui Isus, *abba* exprima afecțiune și încredere fără rezerve, evocând legătura profundă pe care un copil evreu putea să o aibă cu tatăl lui. Încrederea Lui se reflecta în lipsa de formalitate, în simplitatea și în încrederea pe care le avea în comunicarea cu Dumnezeu. Folosirea cuvântului *abba* sugerează că viața devoțională a lui Isus era caracterizată de o raportare la Dumnezeu foarte intensă și personală, care nu este pe deplin egalată de niciun alt exemplu de spiritualitate plină de devotament din cadrul evreiesc antic.⁴ Un semn distinctiv al acestei relații era supunerea fără rezerve a Fiului față de voința Tatălui (Marcu 14:36).

Prin abordarea informală a rugăciunii, Isus nu numai că a oferit un model pentru cum ar trebui să arate părtășia omului cu Dumnezeu, ci, în mod impresionant, le-a permis și urmașilor Săi să relaționeze cu Dumnezeu în același mod. Lucrul acesta se vede cel mai clar în Rugăciunea domnească, în care, ca model de rugăciune, i-a învățat pe ucenici că este privilegiul tuturor urmașilor Săi să I se adreseze lui Dumnezeu cu „Tată” (Luca 11:2) sau „Tatăl nostru” (Matei 6:9). În același

timp, Isus a interzis folosirea titlului ca o adresare politicoasă în vorbirea de zi cu zi: „Și «Tată» să nu numiți pe nimeni pe pământ; pentru că Unul singur este Tatăl vostru: Acela care este în ceruri” (Matei 23:9). Scopul acestei interdicții stă în protejarea titlului ca formă de invocare rezervată numai pentru Dumnezeu.

Faptul că le-a permis ucenicilor să folosească *abba* în raport cu Dumnezeu este chiar mai uimitor în lumina înțelegerii de Sine a lui Isus, căci El „Se considera Fiul lui Dumnezeu într-un sens distinctiv”⁵. Filiația unica a lui Isus a fost confirmată deschis de o proclamare cerească în două ocazii speciale din timpul lucrării Sale (Matei 3:17; 17:5), iar sensul misiunii Lui mântuitoare era înrădăcinat în această convingere de bază. Aceasta explică de ce Isus nu l S-a adresat niciodată lui Dumnezeu cu „Tatăl nostru”, atunci când Se ruga împreună cu ucenicii – El făcea constant diferența între „Tatăl Meu” și „Tatăl vostru”.⁶ Cu toate acestea, ucenicilor li s-a promis că puteau împărtăși filiația lui Isus (Ioan 1:12). Din acest motiv, nu este o surpriză să vedem că primele comunități de creștini au păstrat *abba* ca formulă de adresare pentru Dumnezeu – nu numai în Palestina, ci și în lumea vorbitoare de limba greacă.

Folosirea cuvântului *abba* în rugăciune (probabil în cadru liturgic) în comunitățile vorbitoare de limba greacă este atestată în două epistole pauline: (1) „Și voi n-ați primit un duh de robie, ca să mai aveți frică, ci ați primit un duh de înfiere care ne face să strigăm: „«Ava» – adică «Tată» –” (Romani 8:15); (2) „Și, pentru că sunteți fii, Dumnezeu ne-a trimis în inimă Duhul Fiului Său care strigă: «Ava», adică «Tată»” (Galateni 4:6).

Libertatea de ne raporta la Dumnezeu ca la „Ava, adică: Tată” rezonează puternic cu căutarea omenească înnăscută după sens și identitate. O asemenea rugăciune recunoaște că o relație personală cu Dumnezeu este calitatea esențială a experienței creștine prin care setea noastră spirituală este potolită și tânjirea noastră după un scop este satisfăcută. Locul central pe care îl ocupă relația în cadrul experienței religioase este clar sugerată de etimologia cuvântului „religie”, care își are originea în latinescul *religare*, însemnând „a se reconecta”, „a lega împreună”. Fără experiența „reconectării” cu divinul, religiei îi lipsește chiar calitatea fundamentală a adevăratei religii. A ne adresa lui Dumnezeu cu *abba* înseamnă a-l oferi o invitație de a ne copleși cu prezența Lui și a-l permite

să ne atingă inima. Saint-Exupéry, în celebra lui carte *Micul Prinț*, notează: „Cele mai frumoase lucruri din lume nu pot fi văzute sau atinse, ele se simt cu inima”, așa că „numai cu inima putem vedea cum trebuie; ceea ce este esențial este invizibil pentru ochi”.⁷

Implicația fundamentală a raportării la Dumnezeu ca la *abba* este deținerea statutului privilegiat de copil al Său. În Vechiul Testament, Dumnezeu îl numește pe Israel „întâiul Meu născut” (Exodul 4:22). A fi fiul lui Dumnezeu nu era un statut natural sau vreo calitate intrinsecă; era un statut care se baza pe alegerea divină și pe răscumpărarea miraculoasă realizată prin evenimentul Exodului (Deuteronomul 14:1; Osea 11:1). Oarecum diferit, Isus a legat conceptul paternității lui Dumnezeu de relația personală a oamenilor cu El. El nu a afirmat că Dumnezeu trebuie să fie considerat Tatăl întregii omeniri. Actul de „adopție” (*buiiothesia*) presupune dispoziția de a îndeplini o condiție esențială: trecerea printr-o „renaștere” spirituală care include remodelarea valorilor, a modului de gândire și a direcției noastre de viață în lumina crucii.⁸ Amploarea unei astfel de schimbări interioare poate fi atât de radicală, încât în Evanghelia lui Ioan este metaforic numită „naștere din nou” (Ioan 3:3), o experiență de o semnificație atât de vastă, încât este ca o naștere fizică de care are parte orice individ, indiferent de alegerea lui. Această schimbare își are rădăcinile într-o întâlnire personală cu Dumnezeu, în urma căreia credința se naște în inima noastră și noi devenim legați de El printr-o legătură de filiație: „Dar tuturor celor ce L-au primit, adică celor ce cred în Numele Lui, le-a dat dreptul să se facă copii ai lui Dumnezeu, născuți nu din sânge, nici din voia firii lor, nici din voia vreunui om, ci din Dumnezeu” (Ioan 1:12-13). Ca părinții care nu uită niciodată entuziasmul unic pe care l-au simțit la venirea pe lume a bebelușului lor nou-născut, Dumnezeu sărbătorește atunci când găsim izvorul Lui de viață în deșertul acestei lumi și Îl recunoaștem ca *Ava* (Luca 15). Poate Isus vorbea despre această nouă relație de încredere, atunci când a declarat cu emfază: „Adevărat vă spun că, dacă nu vă veți întoarce la Dumnezeu și nu vă veți face ca niște copilași, cu niciun chip nu veți intra în Împărăția cerurilor” (Matei 18:3).

O relație reală cu Dumnezeu este experiența pe care au dorit-o creștinii încă de când Isus umbla pe pământ. Dar o relație matură nu

poate fi dezvoltată în grabă, nici în mijlocul unei mulțimi sau peste noaptea. De vreme ce relația cu *Ava* este sigură, suntem liberi să fim noi înșine în prezența Lui. El este doritor să ne asculte când Îi deschidem cele mai adânci cotloane ale sufletului nostru și suntem complet transparenți și vulnerabili când stăm de vorbă cu El.

Întrebări aplicative

- a. Ce înseamnă pentru tine imaginea lui Dumnezeu ca AVA?
- b. În ce fel schimbă perspectiva acesta despre Dumnezeu felul în care te raportezi la ceilalți?
- c. Cum i-ai explica unui prieten necredincios că și pentru el Dumnezeu este AVA?

Studiu suplimentar: Ellen G. White, *Calea către Hristos*, cap. 1 – „Iubirea lui Dumnezeu față de om”.

¹ Pentru mai multe date despre subiect, inclusiv o analiză detaliată a diferitelor sintagme în care apare cuvântul „tată” în evanghelii (ex: „tată din ceruri”, „tatăl meu”, „tatăl tău”), vezi Jeremias, *Prayers*, pp. 29-54.

² Pentru strigătul de pe cruce, vezi capitolul 9.

³ Jeremias, *Prayers*, p. 56.

⁴ Larry W. Hurtado, „God”, în Joel B. Green, Scot McKnight și I. Howard Marshall (ed.), *Dictionary of Jesus and the Gospels*, p. 275.

⁵ James D. G. Dunn, *Jesus and the Spirit*, p. 38.

⁶ Jeremias, *Prayers*, p. 62.

⁷ Antoine de Saint-Exupéry, *The Little Prince* (trad. Katherine Woods; New York: Harcourt, Brace & World, 1943).

⁸ Despre ceremonia romană de adopție drept concept de bază pentru limbajul de adopție din Noul Testament, vezi J. M. Scott, *Adoption as Sons of God: An Exegetical Investigation into the Background of HUIOTHESIA in the Pauline Corpus*, pp. 3-57.

RUGĂCIUNEA DOMNEASCĂ

Când Împărăția lui Dumnezeu pătrunde în interior

Iată dar cum trebuie să vă rugați: „Tatăl nostru care ești în ceruri! Sfințească-se Numele Tău; vie Împărăția Ta; facă-se voia Ta, precum în cer și pe pământ.

Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri și nu ne duce în ispită, ci izbăvește-ne de cel rău. Căci a Ta este împărăția și puterea și slava în veci. Amin!” (Matei 6:9-13)

Rugăciunea domnească este cea mai cunoscută rugăciune creștină și se înalță de aproape două mii de ani.¹ Este o rugăciune care rezumă esența Evangheliei în două privințe. În primul rând, slujește drept lentilă pentru perceperea identității lui Isus, oferind o licărire din perspectiva Lui asupra realității, din valorile și prioritățile Lui. În al doilea rând, ca un reper al unei existențe pline de sens, ne arată cum să trăim. Semnificația rugăciunii stă în primul rând nu în cuvintele ei, ci în planul ei de transformare, de vreme ce ea caută să ne reorganizeze viața în jurul priorităților Împărăției lui Dumnezeu.²

Deși Rugăciunea domnească este cunoscută de milioane sau chiar miliarde de oameni, ea este, după cum remarcă Martin Luther, „cel mai mare martir de pe pământ”³. Este „torturată” pentru că este adeseori folosită greșit, fiind rostită fără angajamentul unui duh sincer și al unei dispoziții serioase, meditative. O asemenea atitudine în rugăciune este lipsită de semnificație și ne amăgește pe noi înșine, de vreme ce pretindem că ne rugăm fără a practica de fapt rugăciunea – în vreme ce gura ni se deschide, inima ne este cu totul altundeva. Rugăciunea domnească

le-a fost dată de Isus ucenicilor Săi, destinatarii ei inițiali, în mod special pentru a contracara o astfel de atitudine greșită față de rugăciune și pentru a-i învăța cum să se roage cu toată inima și cu toată mintea. Ca „model de rugăciune” născut din conversația lui Isus cu Tatăl, reprezintă întruchiparea învățăturilor Lui cu privire la rugăciune.

Locul rugăciunii în tradiția sinoptică

Rugăciunea domnească a ajuns la noi în două forme diferite, în Noul Testament.⁴ Versiunea mai lungă, din Matei (6:9-13), este mai bine cunoscută decât cea înregistrată în Luca (11:2-4). Deși există o diferență semnificativă în ce privește lungimea lor, cele două sunt în concordanță în ceea ce privește aspectele esențiale: toate elementele din forma care apare în Luca sunt incluse în versiunea mai lungă, din Matei. Luând în considerare semnificația acestei rugăciuni, absența ei din Marcu este uimitoare, în ciuda caracterului scurt și compact al acestei evanghelii. Existența a două forme ale Rugăciunii domnești în tradiția sinoptică nu este surprinzătoare. Acest fenomen trebuie înțeles în lumina practicilor devoționale ale iudaismului de atunci, în care rugăciunile neoficiale nu urmăreau o formă fixă. Mai degrabă erau rostite liber, cu posibile schimbări și adăugări.

Cele două forme distincte ale Rugăciunii domnești apar în două contexte literare diferite, dar ambele în cadrul învățăturilor lui Isus despre rugăciune. În Matei, Rugăciunea domnească se găsește aproximativ în centrul Predicii de pe Munte, în secțiunea învățăturii lui Isus cu privire la rugăciune (6:5-15); în Luca, apare în secțiunea călătoriei lui Isus spre Ierusalim, în timpul căreia a dat învățături cu privire la rugăciune, ca răspuns la cererea unui ucenic al cărui nume nu este menționat (11:1-13). Cele două cadre diferite sugerează că este posibil să fi fost prezentate forme diferite ale acestei rugăciuni unor audiențe diferite. Pe această bază, Origen susține că Isus a rostit Rugăciunea domnească de două ori, în ocazii diferite, ceea ce ar justifica cele două versiuni.⁵ Deși această posibilitate nu poate fi afirmată cu certitudine, nu ar trebui exclusă, întrucât este posibil ca Isus să fi formulat aceeași învățătură în cuvinte ușor diferite, în ocazii diferite.⁶

În cercetarea noastră, ne vom concentra pe versiunea din Matei a Rugăciunii domnești, de vreme ce limbajul ei este mai complet, ritmul

este mai clar și arată o mai mare simetrie. Un alt motiv pentru această alegere este faptul că această versiune a fost stabilită ca rugăciune bisericească în liturgia comunității creștine de foarte timpuriu⁷ și a rămas *rugăciunea* bisericii până astăzi.

Considerații legate de structură

Stabilirea structurii Rugăciunii domnești este de o importanță esențială pentru înțelegerea esenței perspectivei ei teologice. Versiunea din Matei constă în șapte cereri precedate de o adresare introductivă și încheiate cu o doxologie.⁸ Cele șapte cereri sunt ordonate cu grijă: primele trei propoziții sunt grupate, invocând gloria lui Dumnezeu (cererile cu „Tău/Ta”), în vreme ce ultimele trei se concentrează pe cererea de ajutor în lupta noastră cu răul (cereri pentru „noi”). Cele două grupuri de cereri sunt legate, într-un întreg coerent, de a patra cerere, care este oarecum diferită. Aceasta face apel ca Tatăl ceresc să Se îngrijească de nevoile materiale ale copiilor Săi („pâinea cea de toate zilele”).

În vreme ce șapte, ca număr al cererilor, indică desăvârșirea, chiar mai semnificativ pentru înțelegerea imaginii de ansamblu este faptul că aceste cereri sunt aranjate sub forma unui chiasm.⁹ De vreme ce Rugăciunea domnească este unul dintre cele mai clare și mai bogate rezumate ale predicării lui Isus, modul în care este ea aranjată, o adevărată capodoperă, arată spre Isus ca spre un învățător care este „întruchiparea desăvârșirii lui Dumnezeu”¹⁰.

Compoziția artistică a rugăciunii rezonază perfect cu natura Evangheliei după Matei, care este una dintre cele mai bine structurate scrieri din Noul Testament. Modul acesta iscusit de alcătuire era important în mod special în cultura antică orală, în care era necesar ca oamenii să își amintească detaliile din cauza lipsei de surse scrise.¹¹

Structura Rugăciunii domnești arată clar prioritățile care trebuie să guverneze viața de zi cu zi a urmașilor lui Hristos. Primul grup de cereri subliniază că interesele lui Dumnezeu trebuie puse pe primul loc („Numele Tău... Împărăția Ta... voia Ta”). Interesele noastre pot veni numai după ale Lui și trebuie să fie întru totul încredințate Lui („ne iartă... nu ne duce... izbăvește-ne”)¹². Ordinea stabilită aici este de o importanță esențială, întrucât adeseori ajungem în situații dificile, când suntem

presăți de nevoi urgente și vrem ca Dumnezeu să rezolve lucrurile pentru noi. După cum notează Wright, Rugăciunea domnească ne surprinde cu realitatea că „există o lume mai mare în afara lumii noastre”. Mai important decât atât, „există un Dumnezeu mai mare”, care nu este doar „un automat ceresc care ne rezolvă problemele și ne împlinește nevoile, ci este un Dumnezeu viu, a cărui voință bună și desăvârșită este de a-și ocupa locul cuvenit în viața noastră.”¹³

Accentul pus pe realitățile negative ale stării umane, care caracterizează a doua parte a Rugăciunii domnești, are un ton realist. Recunoaște faptul că, deși tânjesc după Împărăția lui Dumnezeu și experimentează, într-o anumită măsură, puterea ei în viața lor, urmașii lui Hristos trăiesc într-o stare de continuă luptă. În contextul în care Împărăția lui Dumnezeu este realizată „deja, dar nu încă”, biserica trebuie să se bazeze pe harul lui Dumnezeu, pentru a face față cu succes provocărilor acestei situații.¹⁴ Rostirea Rugăciunii domnești este o invocare a harului divin de a lucra în inima noastră, un mijloc de a invita Împărăția lui Dumnezeu să pătrundă în viața noastră. Peterson observă cu profunzime: „O viață a Împărăției cerurilor constă în lucruri de făcut și moduri de gândire, dar, fără rugăciune în centru, nimic nu dăinuie. Rugăciunea este inima care pompează sânge în toate cuvintele și acțiunile.”¹⁵

Formula de adresare

Primele cuvinte din Rugăciunea domnească, cele care funcționează ca o formulă de adresare („Tatăl nostru”) sunt, în același timp, cuvintele unei mărturisiri. Ele indică ce cred despre Dumnezeu cei care se roagă, modul în care se îndreaptă spre El. În adresare, este recunoscută realitatea unui Dumnezeu personal. Când ne rugăm Lui, nu interpretăm un text pe o scenă, înaintea unui auditoriu fără chip, impersonal, ci, mai degrabă, vorbim direct cu o Ființă transcendențială, cu Dumnezeul cel viu, pe care îl considerăm Tatăl nostru. Simplitatea adresării este uimitoare. Sunt evitate orice fel de epitete. Aceasta ne ajută să ne concentrăm asupra bunătății lui Dumnezeu, care radiază din metafora „tatălui”¹⁶.

Într-un anumit sens, această adresare este o declarație în rezumat a esenței istoriei mântuirii dintr-o perspectivă divină. Istoria omenească este una în care Dumnezeu Se raportează la lume ca fiind „Tatăl nostru”

și este gata să plătească cel mai mare preț, din dragoste pentru faptele Sale. Din nefericire, semnificația puternică a analogiei cu tatăl este limitată în cultura apuseană, pentru că mulți copii din epoca noastră postmodernă nu au experimentat niciodată adevărata autoritate părintească. Fiind abandonați, ignorați sau chiar abuzați de tații lor, ei nu sunt atrași de această imagine biblică esențială a lui Dumnezeu. Totuși, în cultura evreiască a primului secol, conceptul rezona puternic cu nevoia umană de sprijin și de acceptare.¹⁷ În concordanță cu această imagine, în Predica de pe Munte, Isus a spus că tații nu le dau șerpi copiilor lor atunci când aceștia le cer pește și a continuat: „Dacă voi, care sunteți răi, știți să dați daruri bune copiilor voștri, cu cât mai mult Tatăl vostru care este în ceruri va da lucruri bune celor ce I le cer!” (Matei 7:11).

Conceptul care stă la baza cuvântului „Tată” ca formulă de adresare pentru Dumnezeu este aramaicul *ava* (în original, *abba*) [...]. Modul în care Isus a folosit cuvântul *ava* a însemnat, la vremea aceea, o inovație radicală în înțelegerea lui Dumnezeu și a rugăciunii. Totuși, expresia pare să implice mai mult decât afecțiunea, încrederea și legătura profundă care fac posibilă comunicarea informală și deschisă. Wright atrage atenția asupra încărcăturii revoluționare a termenului, sugerând că acesta aduce laolaltă conceptul de alegere a lui Israel și cel al mântuirii lui. El accentuează semnificația pasajului din Exodul 4:22-23, primul text în care Iahve declară că Israel este întâiul Său născut.¹⁸ Această declarație apare în contextul narațiunii Exodului, în care eliberarea din robie, care apare ca rezultat al intervenției pline de măreție și de putere a lui Dumnezeu, are o importanță centrală. Formula de adresare din Rugăciunea domnească poate evoca speranța acestei libertăți, amintind istoria Exodului: prin urmare, misiunea lui Isus, care este descris în Matei ca Noul Moise, este lucrarea de „eliberare” a noului Exod.¹⁹ Din acest motiv, oamenii lui Dumnezeu care experimentează lucrarea puterii Împărăției Lui și înalță Rugăciunea domnească sunt oameni „liberi”. Ca atare, ei îndrăznesc să I se adreseze lui Dumnezeu ca unui tată pe temeiul harului divin, în ciuda nevredniciei lor.²⁰ Drept rezultat, ei devin uniți într-o nouă comunitate a libertății, în care sunt conectați în Hristos. Adjectivul pronominal „nos-tru” legat de „Tatăl” (*patēr hēmōn*) califică natura acestei legături. Arată o legătură de calitate, o apropiere caracteristică unei relații de frate-soră.

Astfel, creștinismul nu este înțeles ca o acțiune individualistă, practică fără legătură cu cadrul în care trăim.²¹

Localizarea lui Dumnezeu în sfera cerurilor („Tatăl nostru care ești în ceruri”) ne amintește de caracterul ontologic diferit al lui Dumnezeu. Deși formula de adresare din Rugăciunea domnească accentuează puternic apropierea și grija lui Dumnezeu, ea subliniază, de asemenea, imensa diferență de calitate dintre uman și divin. Dumnezeu nu este acel tip de ființă care există la nivelul nostru: El este Creatorul și noi suntem creația Lui. Prin urmare, conceptul imanenței și cel al transcendenței lui Dumnezeu sunt în tensiune unul cu celălalt, în formula de adresare. Această trăsătură ne dă o direcție – noi trăim în lume ca ființe umane. Viața noastră trebuie trăită cu conștiința dependenței de Dumnezeul cel viu, dar, în același timp, trebuie caracterizată de libertatea de a fi curajoși în relația cu El datorită angajamentului Său față de noi. O abordare a rugăciunii care menține echilibrul între apropierea lui Dumnezeu și distanța Lui ne vindecă de ispita „emancipării” omenești. În același timp, ne ajută să percepem adopția noastră în familia lui Dumnezeu ca pe un privilegiu prin care este redată demnitatea existenței omenești.

Cererele cu „Tău/Ta”

Primele trei cereri din Rugăciunea domnească exprimă preocuparea pentru slava lui Dumnezeu și se concentrează pe probleme care definesc centrul vieții omenești: raportarea la Numele Lui, la legile Lui și la voia Lui. Luz notează: „Dumnezeu nu este niciodată fără ființele umane; mai degrabă, El este întotdeauna Creatorul lor, baza vieții lor, partenerul lor și totodată opusul lor iubitor. Prin urmare ... Rugăciunea domnească a lui Isus izvorăște din convingerea de bază că tocmai cererile care au legătură cu Dumnezeu sunt cele care îi ajută pe oameni să ceară așa cum trebuie în dreptul lor.”²²

Cele trei cereri cu „Tău/Ta” sunt reminiscențe puternice ale rugăciunii aramaice *Kaddish*, care se rostea la sfârșitul închinării de la sinagogă. Deși cei care îl ascultau pe Isus ar fi putut să facă această legătură, ei ar fi putut, de asemenea, să fie uimiți, dându-și seama că Isus a introdus o inovație, prin adăugarea unui grup de cereri pentru „noi”, pe lângă cererile care se concentrează pe Dumnezeu. De asemenea, ei au fost cu siguranță uimiți de scurtimea și simplitatea rugăciunii Lui.²³

Cele trei cereri cu „Tău/Ta” sunt asemănătoare, în ce privește forma și din punct de vedere gramatical. În fiecare, verbul apare la imperativ persoana a treia și este urmat de un subiect și de un pronume personal la genitiv care arată spre Dumnezeu („Tău/Ta”). Faptul că, în textul grecesc, în toate cele trei cereri cu „Tău/Ta” adjectivul pronominal este poziționat la sfârșit sugerează natura lui emfatică, aducând în atenție nevoia de a căuta mai întâi slava lui Dumnezeu, nu a noastră.²⁴ Nu din întâmplare, în limba greacă, toate cele trei petiții sunt alcătuite, fiecare, din patru cuvinte, douăsprezece cuvinte în total (un număr semnificativ în tradiția evreiască).

A treia cerere este urmată de o clauză suplimentară: „precum în cer și pe pământ”. Așezată la sfârșitul cererilor cu „Tău/Ta”, clauza se aplică întregului calup de material, nu numai cererii finale căreia îi este atașată.

Prima cerere urmărește sfințirea Numelui lui Dumnezeu: „Sfințească-se Numele Tău” (Matei 6:9). Spre deosebire de cultura apuseană contemporană, în iudaismul antic numele avea o semnificație profundă. Numele lui Dumnezeu denotă existența Lui cea mai intimă: esența caracterului și a activității Lui. Sfințenia Numelui Său implică diferențierea acestuia de toate celelalte nume, superioritatea lui față de toate celelalte nume. În Vechiul Testament, sfințirea Numelui lui Dumnezeu este făcută de Dumnezeu Însuși (Leviticul 10:3; Ezechiel 36:22-23; 38:23; 39:7), dar și de ființele omenești (Exodul 20:7; Leviticul 22:32; Isaia 29:23). Cele două aspecte nu se exclud reciproc. În prima cerere a Rugăciunii domnești, este exprimată dorința ca Numele lui Dumnezeu – adică Purtătorul acestui Nume – să fie tratat ca sfânt și să I se acorde onoarea cuvenită în lume („precum în cer și pe pământ”). Barth notează că importanța acestei cereri provine din faptul că ființele omenești desacralizează Numele lui Dumnezeu trăind conform unui egoism nesfânt, care este adânc înrădăcinat în natura umană.²⁵ A glorifica Numele lui Dumnezeu înseamnă a ne întoarce împotriva acestei înclinații înnăscute și a recunoaște realitatea naturii diferite a lui Dumnezeu, permițându-I să lucreze în viața noastră. În mod clar, ideea are o conotație etică puternică, deoarece sfințirea Numelui lui Dumnezeu implică detronarea egoului omenească și trăirea unei vieți de închinare și de ascultare.²⁶ În mod semnificativ, verbul cererii este la diateza reflexivă („sfințească-se”), ceea ce subliniază că sfințirea nu este o realizare omenească. Subiectul sfințirii este Dumnezeu Însuși,

care lucrează în viața noastră și devine slăvit prin stabilirea stăpânirii Lui asupra ei.²⁷

A doua cerere exprimă dorința după întemeierea stăpânirii regale a lui Dumnezeu nu numai în sfera cerurilor, ci și pe pământ („vie Împărăția Ta”; Matei 6:10).²⁸ Cerul și pământul sunt două componente esențiale ale ordinii create de Dumnezeu. În timp ce cerul este locuința Sa, unde se află tronul Său, pământul este lumea noastră, care este înstrăinată de stăpânirea lui divină. Rugându-ne să „vie împărăția Ta”, ne exprimăm dorința ca spațiul lui Dumnezeu și cel al nostru să devină „în cele din urmă unite sau cel puțin integrate”²⁹. Astfel, rugămintea are o încărcătură escatologică și conținutul ei corespunde renumitei rugăciuni a bisericii timpurii: „*Maranata*” (1 Corinteni 16:22), „Vino, Doamne Isuse!” (Apocalipsa 22:20).³⁰ Jeremias spune că această cerere este un strigăt dintr-o „lume care este înrobitea sub conducerea răului și în care Hristos și Antihristul sunt blocați în conflict”.³¹ Bătălia decisivă a acestui conflict deja a fost câștigată la cruce, unde stăpânirea celui rău a fost învinsă.³² Cu toate acestea, deși Împărăția lui Dumnezeu deja a fost inaugurată prin lucrarea pământească a lui Isus, ea nu este încă aici în sensul deplin al cuvântului.³³ Rugându-se „vie împărăția Ta”, creștinii îi cer lui Dumnezeu completarea lucrării de mântuire pe care a început-o prin lucrarea lui Isus. Totuși, conceptul venirii Împărăției lui Dumnezeu nu trebuie împins cu totul în viitor, ca o speranță pur escatologică. El poartă o importanță existențială, de vreme ce întoarcerea din întuneric la lumină în experiența personală a cuiva este un semn al ivirii zorilor Împărăției. Deși răul încă trebuie dezrădăcinat, stabilirea stăpânirii lui Dumnezeu în viețile noastre ne introduce într-o nouă fază a existenței, în care primim o pregustare a Împărăției lui Dumnezeu. Puterea „lumii care va veni” apare în viața noastră și, ca urmare, noi devenim un mijloc de creștere a Împărăției.

A treia cerere este rugăciunea pentru împlinirea voinței lui Dumnezeu: „Facă-se voia Ta” (Matei 6:10). Aceasta este o rugăciune de supunere rostită de o persoană convertită, de vreme ce doar aceia care pun interesele lui Dumnezeu mai presus de ale lor sunt capabili să întrebe bucură: „Ce să fac, Doamne?” Dar ce implică voia lui Dumnezeu? Rugăciunea lui Isus din Ghetsimani aruncă o oarecare lumină asupra semnificației celei de-a treia cereri. Când S-a rugat în noaptea de dinaintea arestării

Sale: „Facă-se nu voia Mea, ci a Ta” (Luca 22:42), El a cerut putere de a Se asocia planului lui Dumnezeu. Voia (*thelēma*) lui Dumnezeu, prin urmare, privește îndeplinirea planului de mântuire.³⁴ Detaliile vieții personale trebuie subordonate planului divin general, care înainteașă treptat spre stabilirea stăpânirii regale a lui Dumnezeu în întregul univers. În mod semnificativ, Dumnezeu Își îndeplinește planul prin cooperarea activă cu agenții omenești. Datorită acestui fapt, respectarea ordinii de zi stabilite de El nu este ca o supunere în fața unui destin de neînțeles, printr-o credință oarbă. Este, mai degrabă, o îmbrățișare de bunăvoie a voii Dumnezeului celui viu, „cea bună, plăcută și desăvârșită” (Romani 12:2), care ne abordează cu invitația de a fi partenerii Săi în îndeplinirea planului Său în lumea în care trăim. După cum Wright exprimă în mod ingenios, „înălțarea rugăciunii de supunere este modul în care ne angajăm, la rândul nostru, în lucrarea pentru Împărăție. Este modul în care luăm noi înșine medicamentul, astfel încât să putem fi suficient de puternici ca să îl administrăm altora. Este modul în care ne acordăm instrumentele pentru oratoriul lui Dumnezeu, ca lumea să îl poată cânta”.³⁵

Pâinea cea de toate zilele

A patra cerere din Rugăciunea domnească iese în evidență ca diferită, în esență, de celelalte șase: „Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi” (Matei 6:11). Pe de-o parte, rugămintea face parte din cererile cu „Tu” (1-3) pentru că lui Dumnezeu I se cere să facă ceva bun. Pe de altă parte, aparține și de cererile pentru „noi” (5-7), deoarece vorbește despre ceva pentru noi. Totuși, cererile pentru „noi” sunt cereri spirituale, în contrast cu a patra rugămintă care are un caracter pământesc, concentrându-se pe nevoile omenești materiale. De asemenea, diferența de formă dintre cererile pentru „noi” și a patra cerere nu trebuie trecută cu vederea. În cererea cu privire la pâinea zilnică, verbul se găsește spre sfârșitul propoziției, în vreme ce rugămințile 5-7 urmează un tipar diferit: fiecare începe cu o conjuncție („și... și... ci”) care este urmată de un verb la imperativ, care îl invită pe Dumnezeu să acționeze în favoarea noastră în lupta cu răul. Aceste detalii sugerează că Rugăciunea domnească este aranjată într-o structură chiasmică tripartită, în care cererile cu „Tău/Ta” echilibrează cererile pentru „noi”. Rugăciunea pentru pâinea zilnică

aționează ca un „punct de echilibru”, care urmărește ambele direcții și unește cele două jumătăți.

Faptul că o nevoie materială ocupă poziția centrală a rugăciunii domnești este uimitor. Primii părinți bisericești chiar au considerat nepotrivit să interpreteze această rugămintă ca făcând referire la nevoile de aici, de jos de pe pământ, și, prin urmare, au alegorizat-o. Prin urmare, în scrierile lui Origen, Ciprian, Augustin și ale altor personalități bisericești influente, „pâinea zilnică” este văzută ca făcând referire la pâinea euharistică sau la Cuvântul lui Dumnezeu.³⁶ Eroarea de interpretare este clar reflectată în *Vulgata* lui Ieronim, în care construcția atributivă „de toate zilele” (*epiousios*) este tradusă ca „supranaturală” (lat. *super-substantialem*), prin care se face referire la Sfânta Împărtășanie. Tradiția spiritualizării celei de-a patra cereri este urmată chiar și în literatura actuală.³⁷ Totuși, nimic din context nu sugerează viabilitatea unei astfel de interpretări.

Este bine știut faptul că, în Palestina antică, pâinea era alimentul de bază și cel mai important. A avea pâine însemna supraviețuire, nu bogăție.³⁸ Referirea la „pâinea cea de toate zilele” pare să înlocuiască aici toate nevoile materiale ale omenirii. Luther a văzut în ea un simbol pentru „tot ce este necesar pentru menținerea acestei vieți, precum: mâncare, un trup sănătos, vreme bună, o casă, un cămin, o soție, copii, o bună guvernare și pace”³⁹. Expresia nu implică luxul vieții: nu suntem încurajați să ne rugăm pentru „prăjitura cea de toate zilele”, ci pentru „pâinea cea de toate zilele”! Carson indică, în mod asemănător, esența acestei cerințe, afirmând că „rugăciunea este pentru nevoile noastre, nu pentru lăcomia și poftele noastre”⁴⁰. Totuși, dacă se întâmplă ca Dumnezeu să ne asigure mai mult decât „pâinea cea de toate zilele”, trebuie să primim darurile Lui cu o inimă plină de recunoștință și să le folosim cu înțelepciune și cu responsabilitate.

Au fost multe discuții cu privire la semnificația adjectivului grecesc *epiousios* („de toate zilele”) din a patra cerere.⁴¹ Dificultățile apar din faptul că termenul nu este atestat în nicio sursă anterioară, semnificația lui, prin urmare, neputând fi derivată dintr-o folosire paralelă. Studiile etimologice indică faptul că *epiousios* ar fi o derivare din *hē epiousa* („ziua următoare”)⁴². Nu există niciun alt adjectiv grecesc care să aibă sensul „de

mâine". În lumina acestei observații, traducerea corectă a celei de-a patra cereri din Rugăciunea domnească ar fi: „Pâinea noastră cea de mâine dă-ne-o nouă astăzi.” Accentul aici nu este pus pe viitor, ci pe continuitate – pe purtarea de grijă a lui Dumnezeu în fiecare zi. Această semnificație este interpretată asemănător de versiunea din Luca a cererii: „Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă în fiecare zi” (Luca 11:3). Aici, ideea este că nu există niciun motiv de îngrijorare cu privire la mâncarea pentru a doua zi. O legătură între rugăciune și îngrijorare se face și în Filipeni 4:6: „Nu vă îngrijați de nimic, ci, în orice lucru, aduceți cererile voastre la cunoștința lui Dumnezeu, prin rugăciuni și cereri, cu mulțumiri.”

Cererea de pâine zilnică, așezată în centrul Rugăciunii domnești, subliniază faptul că nevoile materiale nu sunt lipsite de importanță. Dorul nostru natural după ceea ce semnifică pâinea nu este rău, ci trebuie privit în perspectiva Împărăției lui Dumnezeu și a priorităților ei (șase din cele șapte cereri!). Isus le spune ucenicilor Săi să nu se îngrijoreze cu privire la nevoile materiale (mâncare, băutură, îmbrăcăminte; Matei 6:31), ci să caute „mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și neprihănirea Lui” (6:33) și Tatăl lor ceresc Se va îngriji de ei. El S-a îngrijit de Israel în pustie vreme de patruzeci de ani, trimițându-le mană zi de zi (Exodul 16:35), și în același fel nu va uita de copiii Lui care se raportează la El ca fiind Tatăl lor.

Unii interpretează cererea pâinii de toate zilele ca având nuanțe escatologice, considerând că arată spre marele ospăț mesianic, o imagine a binecuvântărilor din veacul viitor.⁴³ Deși a fost demonstrat la scară largă că masa de părtășie a lui Isus era o evocare simbolică a ospățului mesianic escatologic,⁴⁴ nicio dovadă concludentă nu pretinde că „pâinea” din a patra cerere a Rugăciunii domnești se referă la veacul viitor.⁴⁵ Fără îndoială, purtarea de grijă prezentă a lui Dumnezeu este o pregustare a purtării Lui de grijă veșnice. Totuși, aici, principala preocupare a lui Isus este aceea de a ne învăța natura adevăratei ucenicii și de a accentua asigurarea că Dumnezeu îi poartă de grijă aceluia a cărui viață este în armonie cu voința divină.

Cererile pentru „noi”

Ultimele trei cereri din Rugăciunea domnească exprimă strigătul omenesc după ajutor divin în lupta cu răul. Aceasta implică cererea

pentru iertarea păcatelor, protejare în ispită și izbăvire de cel rău. Toate cele trei cereri pentru „noi” au un ton negativ, deoarece sunt legate de confruntarea cu răul și cu efectele lui în experiența de zi cu zi.

Ca și în cazul celor trei cereri cu „Tău/Ta”, cele trei cereri pentru „noi” sunt asemănătoare în ce privește structura. Aceasta arată că ele fac parte din același context. Fiecare dintre aceste cereri are o lungime de șase cuvinte, în textul grecesc, deși a cincea cerere are în plus o condiție: „precum și noi iertăm greșiților noștri” (Matei 6:12). Totuși această adăugare nu perturbă coerența secțiunii, întrucât se menține legătura ei tematică „negativă”.

A cincea cerere este o rugăciune de iertare: „Ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm [gr. *datoriile* – n.r.] greșiților noștri” (6:12). În această cerere iese în evidență legătura clară dintre rugăciune și realitatea vieții omenești. Creștinilor care Îl numesc pe Dumnezeu Tatăl lor li se amintește că nu sunt scutiți de păcătuire; prin urmare, au nevoie de iertare. Totuși iertarea divină este legată de atitudinea noastră interioară față de alți oameni, adică de măsura în care noi le iertăm acestora „datoriile” (*apheilēmata*).⁴⁶ Expresia ancorează puternic cererea de iertare în contextul ei istoric. În lumea antică, achitarea datoriilor era o problemă serioasă pentru cei săraci, iar situația lor era fără ieșire. Vechiul Testament tratează în detaliu această problemă, protejând interesele celor aflați în necaz (Leviticul 25:10; Deuteronomul 15:2; Neemia 5:1-13). În perioada greco-romană, problemele legate de pământ și de datorii erau adeseori cauzele revoltelor.⁴⁷ Potrivit lui Josephus Flavius, una dintre primele acțiuni ale revoluționarilor în Războiul iudeo-roman (66-70 d.Hr.) a fost aceea de a arde arhiva, cu intenția de a distruge registrul datoriilor.⁴⁸ Vestea bună proclamată de Isus în a cincea cerere a Rugăciunii domnești era că nu trebuie să mai purtăm povara datoriilor noastre, deoarece cineva a plătit pentru achitarea lor. Crucea a fost demonstrația profunzimii iertării divine: „Pe voi, care erați morți în greșelile voastre și în firea voastră pământească netăiată împrejur, Dumnezeu v-a adus la viață împreună cu El, după ce ne-a iertat toate greșelile. A șters zapisul [*cheirographon*] cu poruncile lui, care stătea împotriva noastră și ne era potrivnic, și l-a nimicit pironindu-l pe cruce” (Coloseni 2:13-14).

Ștergerea *cheirougaphon-ului* („registrul cu datorii”) nu era doar o demonstrare a intențiilor lui Dumnezeu cu privire la omenire, ci și un act prin care să ne atragă în sfera iertării Sale. Ca urmare, principiile iertării Lui au fost întărite în viețile urmașilor lui Hristos.

Știm din experiență cât de greu este să iertăm pe cineva care ne-a rănit, făcându-ne o mare nedreptate. Este bine cunoscut faptul că păstrarea mâniei și a amărăciunii în inimă poate să ne pună viața în pericol, din cauza efectului toxic în primul rând asupra noastră, dar și asupra mediului nostru (Evrei 12:15). Prin urmare, a menține o atitudine iertătoare, a fi binevoitori să iertăm greșelile celorlalți față de noi, are ca efect un sentiment de eliberare pentru toți. Deși emoțiile sunt puternice și se vindecă încet, iertarea este un act făcut la nivelul voinței – hotărârea de a nu fi robul răului care mi s-a făcut.⁴⁹ Despre copiii lui Dumnezeu care rostesc cea de-a cincea cerere se declară la timpul aorist [timp verbal, în unele limbi vechi, care exprimă o acțiune trecută nedeterminată – n.r.] că „i-au iertat” (*aphēkamen*) pe cei care le erau datori sau care le-au greșit. Forma verbală aleasă aici sugerează că oamenii care se roagă rostind Rugăciunea domnească au luat decizia de a trăi o viață în care biruința de la cruce este principiul definitoriu. Refuzul de a trăi iertarea într-un veac ce este caracterizat de iertarea divină înseamnă „negarea fundamentului noii noastre existențe”⁵⁰. Iertarea lui Dumnezeu devine eficientă numai în viața acelor care iartă. Datoria păcatului poate fi învinsă numai prin iubire și generozitate, nu prin răzbunare.

Cea de-a șasea cerere privește controlul lui Dumnezeu asupra factorilor care reprezintă o amenințare la adresa creștinului: „Și nu ne duce pe noi în ispită” (Matei 6:13). Cuvântul grecesc *peirasmōs*, adeseori tradus ca „ispită”, înseamnă și „încercare” sau „test”, sensuri care se potrivesc mai bine aici.⁵¹ În 1 Corinteni 10:13, Pavel declară că expunerea la ispite este parte a vieții omenești. El accentuează că, în ciuda dificultăților pe care le-au experimentat credincioșii corinteni, ei nu au fost încă supuși la cele mai puternice ispite pe care le poate îndura natura umană. Testul poate fi mult mai greu! În Epistola lui Iacov se afirmă clar că nu Dumnezeu este sursa ispitei (Iacov 1:13). Totuși, acest principiu nu exclude testarea în vederea maturizării spirituale. Câteva relatări din Vechiul Testament demonstrează că Dumnezeu îi încearcă pe oameni cu un scop specific.

De exemplu, în episodul jertfirii lui Isaac, credința lui Avraam a fost testată fără vreo legătură cu răul (Geneza 22:1-18).

În mod asemănător, proclamarea Celor Zece Porunci de către Dumnezeu la Sinai, un eveniment înfricoșător, fără îndoială, a fost interpretată ca un test: „Nu vă înspăimântați, căci Dumnezeu a venit tocmai ca să vă pună la încercare și ca să aveți frica Lui înaintea ochilor voștri, ca să nu păcătuiți” (Exodul 20:20).⁵² Deși, în unele cazuri, Satana este cel care care stă în spatele încercărilor, totuși acestea se află sub controlul lui Dumnezeu, iar Diavolul acționează doar cu permisiunea Lui. În aceste situații, omnipotența lui Dumnezeu este principiul de guvernare, în ciuda presiunii răului de a ne afecta viața. Cel mai bine-cunoscut exemplu este drama lui Iov: Satana este descoperit ca fiind cauza dezastrelor care cad asupra acestuia, dar acțiunile Diavolului apar ca fiind îngăduite de Dumnezeu, pentru încercarea credinței lui Iov (Iov 1:1 – 2:13; 42:1-7). În afară de situațiile când scopul divin face parte din scenariu, Satana însuși ispitește toate ființele omenești cu intenția de a le convinge să folosească greșit libertatea care le-a fost dată. După cum notează Cseri, suntem vulnerabili la atacuri și „viața noastră este o fortăreață în care ... [Diavolul] găsește întotdeauna un trădător cu care să se alieze”⁵³. A șasea cerere din Rugăciunea domnească nu exprimă dorința de a evita încercările, ci apelează la Dumnezeu să nu își retragă protecția în astfel de experiențe. După cum au arătat părinții bisericești, începând cu Origene, și mai târziu reformatorii, nu îi putem cere lui Dumnezeu să ne scutească de ispite, de vreme ce ființele umane trebuie să treacă prin încercări, pentru a crește.⁵⁴ Totuși, în fața confruntărilor cu forțele răului, Îi putem cere putere ca să fim capabili să trecem în siguranță prin ele. O astfel de cerere presupune credință în disponibilitatea puterii nelimitate a lui Dumnezeu. Astfel, realitatea și puterea răului trebuie recunoscute, dar ele trebuie confruntate cu realitatea și cu puterea Împărăției lui Dumnezeu, având în minte gândul că urmașilor lui Hristos le este promisă biruința asupra ispitelor.

A șaptea cerere este o rugăciune de izbăvire: „Izbăvește-ne de cel rău” (Matei 6:13). Ea este strâns legată de cererea anterioară, deoarece problema răului și a modului de a-i face față continuă. Din timpul bisericii primare s-a discutat mult dacă izbăvirea de „cel rău” (masculin)

înseamnă aici izbăvirea de Satana, care este sursa răului, sau de rău în sens general (neutru). În greacă, genitivul (*tou ponērou*) permite ambele posibilități. Chestiunea nu este foarte importantă, de vreme ce concepțiile sunt strâns înrudite. Esența rugăciunii este ca „forțele distrugerii, ale dezumanizării, cele care sunt împotriva creației și a răscumpărării, să fie legate și reduse la tăcere și ca lumea bună a lui Dumnezeu să nu fie absorbită în mocirla lor”⁵⁵. Prin această ultimă cerere, suntem readuși la primul grup de cereri (1-3), deoarece căutarea izbăvirii noastre de rău corespunde dorinței pentru triumful Împărăției lui Dumnezeu, în care voia Lui este împlinită și gloria Lui este realizată.

Doxologia

Rugăciunea domnească se încheie cu o doxologie: „Căci a Ta este Împărăția și puterea și slava în veci. Amin” (Matei 6:13). Această propoziție lipsește din cele mai importante manuscrise timpurii.⁵⁶ Totuși, *Didahiile* (10:5) oferă dovezi că aceasta a făcut parte încă de la început din folosirea liturgică a Rugăciunii domnești. De asemenea, era de neconceput ca o rugăciune evreiască să se încheie fără o doxologie și în niciun caz nu s-ar fi putut încheia prin cuvântul „ispită” sau „încercare”. În general, propoziția de laudă de la încheiere funcționa ca un fel de „sigiliu” și era formulată la liberă alegere de persoana care se ruga.⁵⁷

Doxologia Rugăciunii domnești recunoaște locul lui Dumnezeu în univers ca Rege suveran căruia îi aparține întreaga lumea creată. De-a lungul vieții, noi depunem eforturi semnificative pentru a obține anumite rezultate, pentru a avea influență și pentru a ne câștiga un loc sub soare. Prin aceste străduințe, noi ne construim o „împărăție” a noastră, în care ne etalăm puterea și gloria. Cu toate acestea, rostind doxologia din Rugăciunea domnească ne exprimăm dorința de a ne reorienta viziunea cu privire la realitate. Mărturisim că tot ce suntem și ce am realizat sunt, în primul rând, rezultatul nu al eforturilor noastre, ci al bunătății lui Dumnezeu față de noi și al providenței Lui. În loc să căutăm propria glorie, ne recunoaștem dependența de Dumnezeu, la care ne raportăm ca la Tatăl nostru ceresc. Astfel, Rugăciunea domnească devine mai mult decât o rugăciune. Înălțând-o, stabilim un plan pentru viața noastră, care ne va governa existența în această lume.⁵⁸

Întrebări aplicative

- a. În ce fel Rugăciunea domnească este actuală pentru experiența noastră prezentă?
- b. Ce înveți despre Dumnezeu și despre ceilalți din această rugăciune?
- c. Ce schimbări crezi că ar trebui să faci astăzi, ca rugăciunea acesta să fie un mod de viață?

Studiu suplimentar: Ellen G. White, *Rugăciunea*, cap. 30 „Rugăciunea domnească” (*Cugetări de pe Muntele Fericirilor*, din cap. „Rugăciunea Tatăl nostru”, prima parte).

¹ Despre cum a fost studiată, crezută și înălțată Rugăciunea domnească în biserica creștină, de-a lungul secolelor, vezi Kenneth W. Stevenson, *The Lord's Prayer: A Text in Tradition*.

² Tertullian (*Orat.* 1) vede în Rugăciunea domnească un rezumat al întregii proclamații creștine, un „conspic al întregii Evanghelii” (*breviarum totius evangelii*).

³ Aceste cuvinte apar în scrisoarea lui Martin Luther către Peter Beskendorf (1535). Pentru textul scrisorii, vezi Theodore G. Tappert (ed. și trad.), *Luther: Letters of Spiritual Counsel*, pp. 125–130.

⁴ O a treia formă se găsește în *Did.* 8:2-3, care este strâns legată de versiunea din Matei.

⁵ *Or.* 18:2-3.

⁶ Pentru diferite opinii ale cercetătorilor cu privire la originea istorică a celor două forme, vezi Andrew J. Bandstra, „The Original Form of the Lord's Prayer”, *CTJ* 16 (1981), pp. 15–37.

⁷ Lucrul acesta este evidențiat de redarea ei în *Did.* 8:2-3, dar poate fi indicat și de evocările din literatura paulină (2 Timotei 4:18) și ioanină (Ioan 17:15). Pol. *Phil* 6:2; 7:2 cel mai probabil reflectă versiunea din Matei.

⁸ Această numărătoare tradițională provine de la Augustin (*Enchir.* 30). În contrast, adeseori se argumentează că Rugăciunea domnească numără șase cereri. Vezi de ex.: Ulrich Luz, *Matthew: A Commentary*, I, p. 309, n. 2.

⁹ Aranjarea chiasmatică a Rugăciunii Domnului din Matei este rareori observată. S-a argumentat recent, în mod convingător, în David Wenham, „The Sevenfold Form of the Lord's Prayer in Matthew's Gospel”, *ExpTim* 121 (2010), pp. 377–382.

¹⁰ Wenham, „Sevenfold Form”, p. 377.

¹¹ Graham Stanton (*The Gospels and Jesus*, p. 58) subliniază că motivul folosirii mai frecvente a primei evanghelii în biserica antică, în comparație cu celelalte evanghelii canonice, stă în ordonarea ei eficientă: „Proza este ritmică și adeseori poetică; secțiunile conțin separat pasaje bine echilibrate și ușor de memorat.”

¹² John R.W. Stott (*The Message of the Sermon on the Mount: Christian Counter-Culture*, p. 146) notează că această trăsătură a Rugăciunii domnești reflectă Cele Zece Porunci, „pentru că și ele sunt împărțite în două și exprimă aceleași priorități: prima tablă conturează datoria noastră față de Dumnezeu, iar a doua, datoria noastră față de semenii noștri”.

¹³ N.T. Wright, *The Lord and His Prayer* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1996), p. Xiii.

¹⁴ David Wenham („Preaching the Sermon on the Mount”, în Ian Paul și David Wenham [ed.], «*We Proclaim the Word of Life*»: *Preaching in the New Testament Today*, pp. 73–86 [79]), notează că „rugăciunea este eficientă datorită harului Tatălui ceresc”. Trăirea vieții ca în Împărăție, așa cum este exprimată în Rugăciunea domnească, necesită ajutorul divin făgăduit chiar în rugăciune.

¹⁵ Eugene H. Peterson, *Tell It Slant: A Conversation on the Language of Jesus in His Stories and Prayers*, p. 167.

¹⁶ Luz, *Matthew*, I, p. 315.

¹⁷ „În Palestina primului secol, copiii erau dependenți social și lipsiți de putere, iar tații erau văzuți ca aceia care oferă familiei tot ce este necesar pentru un trai bun și exemple bune pe care să se poată baza copiii lor” (Craig S. Keener, *Matthew*, p. 141).

¹⁸ Wright, *Lord*, p. 4.

¹⁹ Pentru tipologia lui Moise din Evanghelia după Matei, vezi ex.: Richard Burridge, *Four Gospels, One Jesus? A Symbolic Reading*, pp. 72–78.

²⁰ Pentru semnificația modelului Exodului pentru mesajul și lucrarea lui Isus, vezi Tom Wright, *Simply Jesus: Who He Was, What He Did and Why It Matters*, pp. 27–68.

²¹ Imre Tokics (*A Miatyánk*), p. 59, notează că Rugăciunea domnească îi învață pe ucenicii lui Isus să se angajeze în gândirea socială și că „misiunea lor în diferite situații de viață este să îl aducă pe „eu” la gradul mai înalt calitativ de „noi”.

²² Luz, *Matthew*, I, p. 316.

²³ Textul din *Kaddish* spune: „Mărit și sfințit să fie Numele Lui cel mare în lumea pe care a creat-o, după voia Lui, și fie ca Împărăția Lui să vină în viața ta și în zilele tale și în viețile celor din casa lui Israel, repede și curând.” Pentru o analiză comparativă a Rugăciunii domnești și a elementelor liturgice evreiești, vezi Jacob J. Petuchowski și Michael Brocke (ed.), *The Lord's Prayer and Jewish Liturgy*; David Flusser, *Das Christentum: Eine jüdische Religioni*, pp. 53–62; Pinchas Lapide, „Das Vaterunser: Ein jüdisches oder ein christliches Gebet?”, *Renovation* 47 (1991), pp. 108–110.

²⁴ Keener, *Matthew*, p. 142.

²⁵ Karl Barth, după referința din Oscar Cullmann, *Prayer in the New Testament: Answers from the New Testament in Today's Questions?* (trad. John Bowden), pp. 44–45.

²⁶ Cererea amintește de a treia poruncă a Decalogului: „Să nu iei în deșert Numele Domnului Dumnezeuului tău, căci Domnul nu va lăsa nepedepsit pe cel ce va lua în deșert Numele Lui” (Exodul 20:7).

²⁷ În contrast cu caracterul etic al cererii de deschidere, adeseori s-a susținut o interpretare escatologică (ex.: Joachim Jeremias, *The Prayers of Jesus* [Londra: SCM, 1967], pp. 98–99. Pentru o critică argumentată și convingătoare a acestei poziții, vezi Luz, *Matthew*, I, pp. 316–318.

²⁸ Termenul grecesc *basileia* („împărăție”) are și un sens static, referindu-se la un loc și un aspect dinamic, referindu-se la o stăpânire regală. În învățătura lui Isus sunt confirmate ambele aspecte.

²⁹ Wright, *Lord*, p. 13.

³⁰ Venirea zilei escatologice a lui Iahve este un motiv bine cunoscut din Vechiul Testament. Vezi 1 Cronici 16:33; Psalmii 96:13; 98:9; Isaia 13:6; 26:21; Ioel 2:1; Mica 1:3; Zaharia 14:1; Maleahi 4:5.

³¹ Jeremias, *Prayers*, p. 99.

³² Această idee a fost dezvoltată în detaliu în Oscar Cullmann, *Christ and Time: The Primitive Christian Conception of Time and History* (trad. Floyd V. Filson; Londra: SCM, 1951).

³³ Conceptul de „deja, dar nu încă” asigură cadrul de bază pentru escatologia din Noul Testament. Pentru o tratare detaliată a subiectului, vezi George Eldon Ladd, *The Presence of the Future: The Eschatology of Biblical Realism*; G. K. Beale, *A New Testament Biblical Theology: The Unfolding of the Old Testament in the New*.

³⁴ Lucrul acesta este argumentat în mod convingător în G. Lohfink, „Der präexistente Heilsplan: Sinn und Hintergrund der dritten Vaterunserbitte”, în Helmut Marklein (ed.), *Neues Testament und Ethik: Festschrift für R. Schnackenburg*, pp.110–133.

³⁵ Wright, *Lord*, p. 20.

³⁶ Origen, *Or.* 2.27.7; Augustin, *Serm. Dom.* 2.7. Odată cu Ciprian (*Dom. Or.* 18), Matei 6:11 a fost folosit ca un argument pentru nevoia zilnică de participare la Sfânta Împărtășanie.

³⁷ Vezi de ex: J. Duncan M. Derrett, „A Searchlight on Daily Bread” (Matthew 6:11)”, *EvQ* 84 (2012), pp. 99–106.

³⁸ Din această cauză, tema pâinii devine semnificativă în predicarea lui Isus, de la ispitirea din pustie (Matei 4:4) până la Cina cea de Taină (Matei 26:26). Oarecum diferit, în a patra evanghelie se dezvoltă o interpretare spirituală a pâinii (vezi Ioan 6).

³⁹ Luther, *SM* 147. Pentru o analiză a explicației lui Luther cu privire la „pâinea cea de toate zilele”, vezi Paul W. Robinson, „Luther’s Explanation of Daily Bread in Light of Medieval Preaching”, *LQ* 13 (1999), pp. 435–447.

⁴⁰ D.A. Carson, *Matthew, Mark, Luke*, p. 171.

⁴¹ Pentru o privire generală asupra diferitelor interpretări, vezi de ex. Arland J. Hultgren, „A Bread Petition of the Lord’s Prayer”, *ATbR* 11 (1990), pp. 41–54.

⁴² Pentru un studiu etimologic mai profund cu privire la folosirea cuvântului în sursele precreștine, vezi Colin Hemer, „Epiouios”, *JSNT* 22 (1984), pp. 81–94.

⁴³ Vezi ex. Tim Chester, *The Message of Prayer: Approaching the Throne of Grace* (The Bible Speaks Today), pp. 162–163.

⁴⁴ Vezi ex. N. T. Wright, *Jesus and the Victory of God* (Christian Origins and the Question of God 2, 1996), pp. 532–563.

⁴⁵ Pentru o argumentare convingătoare care demonstrează natura neconcludentă a interpretării escatologice a celei de-a patra cereri, vezi Jeffrey B. Gibson, „Matthew 6:9-13/Luke 11:2-4: An Eschatological Prayer?”, *BTB* 33 (2001), pp. 96-105.

⁴⁶ Deși, spre deosebire de „greșelile” din Matei, versiunea din Luca menționează „păcatele”, nu există nicio diferență de sens aici. Cullmann (*Prayer*, p. 55) subliniază că cei doi termeni din greacă traduc același cuvânt aramaic (*hoba*).

⁴⁷ David Graeber (*Debt: The First 5 000 Years*, p. 8), în studiul lui istoric al fenomenului datoriei, notează: „Vreme de mii de ani, lupta între bogați și săraci a luat, în mare, forma conflictelor între creditori și datornici – a argumentelor legate de bunele și relele plăților dobânzii, muncii pentru plata datorieiilor, amnistiei, reintrării în posesie, restituirii, confiscării oilor, confiscării podgoriilor și vânzării ca sclavi a copiilor datornicilor. În aceeași măsură, în ultimii cinci mii de ani, cu o regularitate remarcabilă, au început insurecții populare în același mod: cu distrugerea rituală a înregistrării datornicilor – tăblițe, papirusuri, registre, orice formă ar fi avut în orice timp și loc.” Pentru datorie ca mijloc de control în Palestina romană, vezi Douglas E. Oakman, *Jesus, Debt and the Lord’s Prayer: First-Century Debt and Jesus’ Interpretation* (Eugene, OR: Cascade Books, 2014), pp. 17–41.

⁴⁸ Josephus, *JW* 2.427.

⁴⁹ John Bever (The *Bait of Satan*) dezvoltă ideea că a nu ne ocupa corespunzător de răul săvârșit împotriva noastră este același lucru cu a înghiți momeala amăgitoare a lui Satana, care ne distruge viața. El pretinde că „cel mai eficient mod prin care vrăjmașul ne orbește este să ne facă să ne concentrăm pe noi înșine” (p. 2).

⁵⁰ Wright, *Lord*, p. 39.

⁵¹ Pentru sensul verbului în literatura biblică, vezi Heinrich Seeseman, „*peira ... peirasmos ktl.*”, *TDNT*, IV, pp. 23–36.

⁵² Pentru cum Își testează Dumnezeu poporul, vezi și Exodul 16:4; Deuteronomul 8:2,16; 13:3; 33:8; Judecătorii 2:22.

⁵³ Kálmán Cseri, *Miatyánk*, p. 104.

⁵⁴ Origen, *Or.* 29.9. Vezi și Marc Lienhardt, „Luther et Calvin: commentateurs du Notre Père”, *RHPR* 72 (1992), pp. 73–88 (84).

⁵⁵ Wright, *Lord*, pp. 55–56.

⁵⁶ Pentru o dezbateră a problemei din perspectiva criticii textuale, vezi Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament: a Companion Volume to the United Bible Societies' Greek New Testament*, pp. 13–14.

⁵⁷ Jeremias, *Prayer*, p. 106.

⁵⁸ Pentru Rugăciunea domnească drept plan pentru viață, vezi Nico Koopman, „The Lord's Prayer: An Agenda for Christian Living”, *JRT* 1 (2007), pp. 4–5.

RUGĂCIUNEA DE RĂMAS-BUN

Mijlocire pentru ucenici

După ce a vorbit astfel, Isus a ridicat ochii spre cer și a zis: „Tată, a sosit ceasul! Proslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul Tău să Te proslăvească pe Tine, după cum l-ai dat putere peste orice făptură ca să dea viața veșnică tuturor acelor pe care l i-ai dat Tu. Și viața veșnică este aceasta: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Isus Hristos, pe care l-ai trimis Tu. Eu Te-am proslăvit pe pământ, am sfârșit lucrarea pe care Mi-ai dat-o s-o fac. Și acum, Tată, proslăvește-Mă la Tine Însuți cu slava pe care o aveam la Tine înainte de a fi lumea. Am făcut cunoscut Numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat din lume. Ai Tăi erau și Tu Mi i-ai dat și ei au păzit Cuvântul Tău. Acum au cunoscut că tot ce Mi-ai dat Tu vine de la Tine. Căci le-am dat cuvintele pe care Mi le-ai dat Tu. Ei le-au primit și au cunoscut cu adevărat că de la Tine am ieșit și au crezut că Tu M-ai trimis. Pentru ei Mă rog. Nu Mă rog pentru lume, ci pentru aceia pe care Mi i-ai dat Tu, pentru că sunt ai Tăi – tot ce este al Meu este al Tău și ce este al Tău este al Meu – și Eu sunt proslăvit în ei. Eu nu mai sunt în lume, dar ei sunt în lume și Eu vin la Tine. Sfinte Tată, păzește, în Numele Tău, pe aceia pe care Mi i-ai dat, pentru ca ei să fie una, cum suntem și Noi. Când eram cu ei în lume, îi păzeam Eu în Numele Tău. Eu am păzit pe aceia pe care Mi i-ai dat și niciunul din ei n-a pierit, afară de fiul pierzării, ca să se îplinească Scriptura. Dar acum Eu vin la Tine și spun aceste lucruri pe când sunt încă în lume, pentru ca să aibă în ei bucuria Mea deplină. Le-am dat Cuvântul Tău, și lumea i-a urât, pentru că ei nu sunt din lume, după cum Eu nu sunt din lume. Nu Te rog să-i iei din lume, ci să-i păzești de cel rău. Ei nu sunt din lume, după cum nici Eu nu sunt din lume. Sfințește-i prin adevărul Tău: Cuvântul Tău este adevărul. Cum M-ai trimis Tu pe Mine în lume, așa i-am trimis și Eu pe ei în lume. Și Eu însumi Mă sfințesc pentru ei, ca și ei să fie sfințiți prin adevăr. Și Mă rog nu numai pentru ei, ci și pentru cei ce vor crede în Mine prin cuvântul lor. Mă rog ca toți să fie una, cum Tu, Tată, ești în

Mine și Eu, în Tine, ca și ei să fie una în Noi, pentru ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis. Eu le-am dat slava pe care Mi-ai dat-o Tu, pentru ca ei să fie una, cum și Noi suntem una – Eu în ei și Tu în Mine –, pentru ca ei să fie în chip desăvârșit una, ca să cunoască lumea că Tu M-ai trimis și că i-ai iubit cum M-ai iubit pe Mine. Tată, vreau ca acolo unde sunt Eu, să fie împreună cu Mine și aceia pe care Mi i-ai dat Tu, ca să vadă slava Mea, slavă pe care Mi-ai dat-o Tu, fiindcă Tu M-ai iubit înainte de întemeierea lumii. Neprihănitule Tată, lumea nu Te-a cunoscut, dar Eu Te-am cunoscut și aceștia au cunoscut că Tu M-ai trimis. Eu le-am făcut cunoscut Numele Tău și li-L voi mai face cunoscut, pentru ca dragostea cu care M-ai iubit Tu să fie în ei și Eu să fiu în ei.” (Ioan 17:1-26)

Rugăciunea lui Isus din Ioan 17 este, de departe, cea mai lungă rugăciune înregistrată în evanghelii.¹ Cel puțin din timpul lui David Chytraeus, un teolog luteran din secolul al XVI-lea, această rugăciune a fost cunoscută ca „rugăciunea lui Isus de mare-preot”, pentru că un aspect important al rugăciunii este mijlocirea pentru ucenici. S-a remarcat adeseori că această descriere nu este în concordanță cu gândirea ioinină, pentru că a patra evanghelie nu îl descrie pe Isus în termeni de mare-preot.² Din acest motiv, este mai potrivit să vedem rugăciunea din Ioan 17 ca rugăciunea lui Isus „de rămas-bun”, pentru că ea marchează încheierea lucrării Sale publice (17:4).

Rugăciunea este complexă și nu este ușor să-i facem o schiță. Ridderbos remarcă faptul că „structura nu este suficient de riguroasă și tranzițiile sunt prea fluide ca să vorbim despre o schemă de gândire detaliată și clar delimitată”³. Cu toate acestea, se pot observa trei cicluri de cereri: Isus face rezumatul lucrării Sale, Se roagă pentru proslăvirea Sa (17:1-5), mijlocește pentru ucenici (17:6-19) și pentru cei care vor crede mai târziu prin mărturia lor (17:20-26). Situată într-un punct strategic, între lucrarea lui Isus și patimile Sale, rugăciunea de rămas-bun oferă o perspectivă unică în sufletul lui Isus, întrucât ascultarea rugăciunilor cuiva descoperă în mod clar ce este în mintea acelei persoane.

Cadrul și timpul

Rugăciunea de rămas-bun este partea de încheiere a discursului final al lui Isus din a patra evanghelie (cap. 13-17). Fiindcă mare parte

a evangheliei atinge punctul culminant în această rugăciune, Calvin o consideră „sigiliul învățăturilor anterioare” ale lui Isus.⁴ De asemenea, s-a sugerat că Ioan 17 ar trebui privit ca „testamentul lui Isus”⁵. Totuși este mai potrivit să considerăm întregul discurs de rămas-bun (capitolele 13-17) ca testamentul Său, deoarece rugăciunea din Ioan 17 aparține, în ce privește structura și conținutul, acestei unități textuale mai mari. În favoarea acestei perspective este, de asemenea, faptul că tema testamentului nu se limitează, în Evanghelia după Ioan, la capitolul de încheiere a discursului de rămas-bun.⁶ Adeseori, discursurile de rămas-bun și testamentele evreiești și grecești se încheiau cu o rugăciune⁷, iar această trăsătură este caracteristică și pentru Ioan 13-17. În mod semnificativ, discursul lui Isus de rămas-bun amintește de discursurile patriarhale de rămas-bun (Geneza 49) și, în mod special, de rugăciunea și de binecuvântările lui Moise de la sfârșitul Pentateuhului (Deuteronomul 32-33). Legătura cu aceste texte este semnificativă în primul rând pentru că Îl așază pe Isus alături de cele mai importante personaje ale istoriei evreiești, subliniind rolul Său esențial istorico-mântuitor, fundamentat mai întâi de toate pe moartea Sa.

Discursul ioanin de rămas-bun începe în cadrul unei mese (13:2,4). Ocazia este masa de Paște, luată de Isus cu ucenicii Săi înainte de a deveni El Însuși jertfa de Paște, pironit pe cruce. Keener arată că „evreii cei mai tradiționali continuau să discute între ei despre Paște vreme de câteva ore după masă”, ceea ce era o „ocazie pentru discursuri și dialoguri”⁸. Din acest motiv, este justificat să presupunem că discursul de rămas-bun era mai mult decât o predică ținută în stilul unui monolog. Dovezile textuale confirmă că a apărut și un anumit dialog. Ucenicii pun șapte întrebări (13:6,25,36,37; 14:5,22; 16:17-18) și se face un comentariu (14:8), toate acestea descoperind cât de profundă era incapacitatea lor de a înțelege. Încheind discursul, Isus a transformat conversația în rugăciune. Lucrul acesta s-a întâmplat, cel mai probabil, pe drumul spre Grădina Ghetsimani (14:31). În timp ce conversația continua, Isus îi vorbea acum Tatălui. Ucenicii nu mai puneau întrebări; ascultau rugăciunea lui Isus cu sentimentul că se aflau pe un pământ sfânt. Sfințenia radia din cuvintele Mântuitorului. Ceea ce au auzit și au văzut trebuie să fi lăsat o impresie puternică asupra inimii celor care erau chemați să ducă mai departe lucrarea pe care El o începuse.

Punctul de început al rugăciunii este afirmația lui Isus cu privire la biruința Sa, din Ioan 16:33: „Dar îndrăzniți, Eu am biruit lumea!” Cu această convingere, Isus își ridică ochii și Se roagă cu voce tare în prezența ucenicilor Săi (17:1). Rugăciunea demonstrează că El era conștient că ceasul proslăvirii Lui sosise și că mai avea de trăit mai puțin de o zi. Totuși, Isus așteaptă crucea cu speranță, nu cu disperare, fiind dedicat hotărârii de a face voia Tatălui.⁹ În același timp, așteaptă cu nerăbdare continuarea lucrării pe care a început-o și Se roagă pentru viitorul bisericii pe care a întemeiat-o.

Mijlocirea lui Isus, ca semn al dragostei

Ideea că Dumnezeu este dragoste (1 Ioan 4:16) este fundamentală pentru întreaga teologie ioinică. Dragostea este prezentată ca fiind forța motivatoare pentru toate acțiunile lui Dumnezeu din istoria mântuirii. Din dragoste, El și-a trimis Fiul să mântuiască lumea, nu să o judece (Ioan 3:16-17). De asemenea, El își trimite urmașii în lume ca ambasadori ai dragostei Sale (Ioan 20:21). Planul Lui pentru ei este ca, pentru a participa la lucrarea de mântuire, să rămână în lume, dar să nu facă parte din ea (17:15-16). Unitatea lor în dragoste trebuie să fie cea mai puternică mărturie în favoarea adevărului despre Isus – a faptului că El ni l-a descoperit pe Dumnezeu într-un mod autentic. Astfel, dragostea îl unește pe Dumnezeu cu Hristos, pe Hristos cu ucenicii și pe ucenici cu Hristos și cu Tatăl (17:21). Rugăciunea din Ioan 17 joacă un rol crucial în desfășurarea teologiei ioinice despre dragoste. După cum notează Cullmann: „Rugăciunea ioinică se întemeiază întru totul pe ceea ce comunică Dumnezeu despre Sine – că este dragoste și că acționează din dragoste –, iar punctul ei culminant este ceea ce comunică Dumnezeu despre Sine prin Hristos”¹⁰.

Mijlocirea lui Isus pentru poporul Său este o manifestare clară a dragostei Sale. Mijlocirea nu este un exercițiu care caută să „pună lucrurile în ordine” sau să „pună oamenii la locul lor”. Mai degrabă, este un „act de îmbrățișare”, o acțiune în care este implicat caracterul.¹¹ Din această cauză, limbajul de mijlocire al lui Isus este personal, informal și relațional – fără elemente didactice sau de argumentare. Peterson observă, cu profunzime, că nimic nu este atât de distructiv pentru Evanghelia

ca „folosirea unui limbaj care dă de o parte modul în care Se roagă și vorbește Isus și adoptă, în schimb, retorica artei de a-ți vinde produsele cu zâmbetul pe buze sau invective agresive. Dacă, în Numele lui Isus, adevărul este stors până când rămân din el doar faptele, mântuirea este depersonalizată până când ajunge o strategie sau dragostea este abstractizată până când devine doar un slogan sau un principiu, Evanghelia fiind blasfemiată.”¹²

Reconsacrarea, în umbra proslăvirii

În primul ciclu de rugăciuni, Isus Se roagă pentru Sine (17:1-5). Expresia-cheie a secțiunii este „proslăvire”, care apare de cinci ori. Isus anunță că ceasul proslăvirii Sale, anticipat începând cu 2:4 (7:30; 8:20; 12:27; 13:1; 16:32), a sosit, în sfârșit (17:1).

După cum s-a demonstrat în capitolul precedent, referirea la proslăvirea Lui arată spre cruce, care este văzută în teologia ioanină ca o înălțare, fiind un act de revelație în ce privește caracterul lui Dumnezeu. Isus Se roagă ca proslăvirea să aibă loc (17:1,5), acceptând calea crucii cu convingerea că jertfa Sa va deschide calea spre viața veșnică pentru cei care l-au fost încredințați (17:2). Gândul corespunde cu „facă-se voia Ta” din rugăciunea din Ghetsimani (Matei 26:42). Isus nu Îi cere lui Dumnezeu să Îl scutească de această experiență, ci să Îl conducă prin ea. În modul acesta Îl va vedea pe Tatăl proslăvit, iar El Însuși va avea parte din nou de slava pe care o avusese în prezența Tatălui „înainte de a fi lumea” (Ioan 17:5). Rugăciunea prezintă o imagine de subordonare în care Isus gândește și acționează ca un Fiu supus, dependent de Tatăl. Totuși, aceasta este doar o parte a imaginii, pentru că pasajul accentuează, în aceeași măsură, pre existența și autoritatea Sa. Declarația lui Isus cu privire la împărtășirea slavei Tatălui sugerează clar natura Sa divină, din moment ce Noul Testament accentuează faptul că Dumnezeu nu va da slava Sa nimănui altcuiva (ex: Isaia 42:8; 48:11).¹³

Una dintre trăsăturile distinctive ale rugăciunii de rămas-bun este perspectiva ei temporală. Ioan 17 conține câteva declarații retrospective: „Eu Te-am proslăvit pe pământ, am sfârșit lucrarea pe care Mi-ai dat-o s-o fac” (17:4); „Am făcut cunoscut Numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat din lume” (17:6); „Eu nu mai sunt în lume” (17:11). Culpepper

argumentează că declarațiile de felul acesta sugerează că „Isus vorbește din poziția Domnului înviat și înălțat”, dintr-o perspectivă eternă, care îi stabilește autoritatea asupra viitorului.¹⁴ Aducând viitorul în prezentul narativ, Isus acționează ca unul care se află în afara limitelor categoriilor temporale.¹⁵ La momentul rostirii rugăciunii de rămas-bun, înfruntarea crucii era încă în viitor. Totuși Isus vorbește cu siguranță despre rezultatul evenimentelor anticipate în viitorul imediat, pentru că certitudinea viitorului se întemeiază pe biruința deja câștigată (16:33). Prin credință, El așteaptă cu nerăbdare încheierea cu succes a misiunii Sale, iar în primul ciclu de rugăciuni își încredințează viitorul imediat în mâinile Tatălui. În acest fel, privește cu convingere dincolo de suferința care avea să urmeze și vede în instrumentul rușinii un mijloc către adevărata proslăvire.

Viața ucenicilor în lume

După ce S-a rugat pentru Sine (17:1-5), Isus le rezumă ucenicilor esența lucrării Sale și introduce mijlocirea pentru ei (17:6-10). El Se pregătește să Se întoarcă la Tatăl, dar poartă și povara viitorului lucrării pe care a început-o. El părăsește lumea, dar ucenicii vor rămâne în ea – aceasta este baza motivației rugăciunii Lui de rămas-bun.¹⁶ După cum Tatăl L-a trimis pe Fiul cu o misiune în lume, și Isus îi trimite pe ucenici (17:18). Lucrarea lor, asemănătoare cu a Sa, va fi plină de provocări, deoarece ei trebuie să trăiască și să dea mărturie „în lume”, dar să nu fie „din lume” (17:11, 14). Din acest motiv, principala preocupare a lui Isus este protecția ucenicilor Săi în fața ostilității lumii (17:14) și a planului celui rău de a-i distruge (17:15).¹⁷ El cere ca ucenicii să fie păziți „în Numele” lui Dumnezeu (17:11).¹⁸ Fiindcă Dumnezeu este puternic, Numele Său poate fi luat ca sinonim cu puterea (ex. Psalmii 54:1). Motivul pentru care cere ca ucenicii să fie păziți este „ca toți să fie una” (Ioan 17:21). Unitatea nu este un scop în sine, ci o condiție necesară pentru o mărturie eficientă.

Isus îi descrie pe ucenici ca pe unii care sunt „în lume”, dar „nu din lume” (17:11, 14). Expresia accentuează „o separare a valorilor, nu una geografică”¹⁹. Ucenicii sunt chemați să reflecte caracterul lui Isus, în loc să se alinieze spiritului acestei lumi. În situații de criză, câteva personaje din Vechiul Testament au cerut să fie scoase din această lume. Asemenea

cereri, înălțate de Moise (Numeri 11:15), de Ilie (1 Regi 19:4) sau de Iona (Iona 4:3, 8), nu au fost niciodată ascultate.²⁰ Dimpotrivă, acești oameni au fost trimiși înapoi, să continue lucrarea la care îi chemase Dumnezeu. Deși Isus afirmă diferența calitativă dintre ucenicii Săi și lume, tensiunea nu se rezolvă scoțându-i pe aceștia din contextul în care trăiesc, ci păzindu-i de a cădea pradă uneltirilor lui Satana. În acest punct, rugăciunea amintește de ultima cerere din Rugăciunea domnească: „Izbăvește-ne de cel rău” (Matei 6:13).²¹

În cererea ca ucenicii să fie păziți, Isus vorbește despre bucuria Sa, exprimându-și dorința ca plinătatea acestei bucurii să fie trăită de urmașii Săi. Bucuria rezultă, în primul rând, dintr-o bună raportare la cuvintele Mântuitorului: „Spun aceste lucruri pe când sunt încă în lume, pentru ca să aibă în ei bucuria Mea deplină” (Ioan 17:13). În discursul de rămas-bun, expresia „aceste lucruri” (*tauta*) se referă în mod constant la întregul mesaj al lui Isus încredințat ucenicilor Săi.²² Tot ce le spusese avea scopul de a aduce bucurie în viața lor. Cuvintele lui Isus îi îndreaptă pe oameni către Tatăl, Cel cu care, dacă vei construi o relație de încredere, vei cunoaște bucuria. De aceea, bucuria celor care Îl urmează pe Isus nu depinde de circumstanțele exterioare (care nu se îmbunătățesc prin decizia de a-L urma pe Isus; Ioan 15:18-19), ci vine din siguranța că ei îi aparțin lui Dumnezeu. În armonie cu scopul întregii Evanghelii după Ioan, textul sugerează că învățăturile lui Isus, împreună cu lucrarea Duhului Sfânt, ca un al doilea Mângâietor (14:16,26; 15:26; 16:7) sunt un bun înlocuitor pentru absența Lui fizică.

Rugăciune pentru viitorul bisericii

În cererea culminantă a rugăciunii de rămas-bun (17:20-26), Isus Se roagă pentru cei care vor crede în El pe baza mărturiei ucenicilor. Aceasta este o rugăciune pentru viitorul bisericii, deși nici prima generație de creștini nu este exclusă (17:20). Tema centrală a cererii este unitatea ucenicilor. Scopul unității este clar exprimat. Ea constituie fundamentul unei mărturii convingătoare înaintea lumii în ce privește descoperirea caracterului lui Dumnezeu, așa cum este el manifestat în Isus (17:21,23). Unitatea acționează ca „martor pentru noua natură a bisericii, deoarece ea izvorăște din viețuirea comună a credincioșilor în Tatăl și în Fiul”²³. Ca atare,

ea trebuie să fie o forță de atracție care să îi facă pe credincioși capabili să guste dragostea lui Dumnezeu, care cuprinde întreaga lume (3:16).

Unitatea credincioșilor lui Hristos contrastează cu starea „lumii”, care este dezbinată. Keener ne atrage atenția asupra lipsei de unitate care caracteriza cultura mai largă a lumii antice: „Rivalitățile între cetăți, de exemplu, erau un lucru obișnuit. Scriitorii și vorbitorii accentuau nevoia de unitate în stat, în armată, în familie și așa mai departe, precum și pericolele lipsei de unitate; uneori îi laudau pe cei care făceau pace. Dușmănia personală era standardul în politică, dar aceasta se extindea și la domenii ca învățatori preferați sau competiție literară. Totuși, uneori, dușmanii puteau fi împăcați.”²⁴

În anumite momente din istoria omenirii, s-au făcut eforturi semnificative pentru a uni lumea prin mijloace omenești. Eforturile lui Alexandru cel Mare și, mai târziu, ale romanilor sunt printre cele mai renumite. Totuși, pe termen lung, toate aceste încercări au eșuat.

În mod clar, unitatea este mai presus de capacitatea omenească. Suntem întocmiți diferit, provenim din medii diferite, aderăm la valori diferite și avem interese diferite. Și atunci, cum ne putem aștepta să crească în unitate comunitatea credincioșilor? Unitatea pentru care Isus S-a rugat stă pe un fundament radical diferit de eforturile omenești de a aduce pacea. Chiar dacă sunt de succes, acestea din urmă aduc doar o unitate artificială. Conceptul de unitate al lui Isus este modelat după relația din cadrul Dumnezeirii. Dumnezeu este Unul și totuși sunt trei Persoane care demonstrează unitate în voință și dragoste. Unitatea și pluralitatea lui Dumnezeu sunt pline de învățăminte pentru biserică: cele două caracteristici nu se exclud reciproc. Potrivit analogiei lui Pavel, biserica ar trebui să funcționeze ca un trup în care fiecare parte este valoroasă și are funcția ei și care este perfect coordonat de cap – Isus Hristos (1 Corinteni 12). Dacă eșuează în acest punct, credincioșii nu dau o mărturie autentică despre natura și caracterul lui Dumnezeu.

Cheia pentru atingerea comuniunii mature stă în forța legăturilor dragostei. Isus Însuși a demonstrat dragostea adevărată mergând la cruce: „Fiindcă iubea pe ai Săi, care erau în lume, i-a iubit până la capăt” (13:1). Dragostea este menționată de Isus ca semn distinctiv al comunității celor răscumpărați: „Vă dau o poruncă nouă: să vă iubiți unii pe alții; cum

v-am iubit Eu, așa să vă iubiți și voi unii pe alții. Prin aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei: dacă veți avea dragoste unii pentru alții.” (13:34-35)

O asemenea dragoste este rodul prezenței lui Isus în fiecare credincios, iar unitatea vine ca rezultat al acestei experiențe. Perspectiva aceasta se bazează pe dovezile textuale, având în vedere că, în rugăciunea de rămas-bun din Ioan 17, expresia „să fie în Noi” este practic interschimbabilă cu „să fie una”²⁵. Relația autentică a credincioșilor cu Dumnezeu/Hristos și experiența unității sunt, prin urmare, strâns legate între ele. Așadar, nu se poate obține unitatea la comandă, printr-o decizie externă sau prin legislație, deoarece are o natură internă și este, în esența ei, spirituală. Unitatea presupune o credință vie și o viață transformată, care se manifestă în atitudinea de dragoste a credincioșilor atât față de Hristos, cât și unul față de altul. O astfel de unitate îi aduce slavă lui Dumnezeu și este o mărturie puternică în favoarea realității lucrării Lui.

În concluzie, modul în care credincioșii se tratează unul pe altul descoperă autenticitatea relației lor cu Dumnezeu și califică eficiența mărturiei lor despre Evanghelie în fața lumii. Deși rugăciunea lui Isus a fost parțial împlinită la Cincizecime (Faptele 2), realitatea este că istoria creștină nu a câștigat nici pe departe o reputație de unitate. Au existat divergențe chiar și în biserica timpurie (Faptele 6:1; 3 Ioan 9-12), iar anumite chestiuni, precum circumcizia, amenințau să dividă complet biserica (Faptele 15). Din nefericire, desideratul pentru care S-a rugat Isus este pus la încercare și de biserica noastră contemporană, atunci când creștinii sunt gata să „ucidă cu verbe și substantive, cu înjurături și cu arme... mărșăluind sub stindardul crucii lui Hristos”²⁶. Lindars afirmă: „O comunitate creștină fără unitate neagă, prin comportamentul ei, mesajul pe care îl proclamă.”²⁷ Singurul remediu pentru această problemă stă în transformarea vieții fiecărui credincios și în urmarea călăuzirii divine date prin Cuvânt și disponibile prin lucrarea Paracletului, a Duhului Sfânt.

Rugăciunea din Ioan 17 a fost adesea considerată baza biblică pentru o acțiune ecumenică înflăcărată. Totuși, de cele mai multe ori, nu se aduce ca justificare a programului ecumenic nicio analiză detaliată a textului biblic în care să fie respectată integritatea acestuia. Unitatea organizației ca structură socială ar putea fi, într-adevăr, o mărturie impresionantă

în favoarea credibilității creștinismului, dar, chiar și așa, ar fi tot un fenomen cu o manifestare exclusiv exterioară. Totuși Isus a avut în minte aici ceva cu mult mai dificil. Unitatea presupune dărâmarea tuturor zidurilor de despărțire, deoarece este experimentată o nouă creație în Hristos. Lucrarea puterii lui Dumnezeu în viețile oamenilor devine vizibilă în împăcarea lor cu Dumnezeu și cu semenii. În această nouă stare de existență, bogăția creației și complexitatea existenței umane nu sunt negate, ci sunt legate prin concentrarea asupra unei ținte comune: de a-l aduce slavă lui Dumnezeu. Pavel scrie despre efectul noii creații: „Nu mai este nici iudeu, nici grec; nu mai este nici rob, nici slobod; nu mai este nici parte bărbătească, nici parte femeiască, fiindcă toți sunteți una în Hristos Isus” (Galateni 3:28). Unitatea inimii și a minții vine de la Dumnezeu și omul nu poate să o contrafacă. Ea vine ca rezultat al transformării inimii omenești. Ioan 17 reflectă profunzimea acestei transformări pe care Isus era convins că o vor trăi urmașii Săi. Împărtășind legătura spirituală care transcende orice formă de unitate omenească, credincioșii trăiesc realitatea stăpânirii lui Dumnezeu ca Rege în viața lor.

Întrebări aplicative

- Ce valoare are pentru biserica de astăzi rugăciunea Domnului Isus din Ioan 17?
- Cum poți ajuta la împlinirea acestei rugăciuni în biserica ta?
- Care crezi că este diferența dintre ecumenism și unitatea pentru care S-a rugat Isus? Ce ești dispus să faci pentru a avea relații mai bune cu cei ce nu au aceleași concepții religioase ca tine?

Studiu suplimentar: Ellen G. White, *Faptele apostolilor*, cap. 2 – „Instruirea celor doisprezece”.

¹ „Este evident că rugăciunea nu a fost rostită în primul rând pentru Tatăl, ci pentru ucenicii care ascultau (v. 13). Aceasta înseamnă că acest capitol este mai degrabă un scurt discurs decât o rugăciune în sensul obișnuit” (David Alan Black; *On the Style and Significance of John 17*”, *CTR* 3 [1988], pp. 141–159 [144]).

² Vezi discuția din Harold W. Attridge, „How Priestly Is the ‘High Priestly Prayer’ of John 17?”, *CBQ* 75 (2013), pp. 1–14. În același timp, ideea că Isus acționează aici ca mare-preot este argumentată pe baza referirilor la alte documente din Noul Testament, în care mijlocirea face parte din atribuțiile marelui-preot. În comentariul său influent, Brown notează: „Dar dacă Isus este mare-

preot aici, nu este în primul rând în sensul unuia care oferă jertfe, ci se încadrează mai mult în caracteristicile de mare-preot descrise în Evrei și în Romani 8:34 – unul care stă înaintea tronului lui Dumnezeu și mijlocește pentru noi” (Raymond E. Brown, *The Gospel according to John* vol., II, p. 747). În ciuda acestei argumentări, adevărul este că Isus apare în Ioan 17 în primul rând ca „descoperitorul” trimis de Tatăl și ca „dătătorul” care este reprezentantul Său (verbul „a da” este folosit de treisprezece ori cu privire la Tatăl, în acest capitol).

³ Herman N. Ridderbos, *The Gospel according to John: A Theological Commentary*, p. 547. Pentru diferite analize ale structurii rugăciunii lui Isus, vezi Edward Malatesta, „The Literary Structure of John 17”, *Bib* 52 (1971), pp. 190–214.

⁴ John Calvin, *The Gospel according to St John 1-10*, p. 134. În această rugăciune se întâlnesc multe dintre temele-cheie ale Evangheliei. După cum remarcă C.H. Dodd (*The Interpretation of the Fourth Gospel*, p. 417, „aproape fiecare verset conține ecouri”).

⁵ Ernst Käsemann, *The Testament of Jesus: A Study of the Gospel of John in the Light of Chapter 17*.

⁶ Fernando F. Segovia, *The Farewell of The Word: The Johannine Call to Abide*, pp. 308–309.

⁷ Vezi ex. Sir. 51:1-12, 29; *Jub.* 22:28-30; 4 *Ezra* 8:19-36; *T. Iov* 43:4-17; *T. Isaac* 8:6-7; *T. Iac.* 8:6-9.

⁸ Craig S. Keener, *The Gospel of John: A Commentary*, p. 896.

⁹ Leon Morris, *The Gospel according to John*, p. 634.

¹⁰ Oscar Cullmann, *Prayer in the New Testament: Answers From the New Testament to Today's Questions?*, p. 110.

¹¹ Eugene H. Peterson, *Tell It Slant: A Conversation on the Language of Jesus in His Stories and Prayers*, p. 221.

¹² Peterson, *Tell It Slant*, p. 220.

¹³ Realitatea pre-existenței și a divinității lui Isus este deja exprimată în prolog, prin conceptul „Cuvântul” care era la început „cu Dumnezeu” și care El Însuși „era Dumnezeu” (1:1). Vezi și 8:58; 16:28.

¹⁴ R. Alan Culpepper, *Anatomy of the Fourth Gospel: A Study in Literary Design*, p. 37.

¹⁵ Gail R. O'Day, „I Have Overcome The World” (Ioan 16:33): Narrative Time in John 13-17, *Semeia* 53 (1991), pp. 153–166 (164).

¹⁶ Ridderbos, *John*, p. 553.

¹⁷ Tema ostilității lumii este una centrală în discursul de rămas-bun (vezi Ioan 15:18-25).

¹⁸ Expresia grecească (*en tō onomati sou*) reflectă mai degrabă un sens instrumental decât unul locativ.

¹⁹ Keener, *John*, p. 1 060.

²⁰ Mai târziu, Ilie a fost luat la ceruri, dar nu ca răspuns la rugăciunea lui de disperare în fața persecuției Izabelei, ci ca urmare a deciziei lui Dumnezeu, în circumstanțe cu totul diferite.

²¹ Este uimitor să observi că toate cererile din versiunea Rugăciunii domnești din Matei (Matei 6:9-13) au paralele lingvistice și conceptuale în Ioan 17. Chiar și succesiunea este urmată într-o oarecare măsură. Vezi Craig L. Blomberg, *The Historical Reliability of John's Gospel: Issues and Commentary*, pp. 218–227.

²² Ioan 15:17; 16:1,4,6,25,33.

²³ Black, „Style”, pp. 154–155.

²⁴ Keener, *John*, pp. 1 061–1 062.

²⁵ Paul S. Minear, „Evangelism, Ecumenism, and John Seventeen”, *Theology Today* 35 (1978), pp. 5-13 (12).

²⁶ Peterson, *Tell It Slant*, p. 223.

²⁷ Barnabas Lindars, *The Gospel of John*, p. 530.

RUGĂCIUNEA DIN GHETSIMANI

Pășirea în furtună

Tată, dacă este cu putință, depărtează de la Mine paharul acesta! Totuși nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu.

Tată, dacă nu se poate să se îndepărteze de Mine paharul acesta, fără să-l beau, făcă-se voia Ta! (Matei 26:39,42)

Conversația lui Isus cu Tatăl în Grădina Ghetsimani a fost ultima Lui rugăciune înainte de crucificare. De fapt, a fost mai mult decât o rugăciune: a fost o luptă cu propriul suflet. Nicio rugăciune a lui Isus nu descoperă agonia într-o măsură atât de intensă ca aceea înălțată în așteptarea morții Sale. Ea descoperă lupta interioară a lui Isus de a înfrunta crucea. Rugăciunea descoperă că Isus nu a acționat ca „un robot al lui Dumnezeu”¹, ci mai degrabă ca o persoană liberă să ia propriile decizii cu privire la calea pe care să meargă, chiar dacă aceste decizii ar fi contrare voinței divine. Ce s-a întâmplat în Ghetsimani este, prin urmare, unul dintre cele mai fascinante episoade din viața lui Isus, deoarece aici umanitatea Lui iese la suprafață mai evident decât oriunde altundeva în Noul Testament (Matei 26:36-46; Marcu 14:32-42; Luca 22:39-46; Ioan 18:1).²

Cadrul și timpul

Rugăciunea din Ghetsimani a fost înălțată joi noaptea, în Săptămâna Patimilor, cu doar câteva ore înainte ca Isus să fie pironit pe cruce. În acea seară, El a luat masa de Paște cu ucenicii, ultima lor masă împreună, pe care a încheiat-o prin „cuvântarea din camera de sus” (Ioan 14-16) și o rugăciune de rămas-bun (Ioan 17). După ce au cântat o cântare, ei au plecat din locul în care au luat Cina cea de Taină, au trecut valea Chedron și au ajuns la Muntele Măslinilor, mai exact în Grădina Ghetsimani (Ioan 18:1).

Ghetsimani era mai mult decât o grădină. Semnificația cuvântului *Gat-Shemanim*, numele ebraic al locului, este „presă de ulei”. De vreme ce era, cel mai probabil, o livadă de măslini, cu siguranță era acolo și o presă care să stoarcă ulei din măslini. În Matei (26:30) și Marcu (14:26, 32) Ghetsimani este descris ca un petec de pământ de pe Muntele Măslinilor. Barclay ne dă următoarea explicație: „În Ierusalim, în orașul propriu-zis, nu erau grădini de nicio mărime, pentru că o cetate așezată pe vârful unui deal nu are loc pentru spații deschise; fiecare centimetru este valoros pentru construcții. Așa se face că cetățenii bogați își aveau grădinile private pe coastele Muntelui Măslinilor.”³

S-ar putea ca grădina să fi fost înconjurată de ziduri, fiindcă Ioan menționează că Isus și ucenicii au intrat în ea (*eisēlthen*; Ioan 18:1). Se pare că grădina era destul de mare, de vreme ce Isus i-a luat pe Petru, Iacov și Ioan la o parte de restul ucenicilor (Matei 26:36-38; Marcu 14:32-34) și apoi El Însuși S-a dus și mai departe pentru a petrece timp în rugăciune tainică (Matei 26:39; Marcu 14:35).⁴ Evangheliile relatează că, atunci când era în Ierusalim, Isus a mers adeseori în locul acesta să Se odihnească și să petreacă timp în rugăciune și în comuniune cu ucenicii Săi (Luca 21:37; 22:39; Ioan 18:2).

În timpul lui Isus, Ghetsimani era, cel mai probabil, o proprietate privată. De vreme ce Isus avea dreptul să intre pe această proprietate, este firesc să presupunem că deținătorul ei, al cărui nume este necunoscut, era un prieten sau o rudă fie a lui Isus, fie a ucenicilor. Barclay observă cu profunzime: „Este ciudat și minunat să te gândești la prietenii nenumiți care s-au adunat în jurul lui Isus în ultimele Sale zile. A fost bărbatul care l-a dat măgarul pe care a călărit la intrarea în Ierusalim; a fost cel care l-a dat camera de sus unde au luat ultima cină; și acum este bărbatul care i-a dat dreptul de a intra în grădina de pe Muntele Măslinilor. Într-un deșert de ură, mai existau și oaze ale dragostei.”⁵

Ghetsimani a fost, de asemenea, locul în care Isus a fost trădat cu o sărutare. Iuda, care cunoștea bine împrejurimile, ca unul care petrecuse mult timp aici cu Învățătorul, a condus poliția templului la grădină, unde l-au arestat pe Isus. Arestul a fost urmat de o serie de procese care au condus la crucificare. În ultima Sa noapte, Isus a petrecut timp în rugăciune personală în Ghetsimani, unde crucea nu era doar aproape în timp, ci și puternic prezentă în mintea lui Mesia.

Agonia

Cum se apropia momentul arestării Sale, când a intrat în Ghetsimani, pe Isus L-a cuprins teama. El le-a mărturisit ucenicilor zbuciumul Său sufletesc: „Sufletul Meu este cuprins de o întristare de moarte” (Matei 26:38). Termenul grecesc *perilypos* (tradus ca „întristare”) are un sens superlativ, însemnând „extrem de îndurerat”, care este și mai mult intensificat prin adăugarea expresiei „de moarte” (*heōs thanatou*). Aceste cuvinte reflectă plângerile psalmistului din Psalmii 42:5; 11; 43:5: „Pentru ce te mâhnești, suflete, și gemi înăuntrul meu?”⁶ Intensitatea tulburării lui Isus este și mai puternic accentuată într-un pasaj care trece dincolo de narațiunea evangheliei: „Isus a adus rugăciuni și cereri cu strigăte mari și cu lacrimi către Cel ce putea să-L izbăvească de moarte” (Evrei 5:7).

Relatarea din Ghetsimani nu prezintă în mod explicit cauza neliniștii lui Isus, dar este clar că agonia Sa era legată de faptul că trebuia să bea „paharul” (Matei 26:39). „A bea paharul” este o metaforă biblică frecventă pentru judecata revărsată de lahve. Ea se referă la soarta unei persoane sau a unei națiuni și poate avea un sens pozitiv sau unul negativ, fiind ori paharul binecuvântărilor lui lahve, ori cel al mâniei Sale.⁷ Semnificația simbolului paharului în episodul din Ghetsimani este clarificată de cuvintele lui Isus din Matei 20:20-23, unde, vorbind despre propria moarte, El îi confruntă pe „fiii lui Zebedei” cu provocarea de a bea „paharul” Său. Astfel, paharul pe care Isus trebuie să îl bea, în agonia Sa din Ghetsimani, este paharul voinței lui Dumnezeu: înfruntarea suferinței și a morții, pentru binele neamului omenesc.

Isus Și-a prezis suferința și crucificarea de mai multe ori, ca să-și pregătească ucenicii pentru această experiență dureroasă.⁸ În timp ce Se apropia de „ceasul” pentru care venise pe pământ, chiar înainte ca aceste evenimente să se întâmple, a fost nevoie ca El să ia decizia finală dacă să treacă sau nu „prin cea mai chinuitoare parte a planului de mântuire”⁹. Deși era conștient că avea să aibă parte de o moarte umilitoare, Isus mai știa și că nu era obligat să treacă prin aceasta. Încă mai putea să Se retragă din misiunea Lui prin propria alegere: crucea nu era inevitabilă. În Ghetsimani, Isus a trecut printr-o „luptă de a continua de bunăvoie pe calea dragostei chiar și în mijlocul violenței fizice. Exista ispita de a fugi, de a Se împotrivi, de a Se întoarce din fața crucii urâte”¹⁰. Cu toate

acestea, acum sosise momentul să ia decizia finală: dacă să înainteze spre cruce sau să renunțe la misiune.

Cerându-le celor trei ucenici cei mai apropiați – Petru, Iacov și Ioan – să rămână aproape de El, să stea treji și să l se alătore în rugăciune, Isus Și-a exprimat nevoia de sprijin în acele momente critice. Totuși ucenicii nu au reușit să Îi ofere sprijinul de care avea nevoie. Scena ne amintește de momentul schimbării la față (Matei 17:2-8), când aceiași trei ucenici Îl însoțiseră. Deși în acea ocazie văzuseră slava Sa, ca martori ai transformării Sale divine, acum, în Ghetsimani, ei au văzut caracterul Său omenesc, privindu-L în agonie. În ambele scene era de așteptat un anumit sprijin din partea lor, dar și acum, ca și atunci, au dat greș. După cum subliniază Luz, somnul ucenicilor într-o perioadă când era cea mai mare nevoie de ei „ne arată cât de mare este distanța dintre practică și bunele intenții”¹¹.

În aceste momente de agonie, de singurătate și de tensiune, Isus a înălțat următoarea rugăciune cutremurătoare: „Tată, dacă este cu puțință, depărtează de la Mine paharul acesta! Totuși nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu” (Matei 26:39). Istoria mântuirii ne descoperă că astfel de rugăciuni nu sunt zadarnice, pentru că Dumnezeu nu este nici pe departe o soartă implacabilă. El este o ființă supremă absolut liberă în suveranitatea Sa, după cum stau mărturie cazurile în care a fost gata să Se răzgândească în răspuns la rugăciunile diferitor persoane (ex.: 2 Regi 20:1-11; Ieremia 18:5-11; Iona 3-4). Deși rugăciunea lui Isus ne descoperă că mântuirea lumii era în pericol în Ghetsimani, Dumnezeu, Cel la care Se ruga Isus, nu a acționat abuziv, nici nu L-a umilit pe Isus cerându-l să tacă atunci când trecea prin „iad”. Deși Isus a cerut o schimbare în planul divin, pentru a evita agonia crucii, de la început a făcut această cerere cu rezerva „dacă este cu puțință”. Semnificația acestei expresii este explicată în declarația de încheiere a rugăciunii: „Totuși nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu.”¹² După cum conchide Chrysostom, aceasta „ne învață să Îl urmăm pe Dumnezeu chiar și atunci când natura ne trage înapoi”¹³. Supunerea lui Isus față de voința Tatălui evocă a treia cerere din Rugăciunea domnească: „Facă-se voia Ta” (Matei 6:10). El, care umblase printre oameni modelând o cale a libertății și un nou mod de a gândi și de a trăi, Se găsea acum în valea umbrei morții, ceea ce era o oportunitate de a demonstra prin exemplu personal cum trebuie trăită practic a

treia cerere din Rugăciunea domnească. Rugăciunea Lui este „o apărare puternică împotriva iluziilor satanice persistente, care ne seduc mereu cu promisiuni că, dacă urmăm viața lui Isus, vom fi eliberați de probleme, de durere, de plictiseală, de anxietate.”¹⁴

Întrebarea rămâne: De ce Și-a așteptat Isus moartea cu atâta teamă? Se pare că problema aici nu a fost atât de mult teama de moarte, cât natura „paharului” pe care îl avea de băut. Actul implica experimentarea urii lui Dumnezeu față de păcat, suportarea ei pentru binele omenirii, „murind ca purtătorul păcatelor și, astfel, ca acela care suportă, în consecință, mânia lui Dumnezeu”¹⁵. Ca înlocuitor al nostru, El S-a făcut „blestem pentru noi”, a devenit „păcat” în ochii lui Dumnezeu (Galateni 3:13; 2 Corinteni 5:21). Pentru că a fost gata să Se roage: „Să fie cum vrei Tu, nu cum vreau Eu”, El „a transformat pustiul în Paradis și a făcut din Ghetsimani poarta cerului”¹⁶.

Ghetsimani, ca o biruință

După ce S-a rugat, Isus i-a trezit pe cei trei ucenici adormiți, făcându-i să realizeze cât de fragilă era relația lor cu El. Răspunsul lui Isus la slăbiciunea lor a fost de a-i învăța cu privire la importanța rugăciunii și a vegherii în lupta cu ispita (Matei 26:40-41). Apoi, Isus a înălțat a doua rugăciune, care, deși la suprafață pare asemănătoare cu prima, este semnificativ diferită: „Tată, dacă nu se poate să se îndepărteze de Mine paharul acesta, fără să-l beau, facă-se voia Ta” (Matei 26:42).

Conținutul acestei rugăciunii merge dincolo de al celei dintâi în două aspecte. În primul rând, acum Hristos arată că este conștient că „paharul”, calea spre cruce, nu poate fi dat la o parte și că trebuie să îl bea. Prin urmare, cere împlinirea voinței lui Dumnezeu. În vreme ce în prima rugăciune accentul era pus pe găsirea unei căi alternative de mântuire, aici este accentuată mai puternic ascultarea de Dumnezeu. În al doilea rând, prima rugăciune a lui Isus face aluzie, tematic, la Rugăciunea domnească, prin cererea „totuși nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu” (Matei 26:39); aici totuși, El reformulează cererea folosind exact cuvintele din Rugăciunea domnească: „Facă-se voia Ta” (*genēthēto to thelēma sou*; Matei 6:10; 26:42).¹⁷ Alinierea textuală a acestei rugăciuni cu Rugăciunea domnească sugerează intensificarea intenției de a Se supune voinței divine, lucru confirmat de El în timpul rugăciunii din Ghetsimani.

După a doua rugăciune, Isus a mers din nou la cei trei ucenici care dormeau, dar fără nicio intenție de a-i trezi, apoi S-a întors să Se roage pentru a treia oară, „zicând aceleași cuvinte” (Matei 26:44). În tradiția evreiască, repetarea de trei ori a unei cereri evidențiază „intensitatea și puterea rugăciunii”¹⁸. Cele trei rugăciuni ale lui Isus din Ghetsimani arată, astfel, spre întărirea pe care El a cerut-o pentru evenimentele pe care avea să le înfrunte. După cum a trecut cu succes de trei ispite la începutul lucrării Sale (Matei 4:1-11), la fel Se roagă aici de trei ori pentru putere, înainte de a intra în faza finală a misiunii Sale de răscumpărare. Cele două episoade urmăresc obținerea unei biruințe asemănătoare împotriva forțelor care acționează pentru distrugerea planului lui Dumnezeu. Ca rezultat al luptei din Ghetsimani, Isus ia o decizie clară și categorică: Își va salva poporul de la pieire, oricare ar fi prețul cerut. El Se ridică de pe genunchi pregătit să înfrunte cu demnitate bătălia finală pentru omenire. Pregătirea Lui stă în contrast cu lipsa de pregătire a ucenicilor, pentru a căror credință fragilă presiunea evenimentelor se dovedește a fi prea mare. Deși în evenimentele care urmează Isus devine prizonier, El acționează ca unul care are o autoritate suverană. Nu se vede în El nicio urmă de slăbiciune sau de disperare. Nu este copleșit de umilințe, ci le întâmpină maiestuos, cu un scop clar în minte: „Să nu pierd nimic din tot ce mi-a dat El” (Ioan 6:39). Deși orele din Ghetsimani au fost printre cele mai dificile din lucrarea Sa pământească, alegând să bea paharul mâniei, El l-a transformat, pentru neamul omenesc, în paharul vieții.

Taina rugăciunilor fără răspuns

Episodul din Ghetsimani ne dezvăluie ceva din taina rugăciunii fără răspuns. Într-o stare de profundă tulburare, Isus S-a rugat ca paharul să fie îndepărtat de la El. Nu s-a întâmplat lucrul acesta. Rugăciunea Celui care S-a bucurat de o relație perfectă cu Tatăl nu a primit răspuns. În înțelepciunea Lui, Tatăl a trebuit să spună „Nu” rugăciunii Fiului Său care, „măcar că era Fiul, a învățat să asculte prin lucrurile pe care le-a suferit” (Evrei 5:8). Altfel, mântuirea omenirii ar fi fost zădărnicită.

Biblia menționează câteva rugăciuni care au rămas fără răspuns. Aceste exemple ne oferă un indiciu folositor pentru înțelegerea tainei rugăciunilor fără răspuns. Moise l-a implorat pe Dumnezeu să îl lase să intre în Țara

Făgăduită, înainte să moară (Deuteronomul 3:25-26). În alte ocazii, Îl conșinse cu succes pe Dumnezeu să „Se răzgândească” (ex.: Exodul 32:9-14), dar nu și de data aceasta. Regele David a petrecut o săptămână în rugăciune, smerindu-se și postind, cerând ca fiul său să nu moară. Totuși și-a pierdut copilul, drept consecință a păcatului său cu Batșeba (2 Samuel 12:14). În momente de disperare, câteva dintre personajele Vechiului Testament s-au rugat să moară, dar acestor rugăciuni, ale lui Iov (Iov 7:15-16), Iona (Iona 4:3) și Ilie (1 Regi 19:4), nu li s-a răspuns. Apostolul Pavel s-a rugat cu ardoare pentru unele dintre bisericile din cercul său de influență, dar multe dintre ele au căzut de la idealul pentru care el se rugase în dreptul lor. Cea mai cunoscută rugăciune fără răspuns a apostolului a fost una pentru sine, în care i-a cerut lui Dumnezeu să-i îndepărteze un „țepuș” din carne (2 Corinteni 12:7-9). A fost refuzat. Cu toate acestea, Pavel ne oferă un model pentru modul în care trebuie să tratăm rugăciunile fără răspuns, lăsând în urmă dezamăgirea și cultivând mulțumirea: „Deci mă voi lăuda mult mai bucuros cu slăbiciunile mele, pentru ca puterea lui Hristos să rămână în mine. De aceea, simt plăcere în slăbiciuni, în defăimări, în nevoi, în prigoniri, în strâmtoări pentru Hristos; căci, când sunt slab, atunci sunt tare” (2 Corinteni 12:9-10).¹⁹

Deși uneori motivul „nu”-ului lui Dumnezeu este legat de cel care se roagă, în general, rugăciunea fără răspuns rămâne o taină care trebuie tratată prin exercitarea încrederii în Dumnezeu. Aceasta presupune să înțelegem că perspectiva lui Dumnezeu este mai largă decât percepția omenească limitată și că deciziile Lui slujesc unor scopuri mai înalte, care depășesc capacitatea noastră de înțelegere.

Rugăciunea nu este o activitate magică prin care încercăm să ne atingem scopurile îndeplinind anumite ritualuri și forțând puteri nevăzute să acționeze în favoarea noastră. Dumnezeu nu este un automat ceresc, care se presupune că trebuie să răspundă automat „ordinelor” noastre după ce am introdus o monedă și am apăsător un buton. În conversația cu Conducătorul suveran al universului, suntem încurajați să ne deschidem inima, să Îi căutăm prezența și, încrezători, să Îi încredințăm poverile, nevoile și problemele noastre. Chiar și când răspunsul Lui este „da”, împlinirea lui poate fi întârziată pentru a face să se dezvolte în noi anumite trăsături de caracter, precum maturitatea, rezistența, răbdarea, încrederea sau dependența de El. Sunt momente când răspunsul este „nu”, ca în

cazul rugăciunii lui Isus din Ghetsimani, dar, în acele momente, trebuie să învățăm să acceptăm ceea ce nu putem înțelege. În asemenea momente, viața poate părea un deșert, dar „ceea ce face deșertul frumos este că, undeva, se ascunde un izvor”²⁰.

Părintele bisericesc Tertulian (160–225 d.Hr.) redă următoarea afirmație: „Nimeni care nu a fost ispitit nu poate intra în împărăția cerurilor.”²¹ Viața ne surprinde cu situații pe care nu le-am fi așteptat vreodată, iar unele dintre ele nu sunt ușor de procesat. În asemenea momente, credința este încercată până la limitele ei extreme. Aceste experiențe sunt ca un Ghetsimani personal, în care trebuie să învățăm să spunem: „Facă-se voia Ta”. Ca și în experiența lui Isus, există situații pe care trebuie să le înfruntăm singuri, în vreme ce potențialii noștri susținători dorm, dar „în acea singurătate, există pentru noi prezența Celui care a experimentat-o în Ghetsimani și a trecut dincolo de ea”²². Deși trecerea printr-un Ghetsimani personal nu este niciodată o experiență plăcută, la sfârșit apar multe beneficii spirituale, ca rezultat al presiunii intense a suferinței, durerii și dezamăgirii noastre. Există momente când ne putem îndrepta spre rugăciune și ne putem adresa lui Dumnezeu cu *Ava* (așa cum a făcut Isus în Ghetsimani; Marcu 14:36), învățând să avem încredere că drumul ales de El este cel mai bun drum, chiar dacă impresiile noastre ne sugerează contrariul.

Cum s-a comportat Isus în fața rugăciunii care nu a primit răspuns? S-a supus de bunăvoie voinței lui Dumnezeu. În momente de agonie, de frustrare, de confuzie și de durere, când toate tipurile de sentimente se luptă înăuntrul nostru, putem fie să luăm situația în propriile mâini, fie să o lăsăm în mâinile lui Dumnezeu cu totală încredere. Când Isus și-a predat „paharul” în mâna Tatălui, l-a fost trimis un înger din ceruri ca să îl întărească (Luca 22:43). Deși s-ar putea să trecem prin încercări, în umblarea noastră spirituală (Iacov 1:2-12), iar experiențele Ghetsimaniului nostru personal par aproape inevitabile, dacă în fața testelor noastre răspundem cu rugăciune, vom descoperi că nu există niciun Ghetsimani fără îngerul lui corespunzător.

Întrebări aplicative

- Ce lecție nouă ai învățat despre Dumnezeu reamintindu-ți această rugăciune a Domnului Isus?
- Ce te-au învățat despre Dumnezeu rugăciunile la care nu ai primit răspuns?
- Cum poți fi un „înger” pentru cineva care trece printr-o experiență dificilă de viață?

Studiu suplimentar: Ellen G. White, Viața lui Iisus (Hristos, Lumina lumii), cap. 74 – „Ghetsimani”.

¹ Ulrich Luz, *Matthew: A Commentary*, vol. III, p. 394.

² Portretul umanității lui Isus în Ghetsimani a atras critica aspră din partea împotrivorilor creștinismului din primele secole. Astfel, împăratul Iulian (331–63 d.Hr.), unul dintre cei mai cunoscuți adversari ai creștinismului, a remarcat ironic: „Dar Isus cere, după cum se spune, așa cum doar o persoană nenorocită, care nu este capabilă să își suporte soarta, poate cere; și El a fost întărit de un înger, deși este Dumnezeu!” (citată în Luz, *Matthew*, III, 394).

³ William Barclay, *The Gospel of Matthew*, vol. II, p. 348.

⁴ „Astăzi, patru locuri rivale pretind că sunt locul autentic al Grădinii Ghetsimani, deși niciunul nu își poate dovedi existența înainte de secolul al IV-lea. Cu toate că cercetătorii se îndoiesc de acuratețea tradițiilor care încearcă să localizeze adevăratul Ghetsimani, toți admit că amplasarea autentică nu poate fi departe de unul dintre cele tradiționale. În termeni generali, Ghetsimani se găsea pe coasta Muntelui Măslinilor, deasupra drumului dintre Ierusalim și Betania. Amplasarea tradițională latină (romano-catolic) se află cel mai aproape de drum și conține măslini vechi de sute de ani, păstrați cu grijă de către franciscani. În ciuda celor care pretind contrariul, măslinii nu datează de pe vremea lui Isus. Chiar dacă pomii ar fi putut trăi atât de mult, Josephus relatează că romanul Titus a tăiat toți pomii din vecinătate, în timpul asediului asupra Ierusalimului (vezi *JW* 6.1 s 1) (Donald A. D. Thorsen, „Gethsemane” în *ABD*, II, pp. 997–998 [997]).

⁵ Barclay, *Matthew*, II, p. 348.

⁶ Pentru mai multe interpretări posibile ale textului, vezi Craig L. Blomberg, „Matthew”, în G.K. Beale și D.A. Carson (ed.), *Commentary on the New Testament Use of The Old Testament*, pp. 1–109 (93).

⁷ Pasajele cu „potirul mâniei” includ Psalmii 75:8-9; Ieremia 25:15-29; Plângerile 4:21; Ezechiel 23:31-33. Cea mai cunoscută referire la „paharul izbăvirii” este cea din Psalmii 116:13. Pentru o discuție mai detaliată cu privire la cadrul simbolisticii, vezi Laszlo Gallusz, „Exodus Motif in Revelation 15-16: Its Background and Nature”, *AUSS* 46 (2008), pp. 21–43 (27–29).

⁸ Vezi Matei 16:21; 17:22-23; 20:18-19.

⁹ George R. Knight, *Matthew*, p. 260.

¹⁰ Donald B. Kraybill, *The Upside-Down Kingdom*, p. 262.

¹¹ Luz, *Matthew*, p. 396. Obiecția că nimeni nu ar fi putut să audă rugăciunea lui Isus, de vreme ce ucenicii dormeau, este respinsă de Cullmann prin următorul argument: „Somnul [ucenicilor] nu se poate să fi fost foarte adânc, de vreme ce au fost în mod repetat treziți de Isus, care li S-a

adresat, mai ales dacă Evrei 5:7 păstrează o tradiție corectă atunci când spune că Isus S-a rugat „cu strigăte mari și cu lacrimi”.

¹² Adăugarea acestor cuvinte la cererea lui Isus din Ghetsimani descoperă existența „unei unități interioare a voinței” între El și Dumnezeu (Cullmann, *Prayer*, p. 34). Una dintre cele mai clare exprimări ale acestei legături profunde apare în Ioan 4:34: „Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis și să împlinesc lucrarea Lui.”

¹³ Citat în M. Simonetti, *Matthew 14-28*, p. 255.

¹⁴ Eugene H. Peterson, *Tell It Slant: A Conversation on The Language of Jesus in His Stories and Prayers*, p. 233.

¹⁵ Donald A. Hagner, *Matthew*, (2 vol.; WBC 33; Dallas, TX: Word, 1993-5), II, p. 782.

¹⁶ Citat din Edmond De Pressensé în Josiah H. Gilbert, *Dictionary of Burning Words of Brilliant Writers*, p. 616.

¹⁷ Luz, *Matthew*, III, p. 397.

¹⁸ Luz, *Matthew*, III, pp. 397–398.

¹⁹ Pentru mai multe exemple de rugăciuni fără răspuns, vezi Philip Yancey, *Prayer: Does It Make Any Difference?*, pp. 224–239.

²⁰ Antoine de Saint-Exupéry, *The Little Prince*.

²¹ *Bapt.* 20.

²² Barclay, *Matthew*, II, p.349.

RUGĂCIUNEA DE PE CRUCE

Înfruntarea nopții întunecate

Isus zicea: „Tată, iartă-i, căci nu știi ce faci!” (Luca 23:34)

Și, pe la ceasul al nouălea, Isus a strigat cu glas tare: „Eli, Eli, Lama Sabactani?”, adică: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (Matei 27:46)

*Isus a strigat cu glas tare: „Tată, în mâinile Tale Îmi încredințez duhul!”
Și când a zis aceste vorbe, Și-a dat duhul. (Luca 23:46)*

În inima creștinismului nu se află un sistem de idei, ci o persoană: Dumnezeu cel viu. Cea mai clară descoperire a Lui este întruchipată într-o imagine mai grăitoare decât milioane de cuvinte, care deschide o întregă lume de sensuri. Crucificarea lui Hristos este portretul simbolic al dragostei și al maiestății lui Hristos, care s-au manifestat printr-o moarte și o disperare îngrozitoare. Ca atare, este o taină greu de înțeles. În același timp, ea definește în mod fundamental identitatea creștinismului și modelează interpretarea creștină asupra realității. Cu toate că în agonia și în întunericul acelei Vineri Mari nimic nu era „mare”, aceasta a fost ziua care a schimbat lumea. Deși a fost provocat și puternic ispitit în acele ore de durere, Isus a dovedit cel mai înalt grad de demnitate când S-a aflat față în față cu voința Tatălui. Umilit și crucificat, nu a încetat să fie preocupat de ceilalți: a vorbit cu unii dintre ei, căutând binele lor (și a refuzat să vorbească cu alții), și, nu mai puțin important, S-a rugat. Evangheliile menționează șapte declarații ale lui Isus, de numai o frază fiecare, pe care le-a rostit pe cruce, dintre care trei sunt rugăciuni.¹ Toate acestea sunt șocante și relevante. Ele ne descoperă preocupările lui Mesia pe cruce și ne lasă să aruncăm o privire asupra profunzimilor durerii răzvrătirii umane. În același timp, deschid o fereastră spre caracterul și puterea iubirii divine, care a învins răul pe cruce.

Rolul central al crucii

Pentru primii creștini, crucea era un eveniment în istorie – o faptă îngrozitoare, umilitoare și dureroasă săvârșită de autoritățile romane sub presiunea elitei religioase evreiești.² De fapt, era mai mult decât un eveniment memorabil: era *evenimentul*, punctul culminant al istoriei mântuirii.³

De aceea, nu este de mirare că ei au ales crucea ca simbol vizual al credinței lor, o emblemă care semnifica apartenența lor la Dumnezeu. Deși în primele decenii simbolul creștin predominant a fost peștele, acesta nu a rămas emblema creștinismului deoarece asocierea era pur acronimică, fără o semnificație vizuală.⁴ În schimb, crucea, ca semn care arăta spre lucrarea răscumpărătoare a lui Hristos, era mai potrivită ca simbol central al credinței creștine, deoarece amintea de patimile lui Hristos, punctul central al lucrării Sale pământești.

Deși în tradiția creștină crucea a avut dintotdeauna o semnificație pozitivă, în lumea greco-romană a primului secol crucificarea întruchipa nelegiuirea, cruzimea și rușinea. Ca metodă extremă de execuție, a fost inventată de „barbari” și adoptată de romani.⁵ Duritatea crucificării stătea în întârzierea deliberată a morții celui executat; lupta dureroasă a morții dura uneori zile, astfel încât nivelul de tortură era dus la maximum. Oroarea crucificării este exprimată de Cicero: „Chiar cuvântul „cruce” ar trebui îndepărtat nu doar de persoana unui cetățean roman, ci și din gândurile, din ochii și din urechile lui. Căci nu doar desfășurarea concretă a acestor lucruri sau faptul că cineva este pasibil de ele, că le îndură sau că le așteaptă, ci chiar simpla lor menționare este nedemnă de un cetățean roman și de un om liber.”⁶

În concepția iudaică antică, crucea era echivalentul spânzurării de un copac blestemat și era privită ca o moarte umilitoare, venită ca o pedeapsă meritată chiar din mâna lui Dumnezeu: „Căci cel spânzurat este blestemat înaintea lui Dumnezeu” (Deuteronomul 21:23).

În ciuda asocierilor degradante evocate de conceptul crucii, primii creștini s-au atașat de ea ca emblema lor vizuală, deși ar fi putut fi alese și alte semne pentru a reprezenta ce înseamnă credința creștină.⁷ Chiar dacă această decizie poate părea surprinzătoare, Stott ne amintește că acest „rol central al crucii își are originea în chiar gândul lui Isus” și, pentru

acest motiv, aderarea la ea a fost considerată o chestiune de loialitate.⁸ După cum am arătat într-un capitol anterior, crucea s-a aflat în centrul misiunii lui Isus, ceea ce înseamnă că El a fost tot timpul conștient că venise în lume pentru un scop pe care trebuia să îl împlinească prin moartea Lui.⁹ Scriitorii Noului Testament interpretează crucificarea lui Isus nu ca pe moartea unei victime neajutorate a sorții sau forțelor răului, ci ca pe un act deliberat de smerire de sine pentru răscumpărarea omenirii, așa cum fusese prezis în scrierile Vechiului Testament. Wright demonstrează că „Isus S-a văzut pe Sine ca punctul central al îndelungatei și sinuoasei istorii a lui Israel”; prin urmare, El a acționat simbolic și a reformulat istoria lui Israel astfel încât să sugereze clar convingerea Sa că aceasta avea să-și atingă punctul culminant în marea bătălie prin care răul avea să fie învins și poporul lui YHWH salvat o dată pentru totdeauna.”¹⁰

Deși Evanghelia despre Mesia cel crucificat a fost o piatră de poticnire pentru unii și a fost percepută drept nebunie de alții (1 Corinteni 1:23), autorii Noului Testament credeau că, în evenimentele din Vinerea Patimilor, a acționat Însuși Dumnezeu. Drept rezultat, a răsărit o nouă eră, în care puterea împărăției lui Dumnezeu a pătruns în realitatea pământescă și lumii i-a fost oferită libertatea. Crucea a devenit, astfel, mijlocul de obținere a biruinței divine, sursa înnoirii, instrumentul transformării prin care s-au descoperit intențiile lui Dumnezeu în deplinătatea lor, după care lumea nu avea să mai fie niciodată aceeași. Cele trei rugăciuni ale lui Isus de pe cruce trebuie înțelese în cadrul planului împărăției Sale, chiar dacă au fost rostite în momente decisive ale lucrării Sale, când biruința binelui asupra răului fusese pecetluită.

Rugăciunea pentru iertarea vrăjmașilor

Prima rugăciune a lui Isus pe cruce care este menționată este rostită în timpul sau imediat după răstignirea Sa: „Când au ajuns la locul numit «Căpățâna», L-au răstignit acolo ... Isus zicea: «Tată, iartă-i, căci nu știu ce fac!»” (Luca 23:33,34).¹¹ Această rugăciune întruchipează răspunsul lui Isus la actul crucificării Sale. Situația umiltoare de a fi pironit pe cruce nu l-a afectat atitudinea față de Dumnezeu, căruia a continuat să l Se adreseze cu „Tată”, ca în toate rugăciunile de până atunci raportate în Biblie. Green notează că, folosind această adresare, Isus „recunoaște

îndurarea lui Dumnezeu – nu numai pentru Sine, ci și pentru cei responsabili de crucificarea Lui¹². Obiectul direct al rugăciunii lui Isus (*autois*, „ei”), cei pentru care Isus S-a rugat, îi includea și pe cei care au contribuit la punerea Lui pe cruce – atât evrei, cât și romani. Narațiunea accentuează contrastul dintre preocuparea lui Isus pentru acest grup de oameni și lipsa lor de respect față de El. În vreme ce El invocă iertarea divină pentru vrăjmașii Săi, ei Îi iau demnitatea și Îi șterg identitatea personală dezbrăcându-L de haine (Luca 23:34b). Totuși Isus Se roagă pentru ei, continuându-și lucrarea de răscumpărare chiar și pe pragul morții. Acționând în modul acesta, El pune în practică propriile învățături cu privire la modul în care să ne tratăm dușmanii: „Iubiți pe vrăjmașii voștri și rugați-vă pentru cei ce vă asupresc și vă prigonesc” (Matei 5:44).

Motivul pentru care Isus Se roagă pentru vrăjmașii Săi este că ei L-au judecat greșit: „Nu știu ce fac.” Unii dintre acești indivizi sunt binecunoscuți: Caiafa, marele-preot în funcție, împreună cu Sinedriul care L-a acuzat pe Isus de blasfemie (Matei 26:65); Pontius Pilat, guvernatorul roman care L-a condamnat pe Isus, deși avea convingerea că Omul din fața lui era nevinovat (Ioan 18:38); Iuda, o persoană din cercul cel mai apropiat al lui Isus, care L-a trădat (Luca 22:48); Irod, regele Galileei, care a refuzat să se ocupe cu responsabilitate de cazul Lui (Luca 23:8); ucenicii, care în noaptea arestului Său „L-au părăsit și au fugit” (Matei 26:56) – Petru chiar s-a dezis de El în mod public de trei ori – și tânărul care a fost gata să alerge dezbrăcat prin Ierusalim mai degrabă, lăsându-și haina în mâinile soldaților, decât să fie asociat cu Isus (Marcu 14:51-52). Alte personaje rămân anonime: mulțimea care a strigat „Răstignește-L” (Luca 23:21); gărzile de la Templu care L-au arestat (Ioan 18:12) și soldații care au râs de situația Lui (Luca 22:64) și L-au crucificat (Luca 23:33). Nu știau acești oameni ce făceau? Peterson notează: „Dacă ar fi fost chemați într-o sală de judecată, fiecare dintre ei, numit sau nenumit, ar fi avut nevoie de un avocat foarte inteligent care să îi demonstreze nevinovăția.”¹³ Cu toate acestea, Isus Se roagă pentru iertarea vinei lor, afirmând că au acționat din ignoranță, fără să își dea seama ce făceau de fapt.¹⁴ Deși ignoranța nu poate fi o scuză pentru vină, iar respingerea lui Isus implică unele consecințe naționale serioase (Matei 23:38; 24:2), lipsa dorinței de răzbunare din partea lui Isus descoperă atitudinea Sa iubitoare, care

„speră într-o schimbare”¹⁵. El știa că aceasta nu era ultima șansă pentru oamenii care făcuseră o astfel de greșală fără precedent. Cartea Faptelor relatează că, la foarte scurtă vreme după aceea, le-au fost date alte câteva șanse; consecințele faptului că L-au crucificat pe Mesia nu trebuiau, prin urmare, să fie permanente (Faptele 2:38-40; 3:17-20).

Rugăciunea lui Isus pentru iertarea vrăjmașilor Săi oferă modelul pentru cum trebuie să trăiască, să iubească și să ierte creștinii. Ea ne învață că iertarea trebuie să fie răspunsul nostru față de toți cei care ne rănesc, ne umilesc sau vor să neucidă în vreun fel sau altul. Aceasta nu este autorizarea de a ignora problemele de dreptate de care trebuie să se ocupe societatea, fiind responsabilitatea ei (probleme de care se ocupă poliția, avocații, judecătorii). Dreptatea, totuși, este o chestiune complexă. Deși oricât am accentua importanța ei nu va fi niciodată prea mult, totuși ea nu trebuie urmărită cu orice preț. Dacă inima ne este otrăvită de un spirit neiertător, sufletul ni se va umple de amărăciune și de înverșunare și vom deveni victime ale propriei incapacități de a ierta. Astfel, ne creăm singuri o închisoare pentru suflet și ne trăim viața ca sclavi sub povara trecutului, în loc să privim cu nerăbdare spre viitor. Marcus Aurelius, un împărat roman și filozof stoic, și-a format obiceiul de a-și spune în fiecare dimineață: „Astăzi vei întâlni tot felul de oameni neplăcuți; aceștia te vor răni, îți vor face rău și te vor jigni; dar nu poți trăi așa; tu cunoști mai mult, pentru că ești un om în care locuiește Duhul lui Dumnezeu.”¹⁶ Iertarea noastră nu trebuie să depindă de ceea ce se află în inimile altor oameni. Ea trebuie învățată chiar de la Hristos, care ne-a dat modelul prin propriul exemplu. În lumina dragostei Sale, suntem chemați să umblăm pe calea dragostei, practicând dragostea.

Rugăciunea în noaptea întunecată a sufletului

A doua rugăciune a lui Isus pe cruce este cea mai neobișnuită rugăciune a Sa, deoarece nu se potrivește spiritului și stilului celorlalte rugăciuni ale Sale: „Și pe la ceasul al nouălea, Isus a strigat cu glas tare: „Eli, Eli, Lama Sabactani?”, adică: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (Matei 27:46). În primul rând, aceasta este singura dintre rugăciunile lui Isus în care nu l se adresează lui Dumnezeu cu *Ava*. În al doilea rând, este singura rugăciune care lasă impresia că Mântuitorului

Îi lipsește încrederea că Se află în sfera prezenței lui Dumnezeu. Isus a rostit această rugăciune în ultima Sa oră pe cruce, la aproximativ șase ore după prima Sa rugăciune. A fost, de fapt, un strigăt cu voce tare, după cum indică termenul grecesc *boaō* („a striga”, „a chema cu voce tare”).¹⁷ Această rugăciune este numită adesea „strigătul de părăsire de pe cruce”.¹⁸ Hagner recunoaște că acest apel al lui Isus constituie „una dintre cele mai nepătrunse taine din întreaga narațiune a Evangheliei”¹⁹.

Această rugăciune dramatică descoperă că Hristos a trăit evenimentul crucii în cea mai profundă disperare. El a gustat durerea absenței lui Dumnezeu și a puterii Lui mântuitoare, fiind absolut singur în întuneric. Aceasta experiență a echivalat cu înfruntarea realității judecății iadului, o separare în urma căreia nu este posibilă nicio comuniune cu Dumnezeu.²⁰ În acel moment de abandon, din inima Lui a izbucnit un dureros „pentru ce?”, la care nu a primit răspuns. Crucea l-a provocat suferință și Tatălui, din cauza comuniunii Lui profunde cu Fiul.²¹ Pentru a rezolva problema păcatului așa cum cerea dreptatea, Ambii au acceptat de bunăvoie separarea îngrozitoare între Ei. Cu privire la mărirea prețului care a trebuit plătit, Calvin notează: „Dacă Hristos ar fi suferit doar o moarte trupească, ar fi fost inefficient... Dacă sufletul Lui nu ar fi împărțit pedeapsa, El ar fi fost doar un Răscumpărător al trupurilor... El a plătit un preț mai mare și mai înalt suferind în sufletul Său chinurile teribile ale unui om condamnat și părăsit.”²²

Este bine cunoscut faptul că, în strigătul Lui de abandon, Isus a făcut referire la primul verset din Psalmul 22.²³ Care este semnificația rostirii acestui text în acest moment critic de întuneric? Se pare că Isus a citat acest bine-cunoscut psalm pentru același motiv pentru care a citat întotdeauna Vechiul Testament: ca să arate împlinirea lui în lucrarea Sa. Citatul apare sub forma unei întrebări, deoarece în această formă apare în Vechiul Testament. În mod semnificativ, Psalmul 22 începe cu strigătul disperat al unui om nevinovat care este persecutat, dar perspectiva de la sfârșitul psalmului se schimbă într-o notă de speranță, iar accentul cade pe biruință și pe confirmarea împărăției viitoare a lui Iahve. Prin urmare, suferința apare ca „parte a unui proces ciudat, în urma căruia, la final, se ivesc zorii împărăției”²⁴. Se pare că, pe cruce, Isus a meditat cu voce tare la tot acest psalm, nu doar la primul lui verset – citatele din Vechiul

Testament adeseori arată spre contextele lor mai largi, nu numai spre un singur verset. Deși Mântuitorul a experimentat abandonul profund și S-a identificat cu prima parte a psalmului, El și-a amintit și de împlinirea planului lui Dumnezeu, exprimată clar în partea de încheiere a psalmului. Cu siguranță, El era conștient că întregul psalm se referea la experiența Lui, nu doar începutul. Deși cerul părea de aramă, strigătul lui Isus nu a fost unul de autocompătimire, ci unul în care sentimentul abandonului și cel al speranței s-au amestecat. Strigătul Lui nu oferă doar o fereastră spre profunzimea durerii separării dintre Persoanele Sfintei Treimi, ci și o descoperire a devotamentului lui Isus față de planul de mântuire.²⁵

Există perioade în viață când cei credincioși experimentează absența lui Dumnezeu. În astfel de situații, trăim în întuneric și trecem prin nopți, într-un mare chin sufletesc. Sentimente de neliniște și de îndoială cu privire la bunătatea lui Dumnezeu ne copleșesc mintea și devenim confuzi cu privire la realitatea existenței și a providenței Lui. În aceste momente, simțim nevoia să evocăm strigătul dureros al lui Hristos: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, pentru ce m-ai părăsit?” „De ce ești tăcut atunci când am cea mai mare nevoie de Tine?” În astfel de ocazii, la piciorul crucii vom învăța cele mai clare lecții, vom afla cele mai clare răspunsuri la aceste întrebări. Unde era Dumnezeu în acea Vinere a Patimilor, când nu se vedea niciun semn al prezenței Lui? Era chiar acolo, la evenimentele de la Calvar, și trecea și El prin patimi. După cum arată McGrath: „Prezența lui Dumnezeu era neînțeleasă, era trecută cu vederea, era ignorată, pentru că Dumnezeu a ales să fie prezent acolo unde nimeni nu se aștepta să îl găsească – în suferința, rușinea, umilința, lipsa de putere și nebunia crucii lui Isus Hristos... Dumnezeu era absent pentru că nu era prezent așa se așteptau toți să fie prezent.”²⁶

Providența Lui venea dintr-o direcție neașteptată: crucea a fost urmată de înviere, după care întreaga experiență a arătat complet diferit. În același fel, Dumnezeu nu este departe de noi atunci când trecem printr-o noapte întunecată a sufletului. El este prezent în această lume și în viața noastră în modul în care alege El să fie și acționează după propria Lui înțelepciune. Istoria Vinerii Patimilor aruncă lumină asupra experienței noastre prezente. Deși, de multe ori, „ceea ce este de așteptat” nu se întâmplă, adevărul este că planul lui Dumnezeu este întotdeauna mai

bun pentru noi decât propriile noastre dorințe. În vremuri de întuneric, absența Lui este doar aparentă, pentru că învierea ne oferă perspectiva reală asupra întunericului crucii noastre.

Rugăciunea încrederii necondiționate

Isus a rostit această a treia rugăciune imediat înainte să moară: „Tată, în mâinile Tale îmi încredințez duhul” (Luca 23:46). Nu se știe cât de mult a fost prezent sentimentul abandonării, dar această rugăciune finală descoperă că, deși Isus a murit rănit, El a murit exprimându-și încrederea în Dumnezeu. În această rugăciune, El I S-a adresat din nou lui Dumnezeu folosind apelativul *Ava* și a citat Psalmii 31:5, demonstrându-și credința în El. Încredințându-și duhul în mâinile lui Dumnezeu, Isus și-a exprimat încrederea că misiunea pentru care venise pe pământ era încheiată. După cum conchide Bock: „Ultimele cuvinte [ale lui Isus] sunt un comentariu nu numai asupra morții Sale, ci și asupra vieții Sale... De la început până la sfârșit, Isus a trăit ca să Îl slujească pe Dumnezeu. El a murit purtându-și pe buze crezul vieții.”²⁷ Isus a murit la momentul rugăciunii de seară (la ora trei după-amiază) și ultima Lui rugăciune „se potrivește nopții vieții așa cum se potrivește rugăciunea de seară înainte de somn”²⁸.

În prima Sa rugăciune, Rugăciunea domnească, Isus i-a învățat pe ucenici să se roage pentru a fi izbăviți de rău (Matei 6:13). În ultima Sa rugăciune, rostită pe cruce, Isus i-a învățat pe ucenici ce să facă atunci când nu sunt izbăviți de rău: să își încredințeze viața în mâinile lui Dumnezeu. O astfel de rugăciune este un act de credință și este posibil să nu apară spontan pe buzele noastre, în circumstanțe pe care noi nu le-am alege niciodată. Trebuie să învățăm să Îi adresăm lui Dumnezeu ambele rugăciuni rostite de Isus.²⁹

Cele trei rugăciuni ale lui Isus pe cruce au o semnificație existențială pentru oamenii din zilele noastre. Moartea și învierea lui Hristos au fost punctul culminant al istoriei mântuirii și cheia înțelegerii modului în care procedează Dumnezeu cu faptele Lui, inclusiv în viața fiecăruia dintre noi. Ne vedem propria situație reflectată în desfășurarea acelei zile pe care o numim Vinerea Mare. Crucea lui Hristos aruncă lumină asupra preocupărilor de bază care caracterizează existența noastră omenească:

temerile, eșecurile, îndoielile, neputința, confuzia. Ea ne transformă abordarea cu privire la viață și ne inspiră să creștem având ochii ațintiți asupra exemplului lui Isus. După cum spune Moltmann: „Doar atunci când li se amintește de El, oricât de nepotrivit ar fi momentul când se întâmplă lucrul acesta, oamenii pot fi eliberați de puterea realităților prezentului și de legile și de constrângerile istoriei și li se poate oferi un viitor în care întunericul nu se va mai coborî niciodată.”³⁰

Întrebări aplicative

- Cum i-ai explica unui prieten ce înseamnă pentru tine Crucea lui Hristos?
- Ce schimbări ai trebui să faci pentru a pune jertfa lui Isus în centrul vieții și al relațiilor tale?
- Ce ne învață jertfa de la cruce despre evenimentele finale ale istoriei?

Studiu suplimentar: Ellen G. White, *Viața lui Iisus (Hristos, Lumina lumii)*, cap. 78 – „Golgota”.

¹ Niciuna dintre evangheliile nu amintește toate cele șapte declarații. Matei și Marcu menționează una (Matei 27:46; Marcu 15:34), Luca a scris alte trei (Luca 23:34,43,46), în vreme ce Ioan ni le oferă pe ultimele trei (Ioan 19:26-27,28,30).

² Moartea lui Isus este atestată de câteva surse istorice antice: Josephus, *Ant.* 18:3-3; Tacitus *Ann.* 15:44; *t. Sanh.* 43a.

³ S-au scris multe despre semnificația teologică a crucii și despre importanța ei mântuitoare pentru credința și pentru practica creștină. Unele dintre cele mai semnificative tratate pe această temă din ultimele câteva decenii includ Jürgen Moltmann, *The Crucified God: The Cross of Christ as the Foundation and Criticism of Christian Theology*; John Stott, *The Cross of Christ*; Alister E. McGrath, *The Mystery of the Cross*; Raymond E. Brown, *The Death of the Messiah*; John T. Carroll și Joel B. Green, *The Death of Jesus in Early Christianity*. Cu privire la vocabularul special legat de teologia crucii, vezi Leon Morris, *The Apostolic Preaching of the Cross* (Londra: Tyndale Press, a treia ed., 1965).

⁴ Raționamentul din spatele acestui simbol este că grecescul *Ichthys* („pește”) era un acronim pentru *Iēsou Christos Theou Hyios Sōter* („Isus Hristos, Fiu al lui Dumnezeu, Mântuitor”). Pentru diferitele imagini simbolice pe care creștinii le foloseau pentru a-și reprezenta credința și pentru o privire generală asupra istoriei adoptării crucii ca simbol central al creștinismului, vezi Stott, *Cross*, pp. 19–25.

⁵ Cicero vorbește despre crucificare ca cea mai extremă formă de pedeapsă (*summum supplicium*; Verr. 2. 5.168). Herodot susține că perșii practicau crucificarea (*Hist.* 1.128.2), în vreme ce Dio-

dorus Spiculus vorbește despre crucificarea practică de oamenii din India (*Bib. Hist.* 2.18.1), de asirieni (*Bib. Hist.* 2.1.10), de sciți (*Bib. Hist.* 2.44.3), de traci (*Bib. Hist.* 33.15.1), de cartaginezi (*Bib. Hist.* 25.5.2) și de celți (*Bib. Hist.* 5.32.6). Potrivit lui Tacitus, germanii (*Ann.* 1.61.4) și bretonii (*Ann.* 14.33.2) practicau, de asemenea, această formă umiltoare de execuție.

⁶ *Rab. Perd.* 4:16. Pentru percepția lumii antice asupra crucificării, vezi Martin Hengel, *Crucifixion in the Ancient World and the Folly of the Message of the Cross*; David W. Chapman, *Ancient Jewish and Christian Perceptions of Crucifixion*.

⁷ „Creștinii ar fi putut alege staulul sau ieslea în care a fost așezat bebelușul Isus; bancul de tâmplărie pe care El a lucrat ca tânăr în Nazaret, conferind demnitate muncii manuale; barca din care a învățat mulțimile în Galileea sau ștergarul pe care l-a purtat când a spălat picioarele ucenicilor, obiecte care ar fi vorbit despre spiritul Lui de slujire umilă. Apoi era piatra dată la o parte din gura mormântului lui Iosif, care ar fi proclamat învierea Lui. Alte posibilități erau tronul, simbol al suveranității divine, pe care Ioan, în viziunea Sa, a văzut că Isus îl împărțea cu Tatăl, sau porumbelul, simbolul Duhului Sfânt trimis din ceruri în Ziua Cincizecimii. Oricare dintre aceste simboluri ar fi fost potrivit pentru a arăta un aspect sau altul al lucrării Domnului” (Stott, *Cross*, p. 21).

⁸ Stott, *Cross*, p. 25.

⁹ Vezi cap. 6.

¹⁰ N.T. Wright, *Jesus and the Victory of God*, p. 576.

¹¹ Rugăciunea lui Isus pentru iertarea celor care L-au crucificat a oferit modelul pentru Ștefan, când acesta din urmă a fost ucis cu pietre (Faptele 7:60).

¹² Joel B. Green, *The Gospel of Luke*, p. 819.

¹³ Eugene H. Peterson, *Tell It Slant: A Conversation on the Language of Jesus in His Stories and Prayers* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2008), p. 246.

¹⁴ Motivul ignoranței celor responsabili de crucificare este subliniat în mod repetat în Faptele (3:17; 13:27). Raționamentul rugăciunii pentru cei păcătoși care acționează în necunoștință de cauză își are rădăcinile în Pentateuh, unde este menționată posibilitatea ispășirii pentru cei care păcătuiesc fără voie (Leviticul 5:17-19; Numeri 15:25-31).

¹⁵ Darrell L. Block, *Jesus according to Scripture: Restoring the Portrait from the Gospels*, p. 386.

¹⁶ Citat în William Barclay, *The Gospel of Luke*, p. 285.

¹⁷ Brown (*Death II*, p. 1045) sugerează că acest strigăt este „un semn apocaliptic asemănător elementelor escatologice ale întinericului, ruperii perdelei din sanctuar, cutremurului și morților înviați care au însoțit moartea lui Isus, redată în diferite evanghelii”.

¹⁸ Pentru istoria interpretării, vezi Gérard Rossé, *The Cry of Jesus on the Cross: A Biblical and Theological Study*, c. 5.

¹⁹ Donald A. Hagner, *Matthew*, II, p. 845.

²⁰ Paul Wells („The Cry of Dereliction: The Beloved Son Cursed and Condemned”, în Stephen Clark [ed.], *The Forgotten Christ: Exploring the Majesty and Mystery of God Incarnate* [Nottingham: Apollos, 2007], pp. 93–139) argumentează în mod convingător că părăsirea lui Hristos poartă semnul iazului de foc în trei moduri: (1) în suferința fizică; (2) în mahnirea spirituală; și (3) în judecata divină. Pentru această argumentare, vezi pp. 129–131.

²¹ Pentru o discuție detaliată cu privire la suferința lui Dumnezeu la cruce, vezi Moltmann, *Crucified God*, pp. 145–153.

²² John Calvin, *Institutes of Christian Religion*, II, 16.10 și 12.

²³ Despre folosirea Psalmului 22 în strigătul lui Isus, vezi Douglas J. Moo, *The Old Testament in the Gospel Passion Narratives*, pp. 264–275.

²⁴ Wright, *Victory of God*, p. 601.

²⁵ Wells („Cry”, pp. 120, 133) observă că separarea dintre Tatăl și Isus „este la fel de misterioasă ca purcederea veșnică a Fiului, întruparea Lui sau proveniența Duhului Sfânt. O asemenea considerație ar trebui să ne facă să ne pierdem pofta de speculații. Poate tocmai din această cauză mărturiile din Noul Testament sunt atât de temperate și de discrete. Totuși, se poate spune că, așa cum în toate acțiunile externe ale persoanelor Trinității nu există nicio separare sau divizare (*opera trinitatis ad extra indivisa sunt*), nici în strâmtorarea strigătului de părăsire de pe cruce nu putem presupune că există vreo dezbinare, separare sau opoziție în sens *personal* între Tatăl și Fiul Său... În această suferință și prin ea, unitatea Trinității a rămas intactă și de nedistrus.”

²⁶ McGrath, *Mystery*, p. 161.

²⁷ Darrell L. Bock, *Luke*, p. 376.

²⁸ Howard I. Marshall, *The Gospel of Luke: A Commentary on the Greek Text*, p. 876.

²⁹ Peterson, *Tell It Slant*, p. 252.

³⁰ Moltmann, *Crucified God*, p. 1.

500 DE ANI DE LA MAREA REFORMĂ A LUI MARTIN LUTHER

Partea întâi: Așa a început...

Era luna martie și pomii erau în floare. În balconul palatului, un bărbat gras și cu tichie stacojie savura parfumul primăverii. Numele lui? Giovanni de Medici, al doilea fiu al celebrului Lorenzo Magnificul – bancherul, episcopul, patronul și despotul Florenței.

Încă de la naștere, Giovanni a fost destinat carierei bisericești. La 7 ani a fost făcut călugăr. La 13 ani a fost uns cardinal... Și pe când nu avea decât 38 de ani, trona deja ca papă, sub numele de Leon al X-lea. Iar acum, în 1517, după numai patru ani de pontificat, era chinuit de o acută durere: bani, bani!

Așa i-a încolțit strălucita idee de a-i oferi lumii favoarea supremă – o indulgență plenară care suna astfel:

„Eu, Vicarul lui Hristos... îți iert toate păcatele, nelegiuirile, exesele – oricât ar fi ele de mari – și îndepărtez de la tine orice pedeapsă meritată... Eu îți restaurez inocența și puritatea pe care le-ai avut la botez, așa încât, atunci când vei muri, porțile chinurilor purgatorului să-ți fie închise...”

Emisarii lui s-au răspândit în cele peste 350 de state și stătuțe din Sfântul Imperiu Romano-German.

Pentru Germania, fusese delegat un călugăr cu „gură de aur”: Johan Tetzel. Mare maestru în arta manipulării, dominicanul a adăugat cu de la sine putere încă o asigurare: că divina indulgență „poate ierta chiar și păcatele viitoare pe care cumpărătorul le dospește chiar acum în mintea sa.” Prințul Saxoniei, Frederic cel Înțelept, i-a interzis lui Tetzel să-i calce teritoriile. El nu dorea ca puținele sale fonduri să alimenteze luxul din Vatican. Însă poporul, hrănit cu poveștile îngrozitoare despre purgatoriu și iad, a dat fuga la Tetzel să cumpere absolvirea de păcate.

În mănăstirea augustinilor din Wittenberg, un bărbat puțin mai tânăr decât papa Leon a decis: „Până aici !” În ajunul mării sărbători a „tuturor

mortților”, pe 31 octombrie 1517, Martin Luther a pironit pe ușa bisericii câteva foi scrise caligrafic în limba latină – 95 de teze. Desigur, oamenii din popor nu știau latina. Protestul îi invita doar pe cei câțiva oameni învățați și cu influență să participe la o dezbatere, ca să ia împreună o atitudine împotriva scamatoriei papale.

În ziua cea mare, pe 1 noiembrie, mulțimile venite să se închine la moaște se adunaseră în fața porții castelului și priveau nedumerite la foi. Pe atunci, poarta ținea loc de avizier pentru știri, informații... „Ce spune? Ce scrie?”

Un cărturar le tălmăcește tezele cu voce tare. Un vuiet de uimire se răspândește ca un val prin popor. În două săptămâni, tezele – traduse în limba poporului – fac turul Germaniei. Iar în numai două luni, copiile acestora împânzesc toate colțurile Europei. Impactul este devastator.

Ciudat este că și până atunci existaseră destule proteste¹, dar nu detonaseră, deoarece se adresaseră cercului restrâns al intelectualilor. Însă, de data aceasta, un complex de factori favorizanți a declanșat masa critică:

Mai întâi, evenimentul s-a petrecut în puzderia de stătuțe germane. În lipsa unei conduceri centrale, ca în Franța sau Spania, lucrurile sunt imposibil de controlat.

Apoi, împăratul Sfântului Imperiu Romano-German trona în Spania. Papa, în Italia. Brațul lung al stăpânirii lor nu ajungea până în Germania. Așa se face că bula de excomunicare a lui Luther nici nu a fost aplicată.

În al treilea rând, amenințarea lui Soliman Magnificul la porțile Vienei absorbea toată atenția lui Carol Cvintul. În fața semilunii, zarva călugărașului era insignifiantă.

În al patrulea rând, populația germană era mai jecmănită decât toate celelalte popoare din imperiu. Sentimentul antipapal era prea puternic.

În al cincilea rând, providențiala invenție a tiparului (1455) a oferit Reformei un formidabil mijloc de comunicare în masă.

În al șaselea rând, după cuvintele starețului mănăstirii din Steinlausitz: „A sosit, în sfârșit, omul pe care l-am așteptat atât de mult!”, omul acesta avea în spatele lui o istorie.

În 1511, călugărașul Martin fusese trimis cu treburi la Roma, în Sfânta Cetate. Ca unul care nu părăsise „bătătura” locului de baștină, întâlnirea cu moravurile *Renașterii* a fost șocul vieții lui. Chiar numele de *Renaștere*

proclama revenirea la modelul de viață antic, păgân, al lumii greco-romane. Adepții ei, urmând aforismul lui Protagoras: „Omul este măsura tuturor lucrurilor”, au înlocuit sfințenia creștină cu idealurile antice ale trupului și măreției individului. Niccolo Machiavelli se lăuda: „Noi, italienii, suntem mai nereligioși și mai corupți decât toți... pentru că biserica și reprezentanții ei ne dau cel mai rău exemplu.” Florența, capitala Renașterii, câștigase reputația de a fi saturată de sodomie în așa măsură încât, din totalul populației de 40 000 de locuitori, 17 000 fuseseră listați în registrele orașului drept „gay”. Părinții încurajau relațiile homosexuale ca metodă de ascensiune politică și de îmbogățire. Activiștii LGBT² se laudă cu prima manifestație publică: cea de la 31 august 1512, când 30 de tineri aristocrați au năvălit în primărie, silindu-l pe judecător să demisioneze și cerând revocarea pedepsei celor osândiți pentru sodomie. Cererea le-a fost aprobată prompt.

Sub patronajul familiei Medici, biserica se adaptase moravurilor seculare. Arhiepiscopul Antonio de Florența se plângea: „În biserici, lumea dansează cu femeile și lălăie. De sărbători, poporul se întrece în jocuri la porțile bisericii, înjurând de Dumnezeu. N-au nicio muștrare de cuget pentru cele mai ticăloase păcate. Preoților nu le pasă de turmă, ci doar de lâna și de laptele ei și umblă pe aceleași căi păcătoase ca enoriașii.”

În Cetatea Eternă, lucrurile nu se deosebeau cu nimic. Politicianul și cronicarul Francesco Guicciardini scria: „Despre Curia Romei este imposibil să vorbești cu suficientă severitate, căci este o necurmată infamie, un exemplu a tot ce este mai ticălos și rușinos în lume.” Vorba poporului: „Dacă există un iad, Roma este clădită deasupra lui.” Ce altceva ar fi putut spune plebea, când până și Episcopul de Aranda își declara fățiș necredința: „Nu există nici rai, nici iad. Indulgențele nu-s decât calea de a strânge parale.”

Ajuns în Roma, așteptările pioase ale lui Luther au fost violent spulberate de imoralitatea debordantă din cetate, dar și din altare. 7 000 de prostituate aproape dezbrăcate agresau trecătorii, iar preoții își băteau joc de cele sfinte până și la slujba liturghiei³. Hotărât să nu se smintească, Luther se chinuia în penitențe. Pe când urca în genunchi cele 28 de trepte ale vestitei „Scări a lui Pilat”, care se află în Biserica Sf. Ioan din Lateran (aceasta garanta 28 ani de scurtare a chinurilor purgatorului, câte un

an de fiecare treaptă), mintea i-a fost străfulgerată de o revelație: **„Cel neprihănit va trăi prin credință” (Romani 1:17). Așadar, credința ne absolvă, nu faptele!**

Sărind în picioare, Luther s-a întors acasă cu o nouă viziune despre mântuire, neprihănire și judecată. În anii care au urmat, el avea să-și clădească întreaga teologie pe acest verset.

Apariția lui Tetzel bătând toba mare în piața publică n-a fost cea dintâi cauză a protestului. A fost doar ultima picătură care i-a descătușat revolta și l-a proiectat pe Luther pe scena publică.

Ce a urmat? Timp de doi ani, papa Leon – mult prea ocupat cu petrecerile – n-a mișcat un deget. „Deh... Furtună într-un pahar cu apă”, își zicea preafericitul. Curând însă rapoartele l-au înspăimântat. În 1519, a sperat că, anunțând excomunicarea, va stinge focul. Degeaba. Abia în 1521, după înfățișarea lui Luther înaintea Dietei din Worms, Leon s-a mai liniștit, dându-l pe mâna executorilor.

Dar Dumnezeu avea un alt plan. Cu mare curaj, prințul Frederic cel Înțelept și-a pus oamenii să-l răpească pe Luther pe drumul de întoarcere și să-l ascundă... undeva, unde nici chiar el să nu știe. Timp de un an, Luther a stat sechestrat în castelul Wartburg. Puterile lui Leon, după ce au scotocit toate landurile, s-au lăsat păgubașe. „L-or fi omorât drept-credincioșii. Hoitul lui putrezește pe undeva...”

Și iarăși intervine Providența: Prizonier în eleganta lui închisoare, Luther face cel mai important lucru, pe care nu l-ar fi putut face dacă rămânea în libertate: *traduce Noul Testament în limba poporului.*

În 1522, nemaiputând să rabde, Luther fugi de sub paza castelanilor și se întoarce la Wittenberg. Noul Testament german vede lumina tiparului și ajunge să împânzească toate landurile.

Rezultatul? Iată ce scriu martorii vremii:

„Am văzut cu ochii mei cum Evanghelia și broșurile lui Luther se citesc în țesătoriile Saxoniei, dar și în brutăriile Tirolului. Bresle întregi de tăbăcari se declară fățiș de partea Reformei.”

Un călător francez scria: „În hanurile din Ulm auzi predici mai bune decât la catedrală...” Și un altul amintește: „În Basel, cârciumarii se plâng că, în loc să se bea vârtos, în taverne oamenii ascultă scrierile lui Luther.” Măcelarii din Bremen dezbatteau în fața dughenelor Evanghelia lui Ioan.

lar în Nürnberg, vestitul bard, Hans Sachs, îi dedica lui Luther balade în piața mare. Chiar și trimișii lui Leon al X-lea raportau că toți tipografii se plângeau că „nimic nu se mai vinde, decât broșurile lui Luther... O să falimentăm cu toții...”

Sămânța Reformei a încolțit și a crescut. Înfruntând toate atacurile, Reforma a tras macazul istoriei, dând civilizației o nouă orientare salvatoare.

Partea a doua: Privire în oglindă...

Azi se împlinesc 500 ani de la Marea Reformă a lui Martin Luther. Pentru încă doar câteva zile, fila îngălbenită a istoriei Reformei va continua să domine amvoanele și discuțiile din curte. Apoi va fi pusă la loc, așa cum se cade, în dosarul plin cu file îngălbenite. Pentru noi, care savurăm prezentul, trecutul nu are mai multă valoare decât orice lecție care, odată asimilată, poate fi uitată. Corect? Oare câți își mai amintesc de aniversarea zilei personale de naștere de... acum doi ani?

Și totuși... cel care gândește în acest fel pierde din vedere *esențialul* în cel puțin două aspecte.

Primul aspect vizează *lumea*. Este suficient să compari lumea lui Luther cu cea de azi. Vei fi surprins să descoperi asemănări izbitoare. La toate nivelurile găsești o nouă „Renaștere” a filosofiei și a practicilor Antichității păgâne. În locul tiparniței lui Guttenberg, media, și mai ales audio-vizualul, îi îmibuibă pe urmașii lui Luther cu toată gama de imoralitate agresivă. Senzualismul, materialismul, relativismul, pluralismul, secularismul, individualismul, ateismul, curentul New Age... toate proclamă la unison: „REBELIUNE !” Este același strigăt al Sodomei împotriva lui Dumnezeu.

Al doilea aspect privește *biserica*. În plin haos, biserica mondială își abandonează obedient identitatea pentru a se conforma lumii. Creștinismul, ca și pe vremea lui Luther, este atacat pe aceleași două planuri: teologic și moral.

În teologie, liberalismul este puternic dominant. De peste o sută de ani, curentul liberal se străduiește să îmbine *teologia* – revelația divină – cu *cultura* – produsul experienței colective a lumii necreștine – ceea ce este o imposibilitate logică. Și totuși, mariajul acesta se tot reprocează, cu prețul mutilării revelației divine... și al „îndumnezeirii” culturii. În consecință, o seamă de monștri cu chip teologic umplu catedrele și

amvoanele. Demitologizarea, Deconstructivismul, Procesualismul, Ecu-
menicismul, Feminismul... își arată fără rușine fețele. Chiar și Ateismul
se fălește la amvon! Nu credeți? Încă din 2006, sondajul făcut de
Universitatea Liberă din Amsterdam a scos la iveală că, în Olanda, 1 din 6
pastori luterani este ateu... cam tot atâția câți preoți anglicani în Marea
Britanie. După 6 ani (2011), 52 de preoți și pastori atei s-au unit, fondând
The Clergy Project (*Proiectul Clerical*), o mână întinsă pentru restul de
prelați apostatați. „Pastor-ateu” – cum vine asta?

În plan moral, odată ce s-au relativizat binele și răul, același liberalism
alungă orice restricție. Sub asaltul culturii seculare, politica bisericilor
protestante cunoaște mutații serioase. Începând din anul 2000, majoritatea
copleșitoare a bisericilor luterane, episcopaliene, prezbiteriene,
anglicane, menonite, cât și unele biserici baptiste și pentecostale nu doar
că binecuvântează căsătoriile gay, dar au și clerici LGBT. Teologi cu doc-
torate, adepți ai așa-zisei teologii „Queer”⁴, sanctifică sodomia. Și nu se
limitează la teorie. Episcopii luterani din Țările Scandinave își îndeamnă
zelos credincioșii să ia parte la parade gay.

În lumea creștină, „poliamoria” – un al nime pentru poligamie – nu mai
este un motiv de indignare. Comunitățile poliamoroase „creștine” sunt to-
lerate părintește, în așteptarea zilei de „mâine”, când vor fi deplin legalizate.

Până și incestul așteaptă o binecuvântare. Deja legislațiile unor țări
cu veche tradiție creștină, ca Franța, Belgia, Olanda, Portugalia, Spania,
Elveția, au dat undă verde. Ca atare, un cor strident de pastori și laici
deopotrivă somează biserica să țină pasul cu vremea.

Și ce a câștigat lumea acum, când a dobândit scutire de la toate ta-
buurile moralei?

Organizația Mondială a Sănătății estimează că, în 2020, depresia va
fi a doua cauză a morbidității în lume. Asta spune ceva! Aproape 10%
dintre americani (adică 35 milioane!) suferă de depresie. Pe scară glo-
bală, procentul psihopaților (doar înregistrați) variază între 8% și 12%,
fără a-i pune la socoteală pe cei nedeclarați! Pentru a scăpa de depresia,
12% dintre englezi s-au refugiat în alcoolism, iar 23% dintre tinerii lumii
evadează în marijuana.

La începutul anilor 1500, de îndată ce Renașterea italiană și-a atins
apogeul, a urmat ruina politică și socială a națiunii. Acum, după 500 ani,
recunoașteți că istoria se repetă?

La toate acestea, biserica – anihilată, conciliantă și defensivă – se grăbește să-L redefiniească pe Dumnezeu, neprihănirea și păcatul după diapazonul culturii lumii, în loc să ridice un zid. Pentru cei care mai au urechi, ecoul de tunet al cuvintelor lui Luther răsună:

„Înapoi la Scriptură!”

Partea a treia: *Reformatus et semper reformanda*

Cum stăm noi, adventiștii de ziua a șaptea? Din perspectiva celor amintite mai sus, destul de bine. Tonul Conferinței Generale este clar. În consecință, universitatea noastră, Andrews University, din SUA, este înscrisă pe „lista rușinii” datorită poziției sale conservatoare față de mișcarea LGBT. Cel puțin oficial, în ograda noastră nu este loc pentru manifestările liberalismului.

Dar, vă rog, nu confundați *crezul...* cu *crediința*! Nu confundați declarația de principii cu felul în care le trăim personal atunci când nu ne monitorizează nimeni.

Preocupat tocmai de acest aspect, pastorul reformat olandez Gisbertus Voetius a lansat, în 1640, deviza: „Reformat, dar în continuă reformare.” Viața de credință este ca zborul cu avionul. Dacă „motoarele” încetinesc, pierzi din altitudine și te trezești jos, făcut fărâme. Ori, pentru a rămâne reformat, trebuie să înaintezi constant în procesul unei reformări continue.

Sună bine, dar – practic – în ce constă „reformarea continuă”? Aceasta este marea întrebare pentru o viață de sfințire.

Pentru un răspuns concret, este cazul să ne întoarcem la fila îngălbenită a istoriei.

Era martie 1552... Trecuseră 35 de ani de la debutul Reformei. Având încă speranța refacerii unității creștine, împăratul Carol Cvintul a convocat o delegație protestantă la faimosul Conciliu catolic de la Trent, numit și Conciliul Contrareformei⁵. Cu acea ocazie, au fost trimiși doi teologi de frunte, Melancton și Brenz, împreună cu alți șase delegați. Când au intrat în conclav, un episcop ar fi exclamat: „Iată, vin câinii!” La care, Brenz a replicat: „Da, vin câinii Domnului, care păzesc turma de lupi!” Printre alte articole, au fost expuse cele *cinci principii cardinale* care defineau, și continuă să definească până la sfârșitul timpului Reforma. În ele găsim exact răspunsul la marea noastră întrebare. Iată-le:

1. Primul principiu: *SOLA SCRIPTURA*.

„Nimic nou pentru un adventist”, vei spune. Așa este. Dar numai în ce privește *crezul*. Însă în ce privește credința cum stai? Dacă între copertele Scripturii nu se află doar dogma, ci și pâinea și apa vieții, cât de mult le cauți? Cât timp îți iei pentru a le asimila? Unii citesc Biblia doar în Sabat. Alții au înlocuit-o cu tableta sau cu smartphone-ul, pentru un text citit ocazional. Iar de citit acasă? Așa... din când în când, la ananghie... Cunosc un frate „de treabă” care niciodată nu se desparte de ea: „O port cu mine tot timpul. Este în torpedoul mașinii...” Și când am deschis torpedoul, am văzut-o: prăfuită, scofâlcită și... necitită.

Motivul des invocat este că, la multe noastre probleme, nu avem timp. Mai bine zis, nu avem prioritățile stabilite. Pentru că, să fim sinceri, timp găsim pentru știri, divertisment etc. Felul în care ne raportăm la Sola Scriptura spune multe despre relația noastră cu Dumnezeu.

Că nu o citesc eu, omul matur, este rău destul. Dar este catastrofal să nu deprinzi copiii, cât încă sunt mici, să o citească în fiecare dimineață. Evlavia „se deprinde” încă din copilărie, iar dacă „pierd trenul”, cei mai mulți n-o să-l mai prindă niciodată. Oare este de mirare că, în numai zece ani, după statistici, în America de Nord, Biserica Adventistă a pierdut un milion de fii născuți și crescuți în biserică?

Întâlnirea cu Scriptura este întâlnirea cu Dumnezeu. Studiind-o devoțional, cu dorința de „vorbește-mi, Doamne...”, ființa noastră își va reînnoi discernământul și voința de a face doar ce Îi este plăcut Lui.

2. Al doilea principiu: *SOLUS CHRISTUS*

Doar Hristos! Și aici, noi, adventiștii, stăm bine, fiindcă nu avem nici moaște, nici sfinți, nici alți mijlocitori între noi și Isus Hristos. Și totuși... Principiul acesta ridică problema de bază a *autorității*. De cine ascuți când ești în situații-limită, în situații care îți cer un... mic compromis? Când nu sunt eu în cauză, mi-e foarte clar cum ar trebui acționat. Dar atunci când problema mă arde, caut avid un sfat confortabil de la oricine altcineva? „Frate, nu este un capăt de lume... Dumnezeu vede că n-ai încotro și te iartă. Dar, vezi... să nu afle nimeni!” În locul lui Hristos, uneori preferăm să-l întrebăm pe socru, pe prezbiter, pe pastor sau pe președintele conferinței...

Solus Christus nu va fi realitate decât atunci când El va lua loc în mod deplin în conștiință, ca autoritate supremă. Cum se face asta? Lămurirea vine cu punctul următor.

3. Al treilea principiu: *SOLA FIDE*

Adică, *doar prin credință* avem mântuirea. Teoretic, suntem de acord. Însă, practic, avem o mare problemă. Nu vreau să fiu un profet pesimist, dar noi, tocmai pentru că ținem la mare cinste Legea divină, „cea sfântă, dreaptă și bună”, suntem mai ispitiți ca oricare altă confesiune creștină să *legăm mântuirea de păzirea ei*. Repet: să legăm mântuirea de păzirea scrupuloasă a Legii. Iar acest lucru este EREZIE!

Sunt sigur că în mintea unora s-a aprins un becuț roșu, de avertisment: „Nu cumva predicatorul ăsta ne duce în rătăcire?”

Exact așa gândeau delegații Conferinței Generale de la Minneapolis, în 1888. Ca buni adventiști, ei legau mântuirea de păzirea Legii. Ca urmare, i-au batjocorit pe cei doi vorbitori, Johns și Waggoner, și au privit-o cu dispreț pe Ellen White.

De fapt, unde era problema? Voi răspunde, dacă mai întâi răspundeți dumneavoastră la întrebarea mea:

Spuneți, vă rog, ce vine mai întâi: Legea sau mântuirea? Adică este nevoie ca mai întâi să *ții Legea*, ca să poți fi mântuit? Sau mai întâi *trebuie să fii mântuit*, ca să poți ține Legea?

Altfel spus: Noi ținem Legea CA SĂ fim mântuiți? Sau ținem Legea PENTRU CĂ suntem mântuiți?

Gândiți-vă numai: Va putea un om „firesc, pământesc și drăcesc” să păzească, în puterea lui, Legea duhovnicească? Citiți Romani cap. 7 (7:21 „Găsesc dar în mine legea aceasta: când vreau să fac binele, răul este lipit de mine...”) și veți afla despre truda zadarnică și chinuitoare a lui Pavel de a ține Legea. În același chin s-a aflat și Martin Luther înainte de momentul revelator. Realiza că tot ce făcuse: posturi prelungite, nopți de veghe, penitențe – toate acestea nu reușiseră să-i dea pacea. Stigmatul păcătoșeniei îi întuneca iremediabil sufletul până la exasperare. Vă dați seama ce bucurie și ce eliberare a simțit el când Duhul lui Dumnezeu l-a iluminat? Abia ca om mântuit, împuternicit de Duhul Sfânt, a reușit Luther, și ca el orice păcătos, să împlinească porunca divină.

Iar *Fide*, credința – ce este ea? Nu este o lucrare ca, de exemplu, „mă rog atâtea minute”. Nu este nici rezultatul unui efort mental: „Mă concentrez și ajung eu până la El...”. Credința este, pur și simplu, să-L accepți pe Isus Hristos, ca un copil. El stă la ușă, lângă tine. Îl accepți în inima și în mintea ta? Când se va produce minunea aceasta, va urma o relație vie și autentică, iar tu vei trăi clipă de clipă împreună cu El. A fi permanent dublat de Hristos – iată singura apărare în fața păcatului.

4. Al patrulea principiu: *SOLA GRATIA*

Numai prin har! Religiiile păgâne au, toate, un numitor comun: *meritologia*.

Am întâlnit și în biserica noastră oameni cu merite. Se uită de sus: „Eu am atâtea ani de pușcărie pentru credință, frate...”; sau „Am zidit biserica asta cu banii mei...” Vedeți? Meritologia se leagă de neînțelegerea principului anterior. La Hristos nu putem veni decât ca niște păcătoși fără scăpare. Doar mila și harul Său ne pot îndreptați.

„Eu altceva nimic n-aduc, decât o vină grea...”

Acest vers ar trebui să ne țină smeriți, ori de câte ori ni se pare că am fi făcut ceva bun... Dacă totuși ceva este bun, cu siguranță că vine doar de la Hristos care trăiește în noi.

5. Al cincilea principiu: *SOLI DEO GLORIA*

Slava – doar pentru Dumnezeu! Acest principiu încoronează viața ucenicului.

Spune, frate... Spune, soră: Tu pentru cine trudești? Sau pentru cine studiezi? Pentru cine aduni valori trecătoare? Pentru cine privești la televizor? Pentru cine umpli cele 24 de ore ale zilei cu unele sau altele?

Chiar dacă le faci pentru a avea un rost sau pentru a-ți întreține familia, dacă nu-L ai pe Hristos ca destinatar principal, cu siguranță că truda ta va duce la excese dăunătoare atât pentru tine, cât și pentru ai tăi. Și să știi că bogăția și onorurile lumii sunt marii idoli pe altarul cărora sunt sacrificați copiii și tineri. Este adevărat: Domnul ne cere să fim cap, nu coadă. Dar vom putea să fim astfel numai în măsura în care urmărim doar Slava Lui.

Concluzie:

Reformatus et semper reformanda. Aceasta este vestea bună cu care Dumnezeu ne-a binecuvântat prin Marea Reformă. Iar pentru ca acest proces să înceapă și apoi să continue, nu avem decât să aplicăm continuu teza 1 și teza 3 din cele 95 ale lui Martin Luther:

1. „Atunci când Domnul și Învățătorul nostru Isus Hristos ne spune: «Pocăiți-vă...!», El vrea ca întreaga viață a credincioșilor să fie o pocăință.”

3. „Aceasta nu se referă doar la o penitență invizibilă, lăuntrică, ci la aceea care produce schimbări exterioare, vizibile, prin care firea pământească este răstignită.”

Astăzi sărbătorim 500 de ani de la proclamația lui Martin Luther. Mai suntem noi protestanți? Mai suntem reformatorii propriei noastre vieți... și ai lumii în care trăim?

Altă cale nu există decât cea trasată de Mântuitorul, cale pe care au mers și ucenicii, martirii, valdenzii, hughenoții, Luther, Miller sau Ellen White.

Dacă așa stau lucrurile, nu am decât să vă somez:

„Alegeți astăzi cui vreți să slujiți!”

Cât despre mine, zic împreună cu Luther:

„Aici stau! Nu pot altfel! Așa să-mi ajute Dumnezeu!”

Amin.

¹ În 1438, manifestul *Reformatio Sigismundi* ataca lăcomia papei și a clerului și circula prin cercurile elitelor. *Plângerile națiunii germane*, din 1457, deplâneau starea nenorocită în care excesele clerului au târât poporul...

² LGBT este o abreviere folosită ca termen colectiv pentru comunitatea persoanelor lesbiene, gay (homosexuale), bisexuale și transsexuale.

³ În loc să folosească formula de împărtășanie „Hoc est corpus Meus”, adică „Acesta este trupul Meu”, ei ziceau, în derâdere: „Panis es et panis manebis” adică: „Pâine ești și tot pâine rămâi”.

⁴ Teologia Qeer – teologie prohomosexuală, promovată din 1976 de preotul iezuit McNeill.

⁵ Conciliul de la Trent a constat în 25 de sesiuni care s-au întins, cu întreruperi, pe perioada 1545–1563.

LUTHER – PĂRINTELE REFORMEI

Ultima predică a lui Luther a fost rostită pe 15 februarie 1546, în localitatea în care s-a născut, Eisleben, iar tema ei s-a bazat pe versetele din Matei 11:25-30. A fost cea din urmă din cele peste 3 000 de predici rostite în perioada 1510–1546, în care din nou a fost înălțat Hristos și chemarea Sa plină de iubire.

Martin Luther nu a fost doar un predicator. A fost profesorul de teologie, muzicianul care a compus imnuri memorabile, poetul, omul vizionar și curajos care a schimbat istoria creștinismului. Luther a fost instrumentul ales, prin care Dumnezeu a lucrat.

Dârzenia, curajul și determinarea sunt doar câteva dintre caracteristicile atât de evidente în viața sa marcată de lupte, de încercări și de crize, care revin parcă în mod ciclic, mereu cu o și mai mare forță. Disciplina din casa părintească parcă l-a pregătit pentru acest drum. Mama l-a bătut până i-a dat sângele pentru că furase o nucă, iar tatăl a fost foarte sever cu el. Decizia de a intra în mănăstirea Ordinului Augustin la vârsta de 21 de ani și de a deveni călugăr, după absolvirea facultății de drept, l-a supărat mult pe tatăl său, care s-a opus cu vehemență. Dorea un alt viitor pentru fiul lui după terminarea studiilor. Mai târziu, Luther recunoaște că părinții îi doreau binele, iar greutățile au contribuit la modelarea caracterului său.

În anul 1507 este hirotonit ca preot, iar în anul 1512 devine doctor în teologie. John Staupitz, superiorul de la mănăstirea din Erfurt și mentorul lui Luther, a avut un rol important în încurajarea lui Luther de a citi Biblia, de a ajunge doctor în teologie și profesor în Wittenberg. Acest lucru l-a ajutat foarte mult mai târziu, în confruntarea cu reprezentanții Bisericii Catolice. Prietenia lor a continuat și în vremuri mai grele pentru Luther, deși Staupitz nu a renunțat niciodată la convingerile sale legate de Biserica Catolică.

Astăzi datăm Reforma începând cu 31 octombrie 1517, ziua când Luther, prin afișarea celor 95 de teze, a dorit să declanșeze o dispută academică. După doar cinci ani, Germania era într-o adevărată furtună a polemicii religioase, iar Luther era declarat eretic.

Cum a fost posibil ca o dispută academică să devină motorul unei astfel de schimbări în istorie și să creeze un interes atât de mare? Așa ceva nu s-a mai întâmplat în istoria omenirii. Biserica din acea vreme era convinsă că va rezolva în scurt timp această situație, dar n-a fost așa. Este adevărat că fenomenul indulgențelor a provocat oricum discuții în arena publică și în cercurile intelectuale, dar nu se credea că se va ajunge la o scindare a Bisericii Catolice.

Este nevoie să identificăm elementele prin care Martin Luther a reușit să capteze atenția întregii Europe, iar Reforma a supraviețuit. Desigur, providența lui Dumnezeu este prezentă în evenimentele care au avut loc. Totul a fost, este și va fi sub controlul Său. Acest adevăr este fundamental și trebuie tot timpul avut în vedere.

Timpul și împrejurările sunt de partea lui Luther

Rolul cel mai important l-a avut tiparul, un nou și puternic mijloc de comunicare ce fusese deja inventat, de Johannes Gutenberg cu aproximativ 60 de ani înainte. Cei care s-au avântat în această nouă afacere, de a produce și vinde cărți, treceau prin mari crize și mulți au dat faliment.

După ce obține titlul de doctor în teologie, lui Luther i se oferă Catedra de studii biblice, ca succesor al lui John Staupitz, în Wittenberg. El este hotărât să renunțe la sistemul metodologic prin care în universități se predau clasicii greci și să se dedice predării Bibliei.

În anul 1513, începe o prezentare din cartea Psalmilor, verset cu verset (roagă tipografia să fie tipărită Cartea Psalmilor pentru studenți) în limba latină, ocazie în care acordă o mare atenție textului biblic și nu comentariilor clasice din acea vreme.

În anul 1515, începe predarea unui nou curs, Epistola către romani, și, din nou, cere să fie tipărită. Aplecarea asupra Bibliei, studierea acesteia și lucrarea Duhului Sfânt fac ca viziunea lui Luther cu privire la Dumnezeu să se schimbe radical. Aici, pe paginile Sfințelor Scripturi, Îl descoperă pe adevăratul Dumnezeu cu totul diferit față de ceea ce credea el până

atunci: un Dumnezeu plin de iubire și de îndurare și nu un Dumnezeu răzbunător, pe care el însuși recunoaște că uneori Îl ura.

Studiul Epistolei către romani a însemnat nu doar o nouă perspectivă cu privire la Dumnezeu, ci și ocazia convertirii lui. Înțelegerea cuvintelor lui Pavel din Romani 1:16-17 cu privire la darul neprihănirii lui Dumnezeu a însemnat, conform mărturiei lui, deschiderea „porților paradisului și nașterea din nou”.

Începând cu această ocazie, vorbește cu mult entuziasm despre mesajul Evangheliei, pe care l-a descoperit, dar și despre abuzurile Bisericii Catolice. De această dată, Luther atacă în mod direct biserica și ceea ce constituia o importantă sursă financiară – practica indulgențelor se dezvoltase în mod treptat în perioada Evului Mediu. Primele indulgențe le-au fost date celor care se ofereau să lupte în cruciade sau celor care ofereau donații bisericii. Desigur, acest lucru trebuia să fie precedat de mărturisirea păcatelor.

Constantinopolul a căzut în anul 1453, iar pericolul islamic era tot mai iminent. Povara financiară consta și în finalizarea Catedralei Sf. Petru.

În perioada 1513–1519, în Germania se vindeau indulgențe pentru a finaliza proiecte de construcții în trei mari orașe: Constance, Augsburg și Trier. Luther declara: „Este o urâtă tranzacție financiară, prin care se batjocorește nevoia de pocăință.”

Din cele 95 de teze, 44 se referă direct la papalitate și la papă. Chiar dacă erau o provocare la o dezbatere academică, limbajul folosit nu era unul academic, ci unul care se adresa omului de rând, iar acest lucru era neobișnuit. Până atunci, teologia era accesibilă doar în limba latină, iar limbajul folosit era unul tehnic. Luther este cel care produce un nou stil de literatură teologică: simplă, clară, accesibilă și concisă.

Tezele au fost tipărite de către Grueneberg, tipograful universității, iar Luther le-a trimis prietenilor. De asemenea, au fost trimise și către celelalte universități, pentru dezbateri, dar acestea au refuzat să intre în polemică. Au argumentat că, deoarece se referă la papalitate, ar fi mai bine să fie trimise la Roma.

În luna decembrie, tezele ajung la Roma. Între timp, circulau și erau reproduse în unele tipografii, răspândindu-se tot mai mult. În martie 1518 ajung și la Erasmus, iar acesta i le trimite prietenului său din Anglia, Thomas More.

Prima persoană care reacționează la ele este Tezel, o persoană pregătită din punct de vedere intelectual, care condusese mișcarea de inchiziție din Polonia, iar acum, în Germania, era angajat în campania de vânzare a indulgențelor. El pregătește un răspuns în limba latină, formulat în 106 teze. Luther răspunde tezelor lui Tezel, dar în limba germană.

Luther scoate disputa din lumea academică și o aduce în spațiul public, știind de acum că este *persona nongrata* pentru biserică.

La Wittenberg în schimb are și amvonul și aici ține prima predică împotriva indulgențelor: *Indulgențele și harul*. Predica a fost imediat tipărită în mai multe ediții și retipărită în alte orașe, precum Leipzig, Nurnberg, Augsburg și altele.

Tot ce se producea la Wittenberg, imediat se reproducea și în alte orașe. Predica era în limba germană, iar acest lucru a făcut din Luther o personalitate națională. Cele 99 de teze în latină au fost reproduse, în 22 de paragrafe, în limba germană, într-o broșură de 8 pagini. Era o revoluție în literatura teologică. Predicile lui Luther erau scurte, concise și puteau fi citite în 10 minute.

Puțini erau cei care își permiteau să aibă în casele lor o carte, dar acum aveau ocazia să procure aceste broșuri. Limbajul era accesibil, dar și foarte colorat, iar acest lucru trezea interesul tuturor. Nu degeaba Papa Leon I-a numit „porcul sălbatic”, pentru că „are o limbă de foc, care pârjolește totul”.

În Evul Mediu, predicile erau mai degrabă instrucțiuni și îndemnuri. Stephen Webb notează: „Sunetele care impresionau în perioada medievală erau clopotele, și nu predicile.” Reforma lui Luther a început prin „reforma predicării” (Timothy Wengert).

Predicile lui Luther, rostite și scrise în limba germană, circulau cu rezeziune. În acest mod a inflammat întreaga țară. De acum, subiectul nu mai aparținea lumii teologice, ci era unul al oamenilor de rând.

De partea lui Luther n-au fost doar tiparul și circumstanțele politice, economice și religioase din acea vreme, ci și câțiva prieteni care l-au susținut și au purtat poverile împreună cu el. Fără acești oameni, n-ar fi existat Reforma. O astfel de persoană a fost Philip Melanchthon, profesor de limbi clasice, o minte ascuțită și un creștin devotat. Timpul și împrejurările erau, în schimb, dirijate de Cel care ține în mâini destinul acestei planete.

Wittenberg – un oraș neînsemnat din Germania

Luther era o persoană foarte sociabilă. A atras repede atenția oamenilor prin predicile sale și mii veneau să-l asculte. Wittenbergul avea în jur de trei mii de locuitori. Era un oraș sărac, neatractiv, cu case sărăcăcioase; arăta mai mult a sat și nu avea elite în domeniul comerțului și al finanțelor, conform celor menționate de Andrew Pettegree, în cartea *Brand Luther*. Acesta a fost un alt motiv pentru care nu i s-a acordat prea mare atenție lui Luther.

Mijloacele de comunicare în perioada respectivă erau: corespondența, discursul, cântecele, picturile și tipăritul, iar Luther s-a folosit de toate. În doar cinci ani, Wittenbergul s-a schimbat la față datorită lui Luther. De fapt, nu doar Wittenbergul, ci întreaga Germanie. Prințul elector Frederic cel Înțelept îl aduce aici pe Lucas Cranach, un pictor care a decorat castelul și biserica acestuia. Ceea ce Luther predica, Lucas prezenta în imagini.

Frederic cel Înțelept avea o colecție de relicve care ajunsese la 18 970 de piese, una dintre cele mai mari colecții din Germania, iar acest lucru a creat o atracție religioasă. El este cel care l-a protejat pe Luther și a fost alături de el tot timpul, deși nu a trecut de partea Reformei. A rămas până la moarte un devotat credincios catolic.

Statistica aparițiilor editoriale, conform datelor prezentate de Andrew Pettegree în Germania, este următoarea:

- » între anii 1502 și 1516, cinci tipografii din Germania au publicat 123 cărți (8/an);
- » între anii 1517 și 1546, doar în Wittenberg, se publică 2 721 de cărți (91/an). Acestea însemnau aproximativ 3 milioane de exemplare.

În vara anului 1521, în Wittenberg erau șase tipografii, toate ocupate cu lucrările lui Luther. Orașul Wittenberg devine cel mai mare centru tipografic din Europa, iar Luther, cel mai cunoscut și mai căutat autor, dar și cel mai prolific. Industria tipografică atingea un apogeu culminant. Un pas important l-a constituit implicarea lui Lucas Cranach în industria tipografică. Designul cărților s-a schimbat în mod radical, devenind unul atraktiv datorită lui Cranach.

Ziua în care lumea s-a schimbat pentru totdeauna

18 aprilie 1521 este una dintre cele mai importante date din istorie. La ora șase după-amiază, Luther urma să se prezinte în fața Dietei din

Worms, un orașel mic, cu 7 000 de locuitori. Trâmbițele au sunat pentru a anunța sosirea celui mai important oaspete, o mulțime de oameni așteptau, 100 de călăreți îl escortau pe călugărul Martin Luther să intre pe porțile cetății.

Aleander, trimisul papei, se plângea că lui nu i s-a arătat atâta onoare. „Germania este în plină revoltă”, îi scria papei, „nouă din zece sunt pentru Luther”. În acest mod justifica imposibilitatea de a-l duce pe Luther la Roma.

Luther avea 37 de ani la data aceea. Împăratul Carol al V-lea avea doar 21 de ani și era rege al Spaniei, împărat al Germaniei, Austriei și Ungariei și al altor ținuturi. Vorbea spaniola, franceza în mod fluent și latina, însă nu și germana, motiv pentru care Luther, după ce a vorbit în germană, a reluat totul în latină. Împăratul îi era într-un fel dator lui Frederic cel Înțelept pentru înscăunarea sa, de aceea a ținut cont de cererea acestuia. Cărțile lui Luther erau pe masă, iar împăratul a fost uimit că un singur om scrisese atât de mult.

Luther a vorbit calm, cu claritate, în ambele limbi, dar a cerut să i se ofere ocazia să revină în ziua următoare. Avea nevoie de timp pentru rugăciune și consacrare. A fost somat din nou să răspundă la întrebarea dacă retractează sau nu. Acum Luther s-a exprimat categoric: „Conștiința mea este roabă Cuvântului lui Dumnezeu... Aici stau și nu pot face altfel. Așa să-mi ajute Dumnezeu.”

Începând cu această zi, Europa și Biserica nu aveau să mai fie la fel în ce privește autoritatea. Fiecare persoană trebuie să aibă libertatea de a alege singură ceea ce dorește.

Un vis împlinit

Luther părăsește Worms în același entuziasm și cu aceleași onoruri. Pe drumul de întoarcere s-a înscenat răpirea lui, iar în spatele acesteia nu era altul decât Frederic cel Înțelept. Luther rămâne pentru nouă luni ascuns în castelul Wartburg.

În ultima parte a șederii sale în acest castel, lucrează la traducerea Noului Testament în limba germană, limba poporului, lucrare pe care o termină în 11 săptămâni.

În luna septembrie, urma să aibă loc la Frankfurt cel mai important târg de carte al Europei, iar dorința lui Luther era să apară la acest târg

cu Noul Testament în germană. Era una dintre cele mai mari provocări pentru el, pentru echipa lui de la Wittenberg, precum și pentru tipografiile din Wittenberg.

S-a lucrat zi și noapte pentru acest proiect. Pe 21 septembrie 1522, când începea târgul, Noul Testament era deja tipărit și prezentat, iar acest lucru a constituit cea mai mare atracție a întregului eveniment. În luna decembrie, deja se lucra la a doua ediție, deoarece stocul primei ediții fusese epuizat într-un timp record. 9 000 de exemplare au fost tipărite în doar patru luni.

De acum, planul lui Luther era traducerea întregii Biblii, un proiect mult mai provocator, care a durat 12 ani. În anul 1534 apare *Biblia de la Wittenberg*. Visul mult dorit al lui Luther a devenit realitate, acela ca fiecare familie să dețină o Biblie.

Prima Biblie a fost cumpărată de o persoană numită Levin Metzsch, care locuia la 1 500 km sud de Wittenberg, pentru doi guldeni care, în acea vreme, valorau aproximativ zece banițe de ovăz.

Luther dorea să tipărească Biblia cât mai curând, pentru că era convins de iminența revenirii lui Hristos. Ultimele cuvinte scrise înainte de a muri exprimă esența viziunii pe care a avut-o cu privire la Dumnezeu: „Suntem niște cerșetori. Acesta este adevărul”. Ele nu sunt cuvintele disperării, ci, mai degrabă, ale încrederii depline în Dumnezeu datorită jertfei de la Golgota. Dumnezeu aude strigătele unor cerșetori datorită crucii.

Ellen White îl consideră pe Luther cel mai mare reformator al secolului al XVI-lea. De aceea, patru capitole din cartea *Tragedia veacurilor* sunt dedicate Reformei din Germania, inițiată și condusă de Martin Luther.

O jumătate de mileniu ne desparte de ceea ce a însemnat nașterea Reformei, iar noi datorăm mult acestor oameni curajoși, care au așezat Cuvântul lui Dumnezeu deasupra propriilor interese, producând în acest mod o mare trezire religioasă. Lucrarea lui Dumnezeu se va încheia prin oameni care, prin călăuzirea Duhului Sfânt, vor produce ultima și cea mai mare trezire spirituală din istoria întregii omeniri. Avem toate șansele să fim implicați în această măreață lucrare.

RUGĂCIUNEA DE LA ÎNVIEREA LUI LAZĂR

Când Fiul lui Dumnezeu întârzie

Tată, Îți mulțumesc că M-ai ascultat. Știam că totdeauna Mă ascuți, dar vorbesc astfel pentru norodul care stă împrejur, ca să creadă că Tu M-ai trimis. (Ioan 11:41-42)

Cea mai mare minune pe care a făcut-o Isus a fost învierea lui Lazăr din morți (Ioan 11:1-45). Ca semn culminant al lucrării Mântuitorului, aceasta este cea mai clară demonstrație a identității Sale și a autorității Sale asupra vieții și asupra morții. Act distinct, prea evident ca să fie ignorat, apare într-un moment critic în narațiunea lui Ioan. În cadrul lucrării publice a lui Isus, acest ultim semn dintre cele șapte relatate în cea de-a patra evanghelie corespunde semnului de la început, făcut la nunta din Cana (2:1-11).¹ Întrucât bucuria de la o nuntă și jalea de la o înmormântare sunt opuse, demonstrațiile autorității lui Isus în aceste ocazii subliniază că portretul Său teologic este mai mare decât viața în sine. Învierea lui Lazăr, relatată doar în a patra evanghelie, poartă o mare semnificație simbolică, funcționând ca un catalizator pentru moartea lui Isus (Ioan 11:53), ultima picătură care a hotărât soarta lui Mesia.² Minunea învierii lui Lazăr a fost precedată de o rugăciune pe care Isus a înălțat-o cu voce tare în fața mormântului, cu scopul de a trezi o anumită reacție din partea celor care erau martori la înviere.

Cadrul și timpul

Potrivit Evangheliei după Ioan, Lazăr, cu surorile lui, Marta și Maria, care locuiau în satul Betania, aproape de Ierusalim, erau prieteni apropiați ai lui Isus.³ Pentru Isus, care nu avea o casă a Sa (Luca 9:58), casa lor din Betania era un loc unde Se odihnea după tensiunea și oboseala activității

Sale. Mântuitorul nutrea o afecțiune specială pentru această familie, pentru că simțise înțelegerea și acceptarea lor: El îi „iubea” (Ioan 11:5) și era iubit de ei. Cu siguranță, „cel mai mare dar pe care oricare ființă umană îl poate acorda alteia este înțelegerea și pacea. A avea pe cineva la care să putem merge oricând, știind că nu va râde de visurile noastre și nu ne va interpreta greșit confidențele, este lucrul cel mai minunat.”⁴

Casa din Betania era pentru Isus un astfel de refugiu.

„Lazăr” este o formă prescurtată de la „Eleazar”, un nume evreiesc obișnuit. Semnificația numelui este „Cel pe care Dumnezeu îl ajută”, „al cărui ajutor este Dumnezeu”.⁵ Potrivit datelor statistice, acest nume era al treilea cel mai popular printre evreii palestinieni (după Simon și Iosif); numele era purtat de 6,32% dintre bărbații evrei. În lumina acestui fapt, Bauckham consideră surprinzător că doar două persoane poartă acest nume în evanghelii și în Faptele apostolilor (în contrast cu 8 pentru Simon și 6 pentru Iosif).⁶ Printre numele de femei din Palestina, Maria era cel mai popular (21,34% dintre femeile evreice aveau acest nume), în vreme ce Marta era pe locul patru (6,10% dintre femeile evreice).⁷

Numele Maria, Marta și Eleazar au fost descoperite împreună într-o peșteră-mormânt din zona Betaniei. Deși aceasta nu poate fi considerată o dovadă absolută că acesta este mormântul real al prietenilor lui Isus, este puțin probabilă o simplă coincidență, mai ales pentru că aceasta era, se pare, o familie bogată.⁸ Faptul că în casa lor puteau fi găzduiți cel puțin treisprezece oameni (Isus și ucenicii săi) și că puteau să le asigure mâncare pe durata vizitei lor este un indicator al mărimii casei și al capacității lor financiare. Numărul mare de oameni care jeleau (Ioan 11:19) nu indică neapărat că această familie își permitea să îi hrănească în timpul perioadei de șapte zile de jale, întrucât, într-o astfel de situație, mâncarea era asigurată de alții. Empatia era exprimată prin asigurarea hranei, din moment ce casa în care murise cineva era asociată cu necurăția, împiedicând pregătirea mâncării.⁹

În general, numele beneficiarilor vindecărilor și exorcizărilor făcute de Isus nu sunt menționate în evanghelii: Lazăr și cele două surori ale lui, Maria și Marta, se numără printre rarele excepții. Numai două alte cazuri în care se amintește numele sunt înregistrate, ambele în evangheliile sinoptice: Iair (Marcu 5:22; Luca 8:41) și Bartimeu (Marcu 10:46).¹⁰ Bauckham argumentează în mod convingător că prezența sau absența

numelor în relatările din evangheliile este legată de cât de bine cunoscute erau acele persoane în rândurile bisericii creștine primare. Persoanele cunoscute relatau direct evenimentele la care participaseră: „Atâta vreme cât erau personaje cunoscute, numele lor rămâneau atașate la relatările lor, ca un indiciu al surselor acestor istorisiri de la martori oculari.”¹¹

Mesajul că Lazăr era bolnav a ajuns la Isus când Mântuitorul Se afla în afara Iudeei și într-o vreme când la Ierusalim Îl amenința pericolul.¹² Ucenicii I-au amintit lui Isus că cea mai mare parte a opoziției pe care o întâmpina venea din Iudeea (Ioan 11:7-8), unde avusese parte de mai multe tentative de a fi ucis cu pietre (8:59; 10:31-32). Se pare că Toma a înțeles corect riscul deciziei lui Isus de a merge în Betania și a demonstrat hotărârea de a-L urma, în ciuda pericolului care îi amenința și pe ei: „Haidem să mergem și noi să murim cu El” (11:16). Arătând cât de aproape era Betania de Ierusalim (11:18), Ioan probabil a vrut să sublinieze că, mergând să îl viziteze pe Lazăr, Isus risca o primire ostilă. Aceasta explică de ce, la sosirea Lui, Isus o întâlnește pe Marta în secret, în afara satului (11:30), în contrast cu norma culturală potrivit căreia rudele cele mai apropiate trebuiau să stea în casă și să le permită vizitatorilor să vină la ele.¹³ Din relatarea biblică rămânem cu impresia că Isus Își întârzie intrarea în sat cât mai mult posibil din motive de siguranță (11:28, 30), de vreme ce, după conversația cu Marta, dorește să o întâlnească și pe Maria în același loc.¹⁴ Faptul că Marta îi transmite surorii ei „în taină” invitația lui Isus de a o întâlni (11:28) arată, probabil, intenția ei de a-L proteja pe Isus.¹⁵ Ideea era ca Marta să preia primirea vizitatorilor în casă, în vreme ce Maria ar fi avut posibilitatea să se strecoare afară, pentru a se întâlni cu Isus. Aceste detalii indică faptul că cele două surori erau conștiente de pericolul în care S-ar fi aflat Isus dacă S-ar fi răspândit vestea întoarcerii Lui în Iudeea. Cu toate acestea, după emoțiile intense trăite în timpul conversației cu Maria (11:33, 35, 38)¹⁶, Isus ia decizia de a Se descoperi public și, la sfârșit, „ceea ce aduce viața lui Lazăr, aduce moartea lui Isus – ceea ce aduce moartea lui Isus, aduce viața în lume”.¹⁷

Rolul semnelor în Evanghelia după Ioan

Este o diferență semnificativă între descrierile ioinine ale minunilor făcute de Isus și cele din evangheliile sinoptice. În timp ce în primele trei evangheliile Isus este descris ca făcând „minuni” (*dynamis*), în relatarea

lui Ioan El face „semne” (*sēmeia*). Desemnarea minunilor ca „semne” în a patra evanghelie sugerează că acestea trebuie înțelese ca evenimente care arată cine este Isus; termenul sugerează o semnificație dincolo de actul în sine. În primele trei evanghelii, minunile apar ca un act de putere, demonstrând pătrunderea stăpânirii lui Dumnezeu pe pământ și vestind înfrângerea domniei lui Satana. Însă în a patra evanghelie, semnele au o funcție teologică de autentificare a persoanei, a puterii și a misiunii lui Isus, arătând prezența lui Dumnezeu în cuvintele și în faptele Sale.¹⁸ Fundalul conceptului se găsește în relatarea Exodului, din Vechiul Testament, și amintește de rolul lui Moise, care a fost împuternicit de Dumnezeu să facă semne înaintea faraonului. Rolul semnelor era de a demonstra autoritatea lui Iahve și de a autentifica delegarea divină a lui Moise.¹⁹

Ioan relatează mult mai puține minuni decât sinopticii: exact șapte.²⁰ Deoarece afirmă că „Isus a mai făcut ... multe alte semne” (20:30; cf. 2:23; 6:2; 11:47; 12:18), numărul șapte reflectă aici o selecție deliberată cu semnificație simbolică (șapte simbolizează desăvârșirea). Toate semnele sunt prezentate în prima jumătate a cărții și, împreună cu discursurile lor interpretative, constituie schița generală a primelor douăsprezece capitole. Prin urmare, această parte a evangheliei este cunoscută drept Cartea Semnelor (1:19-12:60), care este urmată de o a doua parte: Cartea Slavei (13:1-20:31).²¹

Din moment ce semnele sunt doar notificări ale realității, ele sunt ambigue și au nevoie de interpretare. Asemenea cuvintelor lui Isus, ele pot să se lovească de o înțelegere limitată, de o înțelegere greșită sau de respingere. De aceea, pe baza semnelor, unii trag concluzia că Isus este un păcătos (5:18; 9:16), unii îl văd ca pe o persoană care trebuie încoronată ca rege (6:15), în vreme ce alții chiar îl percep ca fiind o amenințare ce trebuie eliminată pentru interesul național (11:47-48).²² Întrucât semnele au nevoie de interpretare pentru ca semnificația lor să fie pe deplin înțeleasă, Isus ține discursuri explicative. Aceste discursuri clarifică esența acțiunilor lui Isus și efectul lor este de a produce credință sau de a genera respingere.

Învierea lui Lazăr este ultima în secvența de șapte semne. Ca demonstrație culminantă a autorității lui Isus, acest eveniment extraordinar este încărcat de semnificație soteriologică și teologică. Întreaga narațiune

se construiește pe antagonismul dintre viață și moarte. Tema lucrării dăătoare de viață a lui Isus ocupă un loc central în descrierea Lui din cea de-a patra evanghelie, iar episodul cu Lazăr trebuie citit în acest cadru teologic. Al șaptelea semn descoperă că scopul lui Dumnezeu pentru lume este de a oferi viață și speranță. Lazăr pare să reprezinte lumea care este supusă puterii morții și care poate fi salvată doar prin cuvântul dăător de viață al lui Isus.²³ Cel de-al șaptelea semn evidențiază că ordinea actuală a lucrurilor, în care suferința și moartea chinuie lumea creată de Dumnezeu, nu este cea finală. Ceea ce pare a fi o tragedie devine o ocazie pentru descoperirea slavei lui Dumnezeu (11:4), pentru că, la sfârșit, scopul Lui dăător de viață învinge. Faptul că Lazăr este încă supus morții după ce a înviat, arată că miracolul este doar un semn care ne descoperă ce poate și ce vrea Isus să facă aici și acum la nivel spiritual. În același timp, minunea aceasta prefigurează lucrarea escatologică dăătoare de viață a Lui Dumnezeu, care este o demonstrație și mai mare a slavei Sale.²⁴

Rugăciunea rostită cu voce tare la mormânt

Învierea lui Lazăr a fost precedată de trei acte care au avut loc în fața mormântului. În primul rând, Isus a poruncit să se dea la o parte piatra de la intrarea în mormânt, care avea rol de „ușă”, pentru a ține animalele departe de cadavru (Ioan 11:39).²⁵ În al doilea rând, i-a adresat Martei o provocare, chemând-o la un nivel mai profund al credinței pe care o mărturisise anterior (11:21-22, 27): dacă avea să demonstreze credință, avea să vadă slava lui Dumnezeu (11:40). În al treilea rând, Isus a rostit o rugăciune cu voce tare, înainte de a face minunea (11:41-42). Aceste trei detalii sunt într-o strânsă legătură. Descrierea mormântului arată, la nivel simbolic, „zidul dintre viață și moarte”²⁶. Mijlocul pentru dărâmarea acestui zid este cuvântul divin al lui Isus (potrivit tradiției evreiești, numai Dumnezeu are puterea de a crea și de a da viață)²⁷, care necesită un act de credință din partea agenților umani. Scopul rugăciunii lui Isus este de a genera o astfel de credință în inimile martorilor cărora li se adresează semnul. De vreme ce prin acest semn Isus Se declară a fi împlinirea așteptării escatologice tradiționale evreiești – Cel care are puterea de a învia din morți – evenimentul extraordinar din Betania ar trebui să acționeze ca o experiență care să le deschidă ochii.²⁸

Înainte de rostirea rugăciunii, Isus „a ridicat ochii în sus” (11:41). Acest gest este identic cu îndreptarea feței spre ceruri și este o poziție bine-cunoscută pentru rugăciune (cf. 17:1).²⁹ Faptul că rugăciunea lui Isus este exprimată cu voce tare nu este surprinzător, de vreme ce, în Antichitate, mulți oameni din zona mediteraneeană priveau cu neîncredere rugăciunea tăcută.³⁰ De asemenea, Isus vrea ca mulțimea să audă rugăciunea înainte ca minunea să aibă loc, astfel încât, când aceasta este realizată, să fie percepută intervenția divină în ea. De vreme ce, în general, Isus a făcut minuni fără a Se ruga cu voce tare, alegerea Lui de a face altfel de această dată arată că scopul Său era ca oamenii să îl recunoască drept trimis al lui Dumnezeu: „Tată, îți mulțumesc că M-ai ascultat. Știam că totdeauna Mă ascuți, dar vorbesc astfel pentru norodul care stă împrejur, ca să creadă că Tu M-ai trimis” (11:41-42).

Această rugăciune este una de mulțumire, nu de cerere. Niciuna dintre rugăciunile lui Isus din Evanghelia după Ioan nu include cereri de iertare sau de har divin pentru păcătoși. Rugăciunea făcută în fața mormântului lui Lazăr descoperă că Isus, în natura Sa umană, își trăgea puterea din faptul că rugăciunile Lui erau „totdeauna” ascultate. Aceasta îi dădea siguranța să acționeze decisiv și să transmită următorul mesaj: „Destule lacrimi și bocete! Destulă onoare i-a fost acordată morții! Împotriva puterii morții va intra acum în arenă slava lui Dumnezeu!”³¹ Rugăciunea lui Isus arată și dependența Lui de Tatăl: El nu este nici magician, nici *theios aner* („om divin”) în sensul greco-roman, ci Fiul care lucrează în cooperare strânsă cu Tatăl.

Relatarea nu menționează niciun interes pentru reacția lui Lazăr la învierea lui, nici pentru răspunsul surorilor la readucerea la viață a fratelui lor. Energia retorică se concentrează pe semn în sine și pe scopul acestuia: să genereze un răspuns potrivit din partea mulțimii – acela de a discerne în acțiunea miraculoasă slava lui Dumnezeu. Același aspect este evidențiat prin accentuarea faptului că Lazăr era mort de patru zile (11:39). După Mișna, un cadavru se putea descompune în trei zile atât de mult, încât fața nu mai putea fi identificată cu certitudine. O altă credință populară evreiască susținea că duhul celui plecat plutea deasupra trupului vreme de trei zile, căutând o posibilitate de a se întoarce. Odată ce treceau cele trei zile, nu mai exista nicio șansă de resuscitare.³² Dacă Isus ar fi sosit înainte de a patra zi, învierea lui Lazăr ar fi putut fi

văzută ca o simplă minune de vindecare. Prin urmare, faptul că a intervenit în a patra zi a evidențiat caracterul supranatural al semnelui, care nu putea fi negat. Prin aceasta, Isus a confirmat clar că El era „învierea și viața” (11:25).

Rugăciunea descoperă că Isus dorea ca „semnul” pe care Se pregătea să îl facă să trezească, drept răspuns, credința („ca să creadă” – 11:42).³³ Această idee leagă teologic evenimentul de scopul declarat al celei de-a patra evanghelii (20:31). De vreme ce, potrivit scopului declarat, viața este primită în urma credinței, credința corectă cu privire la identitatea lui Isus este văzută ca o chestiune de viață și de moarte. Pentru acest motiv, Lincoln are dreptate atunci când sugerează că „istoria lui Lazăr merită să fie numită «a patra evanghelie în miniatură»”³⁴. Ea este întruchiparea ilustrată a declarațiilor lui Isus că El deține puterea dătătoare de viață în ordinea prezentă a lucrurilor (5:19-30). Evenimentul acesta, așadar, oferă o speranță radicală în fața disperării condiției umane. El ne conduce la Dumnezeu, care nu și-a întors fața de la lume, ignorându-i suferința și robia în fața puterii morții. Isus, în calitate de Cuvânt întrupat dătător de viață, realizează inimaginabilul: El dărâmă zidul morții prin cuvântul Său dătător de viață. Învingând moartea, El arată spre Dumnezeu, Cel de care depinde întreaga ordine creată a lucrurilor.

Tăcerea lui Isus: sincronizarea cu Dumnezeu

Mesajul clar trimis de surori lui Isus cu privire la boala lui Lazăr descoperă că acestea se bazau pe Isus în situații de criză. Totuși, după primirea mesajului, El „a mai zăbovit două zile în locul unde era”(11:6). Mesajul nu includea o cerere ca Isus să Se grăbească spre Betania, dar se pare că surorile erau sigure că nevoia lor urgentă avea să îl aducă la casa lor.³⁵ După cum remarcă Augustin, era suficient ca Isus să știe de problemă, pentru că este imposibil să iubești un prieten și totuși să îl părăsești.³⁶

Lipsa de acțiune din partea lui Isus lasă impresia de nepăsare față de durerea prietenilor Săi, ceea ce echivala cu dezonorarea lor. Reacția Lui este și mai uimitoare, dat fiind că narațiunea accentuează în mod repetat dragostea lui Isus pentru familia din Betania (11:3, 5).

Atitudinea lui Isus este asemănătoare cu cea manifestată la prima minune, în Cana, când, oarecum șocant, a răspuns la rugămintea de

ajutor a mamei Sale prin cuvintele: „Femeie, ce am a face Eu cu tine? Nu Mi-a venit încă ceasul” (2:4). Brant conchide că, în cazul lui Lazăr, Isus „lasă mai multe lucruri nespuse decât spuse”³⁷. Totuși, din discuția Lui cu ucenicii, este evident că știe ce face și că nu se va face nicio greșeală (11:7-16).

Întârzierea răspunsului lui Dumnezeu la rugăciunile noastre, mai ales când suntem într-o situație gravă, când este mare nevoie de ajutor, trezește sentimente confuze. În asemenea situații, dragostea nu se simte ca dragoste. În momentele de criză, ispita noastră este de a-L forța pe Isus să facă lucrurile așa cum gândim noi. Nerăbdarea noastră este, cel puțin parțial, înrădăcinată în faptul că trăim într-o societate în care suntem în mod constant expuși la presiunea de a încerca să facem totul mai repede. Într-o epocă în care telecomenzile schimbă canalele TV într-o secundă, supermaketurile au case speciale pentru cei grăbiți, autostrăzile au benzi rapide și actualizarea dispozitivelor noastre tehnologice este o cerință constantă pentru că dorim ca toate să funcționeze mai repede, nu suntem încurajați să așteptăm. Când răspunsul la rugăciunile noastre este tăcerea, ne simțim lipsiți de putere în a ne controla propria viață. Acest sentiment al neajutorării, în mod special în perioade de criză, ne face să ne comportăm ca niște copii care urăsc să audă răspunsul: „Nu încă!”

Dumnezeu are motive serioase pentru aceste „Nu încă!”. La fel ca în cazul familiei din Betania, s-ar putea să nu fim capabili să vedem motivele întârzierii. Uneori, dovezile chiar dau impresia că nu există niciun motiv. Totuși, dată fiind diferența fundamentală dintre Dumnezeu și ființele omenești, incapacitatea noastră de a pătrunde profunzimea situației nu ar trebui să ne surprindă: „Căci gândurile Mele nu sunt gândurile voastre și căile voastre nu sunt căile Mele, zice Domnul. Ci, cât sunt de sus cerurile față de pământ, atât sunt de sus căile Mele față de căile voastre și gândurile Mele față de gândurile voastre” (Isaia 55:8-9).

Dragostea este dragoste chiar dacă uneori nu se simte astfel. Când întârzierile lui Dumnezeu scot la iveală ce este mai bun în viața noastră, conducând la o binecuvântare mai mare, ele sunt instrumente ale providenței divine. Istoria lui Lazăr și a familiei lui „ne învață că credința noastră în dragostea lui Dumnezeu, chiar și în mijlocul adversităților, este bine întemeiată”³⁸. Ne asigură că, deși suferința și moartea par să fie în

conflict cu dragostea lui Dumnezeu la nivelul înțelegerii omenești, lui Isus Îi pasă, dar în concordanță cu scopurile lui Dumnezeu pe termen lung.

În loc să cedeze presiunii oricărui factor extern, Isus a luat decizia de a răspunde situației critice din Betania din perspectiva relației Lui cu Dumnezeu. Răspunsul Lui arată că El Se sincroniza cu timpul stabilit de Dumnezeu, și nu cu stringența cererii cuiva, chiar dacă acea persoană venea din cercul Lui apropiat. În mod constant, Isus este descris în Evanghelia după Ioan ca acționând exclusiv din proprie inițiativă, nu sub presiunea influențelor externe. El face anumite lucruri nu pentru că este forțat să le facă, ci pentru că, în comuniune cu Dumnezeu, alege să acționeze astfel – la momentul potrivit. Această atitudine apare clar nu doar în episodul din Cana și în cel cu Lazăr, ci și în conversația cu frații Săi, care au încercat să Îl forțeze să meargă la Ierusalim din motive tactice (7:1-10). Deși a refuzat să Se conformeze sugestiei lor, Isus a mers totuși la Ierusalim, dar numai atunci când El Însuși a ales să o facă – la momentul pe care El l-a considerat potrivit.

Cheia înțelegerii întâzierii din Ioan 11 stă în a înțelege că tot ce urma să se întâmple avea să fie „spre slava lui Dumnezeu” (11:4). Isus putea să vadă ceea ce alții nu puteau; așadar, a acționat având în minte rezultatul final. McIver subliniază pe bună dreptate: „Dumnezeu chiar știe și înțelege. El știe furia noastră, știe durerea noastră, știe pierderea noastră... Dar Dumnezeu ne și iubește atât de mult, încât nu acceptă scurătăuri care nu funcționează. Dumnezeu ne iubește atât de mult, încât uneori trebuie să «întâzie» și stea departe două zile!”³⁹

Când motivația care ne conduce este slava lui Dumnezeu (11:4), programul nostru își pierde semnificația în lumina planului mai larg al lui Dumnezeu. Supunând agenda noastră ordinii divine, ajungem să recunoaștem că „nu este nevoie de grabă, dar, în aceeași măsură, nu este timp de pierdut”⁴⁰. Rugăciunea pe care Isus a rostit-o cu voce tare la mormântul lui Lazăr, urmată de acțiunea miraculoasă pe care a făcut-o chiar la momentul potrivit, ne atrage atenția asupra nevoii de a avea o credință adevărată. Printr-o astfel de credință, atât în vremuri de tăcere dureroasă, cât și în momentele de manifestare vizibilă a puterii lui Dumnezeu, vom putea să discernem mâna divină care ne atrage la o experiență mai profundă cu El.

¹ Pentru mai multe paralele între cele două semne, vezi Craig S. Keener, *The Gospel of John: A Commentary*, p. 830.

² Evangheliile sinoptice prezintă mai degrabă curățarea Templului – un act de aspirație regală – ca fiind momentul decisiv în relația dintre Isus și autoritățile din Ierusalim, act care a condus la crucificarea Lui. Totuși cele două relatări nu trebuie luate drept contradictorii, deoarece sinopticele relatează diferite ocazii când îngrijorarea a crescut până într-atât, încât s-au plănuit acțiuni oficiale pentru a-L opri pe Isus (ex. Marcu 3:6). Pentru curățarea și restaurarea Templului ca demonstrație a aspirației regale de-a lungul istoriei evreiești, vezi Tom Wright, *Simply Jesus: Who He Was, What He Did and Why It Matters*, pp. 104–128.

³ Despre autenticitatea istorică a acestei familii, vezi Richard Bauckham, *The Testimony of the Beloved Disciple: Narrative, History and Theology in the Gospel of John*, pp. 173–189.

⁴ William Barclay, *The Gospel of John*, vol. II, p. 80.

⁵ Este puțin probabil ca autorul celei de-a patra evanghelii să se fi gândit la semnificația etimologică a numelui Lazăr.

⁶ Bauckham, *Tesimony*, p. 174; cf. Richard Bauckham, *Jesus and the Eyewitness: The Gospels as Eyewitness Testimony*, p. 70.

⁷ Pentru o listă ușor diferită a numelor, vezi Tall Ilan, *Lexicon of Jewish Names in Late Antiquity. Part I: Palestine 330 BCE-300 CE*, TSAJ 91.

⁸ Ex. Jon Paulien, *John: Jesus Gives Life to a New Generation*, p. 185.

⁹ Roland de Vaux, *Ancient Israel: Its Life and Institutions*, pp. 59–60.

¹⁰ Deși în Luca 8:23 se face referire la demonii care au fost scoși din Maria Magdalena, evenimentul în sine nu este relatat.

¹¹ Bauckham, *Testimony*, p. 176. Pentru o discuție extinsă asupra fenomenului personajelor cărora li se menționează sau nu numele în evanghelii, vezi Bauckham, *Eyewitnesses*, pp. 39–55.

¹² Nu există niciun acord cu privire la locul precis unde Se afla Isus când a primit mesajul că Lazăr era bolnav. În vreme ce Keener (*John*, pp. 839–840) consideră că Isus Se afla la o distanță de numai o zi de Betania, Andreas J. Köstenberg (*John*, p. 328) este susținut că era o distanță de patru zile de mers.

¹³ Keener (*John*, p. 843) are probabil dreptate atunci când afirmă că „dată fiind nevoia de o oarecare discreție... Isus s-ar putea să fi trimis un ucenic înainte, ca mesager, ca să o anunțe pe Marta de sosirea Lui, în timp ce El aștepta afară din sat”. Lucrul acesta nu ar fi fost neobișnuit, dat fiind că, în lumea antică, sosirea iminentă a unui învățător renumit era precedată de vestea venirii lui.

¹⁴ Raymond E. Brown, *The Gospel According to John*, vol. I, p. 425.

¹⁵ Keener, *John*, p. 845.

¹⁶ Ioan 11 este cel mai emoționant capitol din evanghelie, de vreme ce Isus este clar descris ca fiind „înfiorat” (11:33, 38) și plângând (11:35). Despre emoțiile lui Isus în a patra evanghelie, vezi R. Alan Culpepper, *Anatomy of the Fourth Gospel: A Study in Literary Design*, pp. 109–112.

¹⁷ Marianne Meyers Thompson, „The Raising of Lazarus in John 11: a Theological Reading”, în Richard Bauckham și Carl Mosser (ed.), *The Gospel of John and Christian Theology*, pp. 233–244 (237).

¹⁸ Potrivit definiției lui George Eldon Ladd (*A Theology of the New Testament*, p. 309), un „semn” este o minune făcută de Isus care reprezintă evenimentul revelator și răscumpărător care se întâmplă prin El”. În contrast, în evangheliile sinoptice, termenul are o conotație negativă. Oricând cineva cere un semn, cererea este refuzată și este întâmpinată cu cuvinte de mustrare din partea lui Isus (Matei 16:1-4; Marcu 8:11-13; Luca 11:16-17).

¹⁹ D. Moody Smith, *The Theology of the Gospel of John*, pp. 108, 126.

²⁰ Cele șapte semne sunt următoarele: (1) transformarea apei în vin (2:1-11); (2) vindecarea fiului unui slujbaș (4:46-54); (3) vindecarea paralticului de la Betesda (5:1-15); (4) înmulțirea pâinilor (6:1-15); (5) umblarea pe apă (6:16-21); (6) vindecarea orbului (9:1-41) și (7) învierea lui Lazăr (11:1-44). Majoritatea acestor minuni sunt descrise prin termenul *sēmeion* (2:11; 4:54; 6:2,14,26; 9:16; 11:47; 12:18).

²¹ Pentru relația dintre Cartea Semnelor și Cartea Slavei din perspectiva semnelor ioanine, vezi Raymond E. Brown, *An Introduction to the Gospel of John*, pp. 299–300.

²² Despre ambiguitatea semnelor, vezi Rudolf Bultmann, *Theology of the New Testament*, pp. 168–170.

²³ Thompson, „Raising of Lazarus”, p. 236.

²⁴ Smith, *Theology*, p. 166.

²⁵ Brown, *Gospel according to John*, I, p. 426. Pentru mai multe detalii cu privire la tradițiile evreiești de înmormântare, vezi Craig A. Evans, *Jesus and His World: The Archaeological Evidence*, pp. 113–140.

²⁶ Jo-Ann A. Brant, *John*, p. 176.

²⁷ Potrivit Talmudului (*Ta'am. 2a*), sunt trei „chei” pe care Dumnezeu nu le încredințează niciodată nimănui, ci întotdeauna le ține El: cheia ploii, cheia nașterii și cheia învierii din morți.

²⁸ Andrew T. Lincoln, „The Lazarus Story: A Literary Perspective”, în Richard Bauckham și Carl Mosser (ed.), *The Gospel of John and Christian Theology*, pp. 211–232 (229).

²⁹ Vezi Ezra 9:6; Iov 22:26; Psalmii 123:1.

³⁰ Peter W. van der Horst, „Silent Prayer in Antiquity”, *Numen* 41 (1994), pp. 1–25.

³¹ Herman N. Ridderbobs, *The Gospel according to John: A Theological Commentary*, pp. 403–404.

³² Vezi *m. Yebam. 16:3; Gen. Rab. 18:1, Eccl. Rab. 12:6*.

³³ Relația dintre semne și credință în a patra evanghelie este o chestiune mult discutată. În trecut, câțiva cercetători, urmând exemplul lui Bultmann (*Theology*, II, p. 73), au făcut diferența între „credința aparentă” trezită de semnele lui Isus și „credința autentică”, bazată pe cuvintele lui Isus. În studiile recente, această poziție a fost abandonată în cea mai mare parte, fiind catalogată drept o falsă dihotomie. S-a recunoscut că, la fel ca în cazul învierii lui Lazăr, semnele au fost făcute pentru a trezi credința (ex. Udo Schnelle, *Theology of the New Testament*, pp. 717–718). Totuși, „lăsați să tragă propriile concluzii despre Isus pe baza semnelor, adeseori oamenii se vor rățăci, deși nu inevitabil” (Thielman, *Theology*, p. 170).

³⁴ Lincoln, „The Lazarus Story”, p. 232.

³⁵ S-ar putea ca ele să fi știut că Isus putea vindeca de la distanță (vezi 4:49-55).

³⁶ La care se face referire în Barclay, *John*, II, p. 81.

³⁷ Brant, *John*, p. 173.

³⁸ Rodney A. Whitacre, *John* II, p. 278.

³⁹ Robert K. McIver, *The Four Faces of Jesus: Four Gospel Writers, Four Unique Perspectives, Four Personal Encounters, One Complete Picture*, p. 250.

⁴⁰ Barclay, *John*, II, p. 84.

RUGĂCIUNEA DE LAUDĂ

Să ne păstrăm perspectiva atunci când ne confruntăm cu ignoranța

În vremea aceea, Isus a luat cuvântul și a zis: „Te laud, Tată, Doamne al cerului și al pământului, pentru că ai ascuns aceste lucruri de cei înțelepți și pricepuți și le-ai descoperit pruncilor. Da, Tată, Te laud, pentru că așa ai găsit Tu cu cale.” (Matei 11:25-26)

Parasajul din Matei 11:25-30 este caracterizat de Lagrange drept „perla cea mai prețioasă” a Evangheliei după Matei.¹ Secțiunea este deschisă de o scurtă rugăciune de laudă din partea lui Isus, redată și în Luca 10:21.² Apoi se trece de la rugăciune la o invitație adresată oamenilor de a se îndrepta spre Isus ca sursă a păcii pentru inima omenească și de a-L urma ca ucenici. Paragraful este unul dintre punctele cele mai importante ale descrierii lui Isus de către Matei, „un rezumat al mesajului întregii evanghelii”³. Rugăciunea de laudă, obiectul interesului nostru aici, este mai mult decât o rugăciune. Ea acționează ca o afirmație edificatoare, al cărei conținut se concentrează, în primul rând, nu asupra lui Isus, ci asupra experiențelor altora. Este ca o scurtă predică sau învățătură care accentuează nevoia smereniei și a unei atitudini corecte în relația cu Dumnezeu.⁴

Cadrul și timpul

Expresia „în vremea aceea” (11:25) introduce rugăciunea de laudă a lui Isus și o leagă de secțiunea precedentă, indicând continuarea firului de gândire.⁵ Secțiunea precedentă (11:20-24) descrie, în stilul lamentării, ignoranța dovedită de contemporanii lui Isus ca răspuns la mesajul Lui. În acest paragraf, Isus numește trei sate care erau centrul lucrării Sale în Galileea: Horazin, Betsaida și Capernaum. El a făcut un număr semnificativ dintre minunile Lui în aceste locuri care se află pe țărmul

Mării Galileei. În mod șocant, Isus compară cele trei sate cu trei cetăți renumite și prospere situate în afara teritoriului lui Israel: Tirul, Sidonul și Sodoma. Deși aceste cetăți erau considerate în general rele de către ascultătorii lui Isus Galileeanul, Mesia arată că, de fapt, ei înșiși erau într-o stare mai rea. Motivul acestei comparații neplăcute era refuzul galileenilor de a se pocăi atunci când au fost martori la minunile făcute de Isus pentru a le întoarce inimile spre Dumnezeu.

Vaiurile lui Isus cu privire la satele galileene, rostite în stilul profețiilor din Vechiul Testament, slujesc drept amintire a faptului că răul întruchipează forme diferite în societăți diferite. Deși, în mediul rural galileean, manifestarea lui nu era la fel de flagrantă ca în marile cetăți păgâne cunoscute pentru imoralitatea lor, Isus arată clar că indiferența este cel mai rău răspuns posibil atunci când Dumnezeu vine la un om. Peterson are cu adevărat dreptate în concluzia lui: „Un refuz hotărât de a ne pocăi, o persistare încăpățânată într-o viață de complăcere și de mulțumire de sine, înseamnă o viață osândită.”⁶

Evaluând reacția compatrioților Săi față de lucrarea Sa, Isus rostește o rugăciune de mulțumire care ne deschide o fereastră către relația unică dintre El și Tatăl (11:27). Rugăciunea Sa este uimitoare, pentru că, în acel cadru, nimic nu justifica rostirea ei. De ce să aducă Isus mulțumire când se confruntă cu ignoranța? De ce să Îl laude pe Dumnezeu când lucrarea Lui este greșit înțeleasă?

Eșecul celor înțelepți și înălțarea „celor mici”

Motivul rugăciunii de laudă a lui Isus stă în conștiința faptului că, prin lucrarea Sa, El împlinește voia Dumnezeului suveran. I Se adresează lui Dumnezeu cu „Tată”, dar și cu „Doamne al cerului și al pământului”. În această adresare duală, conceptul de *Avă* este împletit cu o aluzie la istoria originilor. Această combinație sugerează că Dumnezeu trebuie privit ca Tatăl care este în același timp Creatorul, Domnul istoriei, vrednic de laudă datorită bunătății și căilor Sale.

Motivul de laudă al lui Isus este dublu: „Te laud pentru că ai ascuns aceste lucruri de cei înțelepți și pricepuți și le-ai descoperit pruncilor” (Matei 11:25). La ce se referă obiectul revelației și al ascunderii, semnificat de expresia „aceste lucruri” (*tauta*)? În 13:11, Isus declară că „tainele Împărăției cerurilor” le sunt descoperite ucenicilor și menționează clar

că nu tuturor le este oferită această perspectivă privilegiată. Expresia face referire la înțelegerea identității mesianice a lui Isus și la semnificația învățăturilor și faptelor Lui – adică semnificația întregii vieți a lui Isus în contextul istoriei mântuirii. În mod semnificativ, rugăciunea lui Isus îi atribuie lui Dumnezeu rolul de subiect activ: El este cel care descoperă și care ascunde. El le oferă „pruncilor” sau „celor mici” înțelegerea tainelor Împărăției și, în același timp, le ascunde de „cei înțelepți”.⁷ Aceasta nu sugerează caracterul arbitrar al lui Dumnezeu, ci, mai degrabă, se concentrează pe aspectul responsabilității omenești: subliniază că ascunderea și descoperirea sunt legate de receptivitatea oamenilor la influența divină. Faptul că unii au răspuns mesajului lui Isus cu credință, în vreme ce alții au făcut-o cu necredință, este afirmat în termenii descoperirii sau ascunderii de către Dumnezeu a mesajului Său.

În scurta Lui rugăciune de laudă, Isus a accentuat unul dintre aspectele principale ale proclamării Împărăției Lui Dumnezeu. Acest detaliu a exercitat o puternică forță de atracție în Palestina primului secol. În cercurile rabinice, înțelepciunea era, în mod tradițional, legată de studierea Torei și se credea că acest privilegiu nu era pentru oricine. În contrast, în proclamarea lui Isus, mântuirea este prezentată ca o realitate accesibilă tuturor, fără excepție. Cei simpli, needucați și chiar disprețuiți erau la fel de bine-veniți ca toți ceilalți oameni.⁸ Aceste grupuri aveau tendința de a fi mai deschise la revelația lui Dumnezeu decât cei care se considerau învățători ai lui Israel, dar care nu reușeau să recunoască adevărata identitate a lui Isus pe baza faptelor Lui. Așadar, receptivitatea apare aici ca o trăsătură critică. Problema devine mai semnificativă în lumina tonului escatologic al rugăciunii lui Isus, deoarece amintește de pasaje profetice din Vechiul Testament ca Ieremia 31:34 și Habacuc 2:14, care prezic răspândirea cunoașterii lui Dumnezeu în timpul care precede sfârșitul.⁹ Acest veac mesianic de la sfârșitul timpului și-a avut zorii prin lucrarea lui Isus. Odată cu intrarea Lui în scenă, a fost inaugurată o nouă eră, în care zidurile ridicate de păcat au fost dărâmate și ușile către Împărăția lui Dumnezeu au fost deschise larg pentru toți cei care sunt dispuși să asculte mesajul lui Dumnezeu de la sfârșitul timpului, avându-L în centru pe Isus Hristos și fiind întruchipat în El.

În această rugăciune de laudă este reflectată experiența personală a lui Isus: înțelepții vremii, autoritățile religioase L-au respins, în vreme ce

oamenii de rând au fost atrași de Evanghelia pe care El o proclama. Aici Isus nu condamnă puterea intelectuală, ci aroganța intelectuală. El nu disprețuiește distincția academică, ci mândria care îl împiedică pe om să intre în Împărăția lui Dumnezeu. Calitatea care este lăudată nu este naivitatea, ci smerenia care ne face deschiși pentru învățare, pentru schimbarea modului de gândire și pentru creștere. O astfel de atitudine implică orizonturi largi și dispoziția de a vedea lucrurile în mod diferit. Barclay notează: „Cineva poate fi la fel de înțelept ca Solomon, dar, dacă nu are simplitatea, încrederea și inocența inimii de copil, se împiedică singur să intre.”¹⁰ Deoarece mândria intelectuală exclude frica de Dumnezeu ca principiu călăuzitor, oamenii „simpli”, dacă acceptă Evanghelia cu o inimă sinceră, pot dezvolta o relație cu Dumnezeu mai plină de semnificație decât dezvoltă cei „isteți”. Puterea intelectuală are un potențial extraordinar spre bine dacă este folosită cu o motivație bună, într-un mod bun și pentru un scop bun. Pe de altă parte, dacă nu este folosită cu înțelepciune, consecințele pot fi otrăvitoare. Lucrul acesta este inevitabil dacă facem din propria minte și din experiența noastră umană judecătorul suprem al binelui și răului, în loc să demonstrăm un spirit dispus să învețe, supunându-l lui Dumnezeu întrebările noastre și examinându-le în lumina Cuvântului Său. Prin folosirea ei greșită, puterea intelectuală degenerază în ceva care este ostil înțelepciunii și devine mai degrabă o piedică decât un ajutor în a-l aduce slavă lui Dumnezeu și a le sluji oamenilor. Cu mult înainte de vremea lui Isus, Isaia a accentuat că Dumnezeu nu îi privilegiază pe cei aroganți, ci pe cei care sunt dependenți de El: „Iată spre cine Îmi voi îndrepta privirile: spre cel ce suferă și are duhul măhnit, spre cel ce se teme de cuvântul Meu” (Isaia 66:2).

Această idee re apare în întreaga literatură biblică, iar lecția rugăciunii de laudă a lui Isus este încorporată în acest context teologic mai larg.¹¹

Putere într-o situație de eșec

Într-o situație de ignoranță, în care Isus ar fi putut fi descurajat cu ușurință, El Și-a extras puterea din realitatea relației Lui cu Dumnezeu. S-a îndreptat spre rugăciune. În Evanghelia după Matei, rugăciunea este urmată de o declarație pe care este construită o interpretare hristologică: „Toate lucrurile Mi-au fost date în mâini de Tatăl Meu, și nimeni nu cunoaște deplin pe Fiul, afară de Tatăl; tot astfel nimeni nu cunoaște

deplin pe Tatăl, afară de Fiul și acela căruia vrea Fiul să i-L descopere” (Matei 11:27). Această declarație subliniază convingerea lui Isus cu privire la natura autorității Sale, care era dependentă de răspunsul oamenilor cărora El li-L descoperea pe Tatăl prin predicarea și prin minunile Lui. Mai degrabă, autoritatea Sa era înrădăcinată în statutul Său unic de Fiul căruia I-au fost date toate lucrurile și care are adevărata cunoaștere a Tatălui.¹² Implicația hristologică a textului este clară: dacă toată cunoașterea I-a fost dată Fiului de către Tatăl, trebuie să ne raportăm la Fiul în termeni de egalitate cu Tatăl.¹³ Este subliniat rolul Său esențial în planul lui Dumnezeu de mântuire, un plan care nu era dependent de răspunsul omenirii la predicarea Evangheliei Împărăției.

Într-o perioadă dificilă, când S-a confruntat cu respingerea de către propriul Său popor și cu necredința acestuia, Isus a demonstrat cel mai înalt grad de conștiință cu privire la suveranitatea lui Dumnezeu și de încredere în planul Său. Convins că nimic nu este în afara controlului lui Dumnezeu, El a fost capabil să contracareze ignoranța cu laudă. Știind că lucrurile arată diferit dintr-o perspectivă cerească, El nu S-a lăsat descurajat de circumstanțele nefavorabile cu care Se confrunta, ci a încercat să scoată tot ce se putea din acele circumstanțe. Deși era înconjurat de oameni pe care i-a comparat cu locuitorii cetăților imorale Tir, Sidon și Sodoma, El le-a oferit speranță, adresându-le una dintre cele mai frumoase invitații la ucenicie din întreg Noul Testament: „Veniți la Mine, toți cei trudiți și împovărați, și Eu vă voi da odihnă. Luați jugul Meu asupra voastră și învățați de la Mine, căci Eu sunt blând și smerit cu inima; și veți găsi odihnă pentru sufletele voastre. Căci jugul Meu este bun și sarcina Mea este ușoară” (Matei 11:28-30).

Situațiile în care ne confruntăm cu eșecul și cu respingerea și în care avem motive îndreptățite să fim descurajați sunt realități pe care trebuie să ne așteptăm să le înfruntăm cât timp trăim pe acest pământ. În momentele de frustrare este ușor să pierdem perspectiva corectă și să ne lăsăm distrași de pe calea pe care trebuie să o urmăm indiferent de vânturile care bat în jurul nostru. Experiența lui Isus cu propriul Său popor din Galileea ne slujește ca aducere-aminte că, în momentele de criză, putem găsi, prin rugăciune, putere în providența lui Dumnezeu și putem să îi mulțumim pentru prezența lui suverană chiar și atunci când planul Lui este de neînțeles pentru noi. Deși s-ar putea să simțim nevoia să strigăm, să luptăm, să ne răzbunăm sau, pur și simplu, să rămânem

tăcuți, în confuzie cu privire la ceea ce se întâmplă, modul cel mai potrivit de a răspunde furtunilor care ne afectează viața este să ne îndreptăm spre El cu o rugăciune de laudă și să menținem o perspectivă echilibrată asupra lucrurilor. Lauda are puterea de eliberare de care avem nevoie în situațiile dificile, dar practicarea ei presupune să vedem lucrurile cu ochii unui copil care dorește ca autoritatea Tatălui său să se manifeste și voia Lui să se împlinească la vremea stabilită de El și pe calea aleasă de El. Când privim realitățile vieții din acest unghi, suveranitatea Tatălui devine o sursă de încurajare, chiar dacă umblăm prin cea mai întunecată vale a vieții noastre. Realitatea este că, la sfârșit, „totul se reduce... la persoana lui Isus și la natura împlinirii pe care El o aduce”¹⁴.

¹ Citat în Erasmo Leiva-Merikakis, *Fire of Mercy, Heart of the Word: Meditations on the Gospel according to Saint Matthew*, vol. I, p. 684.

² Contextele literare ale rugăciunii sunt diferite în Matei și în Luca, dar cele două versiuni sunt în concordanță aproape cuvânt cu cuvânt. Există o singură diferență, nesemnificativă: cuvântul *ekrupsas* din Matei (11:25) este paralel cu *apekripsas* al lui Luca, ambele însemnând „ai ascuns”.

³ William D. Davies și Dale C. Allison, *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel according to Saint Matthew*, vol. II, p. 296.

⁴ Textul din Matei 11:25-30 a fost interpretat în termeni trinitarieni încă din timpul bisericii antice și a jucat un rol important în sprijinul doctrinei Trinității. Pentru istoricul acestei interpretări, vezi Ulrich Luz, *Matthew: A Commentary*, II, pp.159–161.

⁵ Aceeași introducere în 12:1 („În vremea aceea”) sugerează că secțiunea duce la 12:1-8 fără întrerupere și continuă narațiunea.

⁶ Eugene H. Peterson, *Tell It Slant: A Conversation on the Language of Jesus in His Stories and Prayers*, p. 200.

⁷ Aceasta amintește de imnurile de la Qumran, în care lui Dumnezeu I se aduc laude pentru revelația oferită celor aleși. De exemplu, 1Q35, frag. 1 spune: „[Te] laud, Doamne, pentru că m-ai învățat adevărul Tău, mi-ai făcut cunoscute tainele Tale minunate” (citat în Florentino Garcia Martinez și Eibert J. C. Tigchelaar, *The Dead Sea Scrolls Study Edition*, vol. I, p. 179).

⁸ În contrast cu înțelepciunea rabinică, în Qumran, „de rând” este un termen pozitiv, după cum reiese din faptul că cei evlavioși din Qumran se numesc pe ei înșiși „oamenii de rând din Iuda” (ex.: 1QpHab 12:3).

⁹ Donald A. Hagner, *Matthew*, vol. I, p. 318.

¹⁰ William Barclay, *The Gospel of Matthew*, vol. II, p. 14.

¹¹ Vezi ex.: Proverbele 3:34; Isaia 57:15; Iacov 4:6; 1 Petru 5:5.

¹² Asemănarea acestui pasaj cu gândirea ioinină a fost larg recunoscută. După cum notează Hagner (*Matthew*, I, p. 317), avem aici „un meteorit sau un fulger de pe bolta cerului ioinin”. Paralelele ioinine sunt numeroase în ceea ce privește autoritatea specială dată lui Isus (Ioan 3:35; 13:3; 17:2) și cunoașterea reciprocă unică dintre Tatăl și Fiul (Ioan 7:29; 10:14-15; 17:25). Potrivit lui Hagner (*Matthew*, I, p. 317), paralelele ne duc la concluzia că aici „materialul ioinin se bazează pe o tradiție istorică asemănătoare tradiției sinoptice”.

¹³ Mai târziu, Isus spune: „Toată puterea Mi-a fost dată în cer și pe pământ” (Matei 28:18); aceasta arată clar unitatea Lui cu Tatăl.

¹⁴ Hagner, *Matthew*, vol. I, p. 321.

